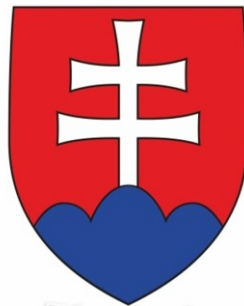

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ZBIERKA
NÁLEZOV A UZNESENÍ

Ročník: 2025

III. štvrt'rok

OBSAH

Rozhodnutia

- č. 25 - *PLz. ÚS 3/2025*
ODMIETNUTIE DOVOLANIA ODOSLANÉHO Z ELEKTRONICKEJ
SCHRÁNKY ADVOKÁTA A AUTORIZOVANÉHO POVERENÝM
ZAMESTNANCOM ADVOKÁTA
- č. 26 - *III. ÚS 506/2024*
K PREUKAZOVANIU PRAVOSTI SÚKROMNEJ LISTINY
- č. 27 - *I. ÚS 341/2025*
POSTUP ODVOLACIEHO SÚDU PODĽA § 390 CIVILNÉHO
SPOROVÉHO PORIADKU
- č. 28 - *IV. ÚS 462/2025*
NULITNÝ INDIVIDUÁLNY PRÁVNÝ AKT A ZRUŠENIE
INDIVIDUÁLNEHO PRÁVNEHO AKTU
- č. 29 - *IV. ÚS 461/2025*
ZMLUVA O ZÁKONU ODPORUJÚCEJ BUDÚCEJ ZMLUVE
- č. 30 - *IV. ÚS 503/2025*
OBNOVA TRESTNÉHO KONANIA NA ZÁKLADE PRÁVNÝCH (INÝCH
NEŽ SKUTKOVÝCH) OKOLNOSTÍ
- č. 31 - *II. ÚS 363/2025*
LIMITY ÚČELNOSTI TROV PRÁVNEHO ZASTÚPENIA

**ODMIETNUTIE DOVOLANIA ODOSLANÉHO Z ELEKTRONICKEJ SCHRÁNKY ADVOKÁTA
A AUTORIZOVANÉHO POVERENÝM ZAMESTNANCOM ADVOKÁTA**

Odmietnutie dovolania odoslaného z elektronickej schránky, ktorej majiteľom je advokát dovolateľa, a autorizovaného kvalifikovaným elektronickým podpisom na to povereného zamestnanca advokáta v zmysle zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov pre nesplnenie náležitosti dovolania vyžadovanej § 429 ods. 1 druhou vetou Civilného sporového poriadku neporušuje základné právo dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PLz. ÚS 3/2025 z 23. júna 2025)

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duřu, Miroslava Duriřa, Rastislava Kařřáka, Milořa Mařara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľubořa Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) podľa § 13 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **vo veci zjednotenia právneho názoru** vysloveného I. senátom Ústavného súdu Slovenskej republiky v uznesení č. k. **I. ÚS 311/2021-23** zo 4. augusta 2021 a odlišného právneho názoru, ku ktorému dospel III. senát Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. **III. ÚS 445/2024**, takto

r o z h o d o l :

Odmietnutie dovolania odoslaného z elektronickej schránky, ktorej majiteľom je advokát dovolateľa, a autorizovaného kvalifikovaným elektronickým podpisom na to povereného zamestnanca advokáta v zmysle zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov pre nesplnenie náležitosti dovolania vyžadovanej § 429 ods. 1 druhou vetou Civilného sporového poriadku neporušuje základné právo dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Odlišné právne názory

1. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd

vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

I.1. Konanie sp. zn. I. ÚS 311/2021 a jemu predchádzajúce konanie sp. zn. I. ÚS 484/2019:

2. Ústavnému súdu bola 12. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa A. U. vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obdo 24/2019 z 10. júla 2019 (konanie vedené na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 484/2019).

3. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa v civilnom spore. Dovolanie bolo podané elektronickými prostriedkami, pričom najvyšší súd konštatoval, že dovolanie nebolo spísané advokátom, ale advokátskym koncipientom, čím nebola splnená jedna zo zákonných podmienok v zmysle § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Z obsahu spisu vyplynulo, že dovolanie bolo síce zaslané pod hlavičkou právneho zástupcu JUDr. KLUČKOVÁ, advokátka s. r. o., ako však vyplýva zo sprievodnej správy, ako aj z výsledku overenia kvalifikovaného elektronického podpisu, dovolanie bolo spísané, podpísané a podané advokátskou koncipientkou K. P., ktorá bola na tento úkon poverená advokátom podľa § 64 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“). Zákonodarca sa v § 429 ods. 1 CSP neuspokojil len so stanovením povinného zastúpenia advokátom počas dovolacieho konania, ale zdôraznil aj podmienku, aby bolo dovolanie nielen advokátom spísané, ale aj podpísané (skutočnosť, že dovolanie bolo na hlavičkovom papieri advokáta, nie je v tomto prípade relevantná). Najvyšší súd zároveň poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. R 78/2018 uvedené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 9/2018 v obchodných veciach, podľa ktorého skutočnosť, že dovolanie bolo spísané a podpísané advokátskym koncipientom, predstavuje neodstrániteľnú podmienku prípustnosti dovolania, čo má za následok odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. e) CSP za predpokladu, že strana sporu bola o povinnosti byť zastúpená advokátom poučená v rozhodnutí odvolacieho súdu.

4. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ argumentoval, že spísanie podania, opatrenie podania kvalifikovaným elektronickým podpisom a odoslanie podania sú tri odlišné úkony, z ktorých iba prvý (spísanie podania) predstavuje poskytovanie právnych služieb vyžadujúcich osobitnú kvalifikáciu a zápis v zozname advokátov a ďalšie dva úkony (opatrenie podania kvalifikovaným elektronickým podpisom a odoslanie podania) sú fakticky iba administratívou. Najvyšší súd sa uchýlil k extenzívnemu výkladu ustanovenia § 429 ods. 1 CSP. Zo žiadneho slova tohto ustanovenia nevyplýva, že advokát musí v dovolacom konaní v mene a na účet dovolateľa zabezpečovať aj všetku spojenú administratívu, v tomto prípade

opatrenie podaní kvalifikovaným elektronickým podaním a ich odoslanie prostredníctvom elektronickej dátovej schránky, ktorá si nevyžaduje fakticky žiadnu osobitnú kvalifikáciu.

5. Ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 484/2019 z 11. februára 2020 vyslovil porušenie uplatnených práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu, uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že podľa § 821 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) sú advokáti (právnické osoby od 1. júla 2017 a fyzické osoby od 1. júla 2018) povinní v konaní pred súdom doručovať podania do elektronickej schránky súdu a používať pri elektronickej komunikácii so súdom elektronicкую schránku aktivovanú na doručovanie, ktorej sú majiteľom, bude obligatórna náležitosť dovolania podľa § 429 ods. 1 druhej vety CSP spočívajúca v spísaní dovolania advokátom splnená vtedy, ak bude dovolanie podané elektronickey autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickey pečaťou advokáta, ktorý zastupuje dovolateľa [§ 23 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“)]. Je v zásade bez právneho významu skúmať, aká fyzická osoba písomný dokument vytvorila, resp. koľko fyzických osôb sa na jeho tvorbe podieľalo. Vecou riadneho výkonu advokácie je okrem iného aj to, aby dovolanie klienta, ktorého advokát zastupuje, podané elektronickey bolo autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickey pečaťou patriacim advokátovi (§ 23 ods. 1 zákona o e-Governmente) (bod 31 nálezu). Zároveň za ústavne súladný považoval výklad § 429 ods. 1 CSP učený najvyšším súdom v uznesení sp. zn. 3 Obdo 96/2019 z 27. novembra 2019 (medzičasom publikovaný ako R 49/2020), podľa ktorého *„I. Pre splnenie zákonnej podmienky podľa § 429 ods. 1 C. s. p. musí byť dovolanie podané v elektronickej forme autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickey pečaťou (§ 23 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o e-Governmente) patriacim advokátovi, ktorý zastupuje dovolateľa. Výlučne autorizácia elektronickey podaného dovolania kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickey pečaťou preukazuje, ktorá osoba v mene dovolateľa dovolanie spísala a podpísala. III. Ak bolo dovolanie autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom advokátskeho koncipienta, nie je splnená zákonná podmienka spísania a podpísania dovolania advokátom v zmysle ustanovenia § 429 ods. 1 C. s. p. Tento nedostatok dovolania nemožno po uplynutí lehoty na podanie dovolania odstrániť a má za následok odmietnutie dovolania podľa §447 písm. e/ C. s. p.“* (bod 32 nálezu). Ústavný súd z vyžiadaného spisu zistil, že z elektronickej schránky advokátky boli okresnému súdu 24. septembra 2018 doručené štyri elektronickey dokumenty, z ktorých dva boli podpísané advokátkou a dva advokátskou koncipientkou, no nebolo možné zistiť, ktoré boli podpísané advokátkou a ktoré jej koncipientkou. Nebolo teda možné identifikovať, či dovolanie podpísala advokátka alebo jej koncipientka, a teda či bol dodržaný § 429 CSP. Najvyšší súd v čase rozhodovania o dovolaní sťažovateľa dokumentom, na základe ktorého by bolo možné bez akýchkoľvek pochybností zistiť, aká fyzická osoba dovolanie sťažovateľa elektronickey podpísala, nedisponoval.

6. Najvyšší súd následne uznesením sp. zn. 5Obdo/58/2020 zo 7. októbra 2020 opätovne rozhodol o dovolaní sťažovateľa tak, že ho odmietol podľa § 447 písm. e) CSP. Na základe doplnených skutočností súdom prvej inštancie (realizujúc požiadavku ústavného súdu formulovanú v náleze sp. zn. I. ÚS 484/2019) najvyšší súd konštatoval, že dovolanie nebolo spísané ani podpísané advokátom, ale advokátskym koncipientom, čím nebola splnená jedna zo zákonných podmienok v zmysle ustanovenia § 429 ods. 1 CSP. Z obsahu spisu vyplynulo, že dovolanie bolo síce zaslané pod hlavičkou právneho zástupcu JUDr. KLUČKOVÁ, advokátka s. r. o., ale z výsledku overenia kvalifikovaného elektronického podpisu vzťahujúceho sa na dovolanie vyplynulo, že toto bolo spísané, podpísané a podané advokátskou koncipientkou Mgr. K. P. Pre naplnenie požiadavky podľa § 429 CSP, že dovolanie má byť spísané advokátom, je nevyhnutné listinu zároveň advokátom podpísať tak, ako to predpokladá všeobecná úprava náležitostí písomného právneho úkonu. V prípade, že ide o dovolanie podané elektronicky, musí takéto podanie zodpovedať požiadavke jednoty obsahu a podpisu vyhotoveného výlučne advokátom (jeho zaručeného elektronického podpisu). Pre identifikáciu osoby, ktorá dovolanie podané v elektronickej forme spísala a podpísala, je rozhodujúci kvalifikovaný elektronický podpis, ktorým bolo dovolanie autorizované.

7. Sťažovateľ v poradí druhou ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 18. januára 2021 (konanie vedené pod sp. zn. I. ÚS 311/2021) namietal porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 58/2020 zo 7. októbra 2020. Okrem iného argumentoval, že zmyslu a účelu § 429 CSP plne korešponduje aj taký postup, keď strana sporu je zastúpená advokátskou kanceláriou, dovolanie je spísané advokátom a následne opatrenie dovolania kvalifikovaným elektronickým podpisom a odoslanie dovolania súdu vykoná advokátsky koncipient konajúci na základe poverenia v mene a na účet advokátskej kancelárie tak, ako to bolo aj v jeho prípade. Pri podaní dovolania bol zastúpený advokátskou kanceláriou, ktorá je právnickou osobou oprávnenou na poskytovanie právnych služieb, pričom jeho dovolanie je procesným úkonom, ktorého spísanie a podpísanie bolo konaním v mene a na účet advokátskej kancelárie, a preto podpísanie a podanie dovolania advokátskou koncipientkou nemožno chápať ako jej konanie, keďže táto pri tom úkone konala v mene a na účet advokátskej kancelárie.

8. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 311/2021 zo 4. augusta 2021 sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti. Ústavný súd v odôvodnení uznesenia poukázal na svoje závery vyslovené v náleze č. k. I. ÚS 484/2019-47 z 11. februára 2020 v jeho bodoch 31 a 32 (bod 5 tohto zjednocujúceho stanoviska).

I.2. Konanie sp. zn. III. ÚS 445/2024:

9. Ústavnému súdu bola 29. júla 2024 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky SAPUCHA s. r. o. „v konkurze“ vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. IObdo/62/2023 z 30. apríla 2024.

10. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky v civilnom spore. Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia konštatoval, že dovolanie bolo podané v elektronickej podobe prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy. Sťažovateľku v dovolacom konaní zastupovala Advokátska kancelária Mojžiš a partneri, s.r.o. Dovolanie a splnomocnenie z 20. januára 2022 autorizovala svojím kvalifikovaným elektronickým podpisom osoba menom K. K. Z neskôr v konaní doložených príloh vyplynulo, že K. K. bola v čase, keď autorizovala predmetné dovolanie, zamestnankyňou Advokátskej kancelárie Mojžiš a partneri, s.r.o., a bolo jej udelené oprávnenie na prístup a disponovanie s elektronicou schránkou tejto advokátskej kancelárie podľa § 13 ods. 4 písm. g) bodu 2 zákona o e-Governmente. Oprávnenie malo (podľa názoru tejto advokátskej kancelárie) zahŕňať aj autorizáciu elektronických podaní v mene majiteľa elektronickej schránky. Z potvrdenia o odoslaní podania vyplýva, že dovolanie bolo odoslané z elektronickej schránky, ktorej majiteľom je Advokátska kancelária Mojžiš a partneri, s.r.o. Najvyšší súd uzavrel, že dovolanie bolo autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom K. K., ktorá nie je advokátkou oprávnenou konať v mene Advokátskej kancelárie Mojžiš a partneri, s.r.o. Dovolanie sťažovateľky je potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. e) CSP, pretože ak bolo autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom zamestnankyne advokátskej kancelárie (hoci aj s udeleným oprávnením na prístup a disponovanie s elektronicou schránkou advokátskej kancelárie podľa zákona o e-Governmente), nie je splnená zákonná podmienka spísania a podpísania dovolania advokátom v zmysle ustanovenia § 429 ods. 1 CSP, pričom takýto nedostatok dovolania už nemožno odstrániť po uplynutí lehoty na podanie dovolania.

11. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka argumentuje, že uznesenie najvyššieho súdu vykazuje znaky svojvôle, arbitrárnosti. Z nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 269/2022 z 12. januára 2023 vyplýva, že nepodpísanie dovolania advokátom nemožno interpretovať ako obchádzanie povinnosti byť zastúpený advokátom, ale ako racionalizáciu práce advokáta. Obdobné právne názory možno nájsť aj v rozhodovacej praxi Ústavného súdu Českej republiky (sp. zn. I. ÚS 1981/17, sp. zn. III. ÚS 2373/21). Najvyšší súd má uprednostniť výklad ustanovení CSP o dovolaní spôsobom, ktorý preferuje prejednanie právnych vecí dovolateľov na súde, ak je to vzhľadom na ostatné okolnosti možné. V tomto prípade teda nie je podstatné, čo najvyšší súd považuje za „ustálenú rozhodovaciu prax“, ale čo je správnu a materiálne zákonnou rozhodovacou praxou. Konaním najvyššieho súdu došlo k porušeniu princípu materiálnej spravodlivosti, v súlade s ktorým majú všeobecné súdy povinnosť interpretovať rozhodné skutočnosti z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavne garantovaných základných práv a slobôd. Konanie najvyššieho súdu sťažovateľka vníma ako odopierajúce spravodlivosť. Najvyšším súdom bola porušená tiež zásada zákazu prílišného formalizmu. Ústavný súd ako porušujúce základné práva hodnotí aj rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými boli zákony a podzákonné úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, napr. v dôsledku prílišného formalizmu.

12. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 445/2024-13 z 5. septembra 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

13. Sťažovateľka SAPUCHA s. r. o. „v konkurze“ v inej skutkovo a právne obdobnej veci podala aj ďalšiu ústavnú sťažnosť, a to 20. februára 2025. Táto ústavná sťažnosť bola vedená pôvodne pod sp. zn. IV. ÚS 123/2025 a uznesením č. k. PLs. ÚS 24/2025-5 z 26. marca 2025 boli veci vedené pod sp. zn. III. ÚS 445/2024 a sp. zn. IV. ÚS 123/2025 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 445/2024.

II.

Zjednotenie odlišných právnych názorov

14. Podľa § 13 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak senát ústavného súdu v rámci svojej rozhodovacej činnosti dospeje k právnemu názoru odlišnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov ústavného súdu, sudca spravodajca predloží plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie právnych názorov. Plénum ústavného súdu rozhodne o zjednotení právnych názorov uznesením. Senát ústavného súdu je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu.

15. Ústavný súd konštatuje, že vo veciach vedených pred ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 311/2021 (a predchádzajúcej veci sp. zn. I. ÚS 484/2019) a sp. zn. III. ÚS 445/2024 boli sťažovatelia v dovolacom konaní zastúpení právnym zástupcom – advokátom, pričom dovolania boli podané v elektronickej podobe s tým, že boli odoslané z elektronických schránok advokáta a autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom zamestnanca advokáta (advokátskym koncipientom, resp. administratívnym zamestnancom advokáta) v zmysle § 23 ods. 1 zákona o e-Governmente. Najvyšší súd dovolania sťažovateľov odmietol podľa § 447 písm. c) CSP s poukazom na absenciu náležitostí zakotvených v § 429 ods. 1 CSP, keďže dovolania neboli spísané a podpísané advokátom.

16. Ústavný súd v konaní sp. zn. I. ÚS 484/2019 a sp. zn. I. ÚS 311/2021 vyjadril právny názor, podľa ktorého obligatórna náležitosť dovolania podľa § 429 ods. 1 druhej vety CSP spočívajúca v spísaní dovolania advokátom bude splnená vtedy, ak bude dovolanie podané elektronicky autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickou pečaťou advokáta, ktorý zastupuje dovolateľa. Pre naplnenie uvedenej podmienky nepostačuje, ak je dovolanie podpísané zamestnancom advokáta (v danom prípade advokátskym koncipientom).

17. Ústavný súd uvádza, že rovnaký právny názor, aký bol prezentovaný v konaniach sp. zn. I. ÚS 484/2019, sp. zn. I. ÚS 311/2021, bol vyslovený aj v ďalších rozhodnutiach ústavného súdu, konkrétne vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 495/2020 [ústavná sťažnosť smerujúca proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 96/2019 z 27. novembra 2019 (R 49/2020)], sp. zn. IV. ÚS 8/2021, sp. zn. III. ÚS 243/2021 a sp. zn. II. ÚS 430/2023.

18. Pri prejednaní veci sp. zn. III. ÚS 445/2024 dospel III. senát ústavného súdu k odlišnému právnemu záveru (korešpondujúcemu so záverom vysloveným v uznesení ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 269/2022 z 12. januára 2023).

19. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli

oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

20. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok [III. ÚS 875/2016 a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36]. Právo na prístup k súdu však nemá absolútnu povahu a sú možné isté jeho obmedzenia (rozhodnutie ESLP vo veci Bulena proti Českej republike z 20. 4. 2004, č. 57567/00), súčasne však akékoľvek obmedzenia stanovené vnútroštátnym právom nesmú obmedzovať prístup k súdu takým spôsobom či do takej miery, aby bolo právo danej osoby zasiahnuté v samotnej svojej podstate (rozhodnutie ESLP vo veci Ashingdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, č. 8225/78). Z toho vyplýva pre konajúce súdy povinnosť zamedziť na jednej strane pri aplikácii príslušných procesných pravidiel nadmernému formalizmu, ktorý by bol v rozpore so spravodlivosťou konania, na druhej strane zamedziť prílišnej voľnosti, ktorá by vo svojom dôsledku viedla k odbúraní procesných náležitostí upravených zákonom.

21. Pri posúdení toho, či rozhodovanie vnútroštátnych súdov je zaťažené prílišným či nadmerným formalizmom, je nevyhnutné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom k porušeniu práva na prístup k súdu dôjde v prípade, že stanovené pravidlo prestane slúžiť cieľu právnej istoty a riadnemu výkonu spravodlivosti a stane sa z neho bariéra znemožňujúca strane sporu prejednať jej spor meritórne pred príslušným súdom (rozsudok ESLP vo veci Kart proti Turecku, sťažnosť č. 8917/05, rozsudok Veľkej komory z 3. 12. 2009, bod 79 in fine).

22. Podľa § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

23. Podľa § 16 ods. 2 zákona o advokácii pri jednotlivých úkonoch môže advokáta zastúpiť advokátsky koncipient alebo aj iný zamestnanec advokáta.

24. Podľa § 65 ods. 2 zákona o advokácii advokát je oprávnený odborných a iných zamestnancov poveriť vykonaním jednotlivých úkonov právnych služieb, ktoré robia samostatne; odborný zamestnanec nie je oprávnený zastupovať klienta pred súdom, prokuratúrou alebo orgánom verejnej správy.

25. Podľa § 13 ods. 4 písm. g) bodov 1 a 2 zákona o e-Governmente na účely prístupu do elektronickej schránky sa používajú identifikátor osoby v spojení s autentifikátorom, ktorý bol pridelený alebo vydaný majiteľovi elektronickej schránky alebo osobe oprávnenej na prístup a disponovanie s elektronicou schránkou. Správca modulu elektronických schránok zabezpečuje, aby mala osoba oprávnená na prístup a disponovanie s elektronicou schránkou po úspešnej autentifikácii dostupné všetky elektronické schránky, ku ktorým má takéto

oprávnenie. Osobou oprávnenou na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou je okrem osôb podľa písmen a) až e), ak ide o elektronickú schránku

1. fyzickej osoby alebo fyzickej osoby podnikateľa, osoba poverená osobou, pre ktorú bola elektronická schránka zriadená, a to v rozsahu ňou určenom,

2. právnickej osoby, osoba poverená štatutárnym orgánom právnickej osoby alebo členom štatutárneho orgánu právnickej osoby, ktorej bola elektronická schránka zriadená, a to v rozsahu ním určenom.

26. Podľa § 13 ods. 6 zákona o e-Governmente udelenie oprávnenia na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou a zmena v oprávneniach na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou je právny úkon majiteľa elektronickej schránky, ktorým identifikuje osobu oprávnenú na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou a určí rozsah jej oprávnení na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou. Udelením oprávnenia na prístup a disponovanie s elektronickou schránkou nevzniká oprávnenie na vykonanie iného právneho úkonu v mene majiteľa elektronickej schránky alebo za majiteľa elektronickej schránky.

27. Podľa § 23 zákona o e-Governmente osoba, ktorá nie je orgánom verejnej moci, vykoná autorizáciu elektronického podania,

a) ak sa podľa zákona podáva v elektronickej podobe a zákon neustanovuje iný spôsob autorizácie alebo ak je podľa osobitného predpisu náležitosťou podania vlastnoručný podpis

1. kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickou pečaťou,

2. použitím na to určenej funkcie ústredného portálu alebo špecializovaného portálu, ktorá je podmienená úspešnou autentifikáciou zodpovedajúcou najmenej úrovni zabezpečenia „pokročilá“ podľa osobitného predpisu, alebo

3. uznaným spôsobom autorizácie, ak to osobitný predpis nezakazuje,

b) kvalifikovaným elektronickým podpisom, ktorého kvalifikovaný certifikát obsahuje minimálny súbor osobných identifikačných údajov reprezentujúcich jedinečným spôsobom fyzickú osobu podľa osobitného predpisu a ktorý zahrnul do autorizácie aj kvalifikovanú elektronickú časovú pečiatku, ktorá určuje dátum a čas, po ktorom nastala autorizácia, ak je podľa osobitného predpisu náležitosťou podania vlastnoručný podpis, ktorý musí byť úradne osvedčený.

28. Ústavný súd stabilne judikuje, že plne rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom vymedziť si prípustnosť a spôsob rozhodovania o dovolaní (II. ÚS 398/08, I. ÚS 18/2020), no len pokiaľ neprekročí ústavné štandardy (I. ÚS 17/01). Konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch nie je vyňaté z rámca ústavnoprávnych princípov, preto ústavný súd musí dbať na to, aby boli dodržané záruky spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby interpretácia prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov nebola svojvoľná ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Základné právo na súdnu ochranu je totiž v demokratickej spoločnosti natoľko favorizované, že pri jeho výkone neprichádza do úvahy (zo strany súdov) jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom

ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojoľné) obmedzenie, či dokonca popretie (I. ÚS 2/08, IV. ÚS 197/2010).

29. Zákon o e-Governmente [§ 13 ods. 4 písm. g) bod 1 a 2 a § 13 ods. 6 a 7] ani zákon o advokácii (§ 16 ods. 2 a § 65 ods. 2) vo všeobecnosti nevyklúčujú možnosť advokáta nechať sa zastúpiť pri uskutočňovaní úkonov. Analýzou relevantnej právnej úpravy však ústavný súd dospel k záveru, že právna úprava obsiahnutá v § 429 ods. 1 CSP má vo vzťahu k zákonu e-Governmente a zákonu o advokácii postavenie *lex specialis*, keďže CSP zakotvuje špeciálne požiadavky vzťahujúce sa na dovolacie konanie. Zákonodarca v § 429 ods. 1 CSP jednoznačne vyjadril na účely dovolacieho konania osobitnú a špecifickú požiadavku povinného zastúpenia dovolateľa advokátom a spísania dovolania, ako aj iných podaní dovolateľa advokátom. CSP vo vzťahu k zákonu o e-Governmente a zákonu o advokácii, ktoré upravujú otázku zastúpenia vo všeobecnej rovine, zakotvuje prísnejšie, resp. osobitné podmienky vo vzťahu k dovolaciemu konaniu. Preto použitím interpretačnej zásady *lex specialis derogat legi generali* možno dospieť k záveru, že pokiaľ § 429 ods. 1 CSP ako špeciálny predpis obsahuje odlišnú právnu úpravu, má prednosť pred všeobecným zákonom.

30. Povinné procesné zastúpenie predstavuje povinnosť, ktorá nie je bezúčelná. Právnu úpravou dovolania v CSP štát poskytuje sporovým stranám právo spochybníť právoplatné, a teda právnu istotu nastoľujúce rozhodnutie v spore. Narušenie právnej istoty prichádza do úvahy len v prípadoch taxatívne regulovaných v CSP, pričom musí ísť o závažné vady postupov a rozhodnutí nižších súdov alebo o nesprávne právne posúdenie veci nižšími súdmi. Dôvody zakladajúce možnosť prielomu do stavu právoplatne ukončeného konania vykazujú vysokú mieru špecifickosti a náročnosti na odborné spracovanie pri koncipovaní dovolania. Preto je prirodzené, že štát sa právnou úpravou dovolania usiluje zabrániť stavu zahltenia súdnej systému dovolaniami, ktoré by svojou nedostatočnou odbornou fundovanosťou rozptyľovali a sťažovali koncentráciu dovolacieho súdu na podstatu nespokojnosti dovolateľa. Zmyslom povinného právneho zastúpenia je teda vytvoriť procesný filter na zjavne neopodstatnené, resp. neprípustné dovolania, ako aj zabezpečiť, aby malo dovolanie všetky potrebné náležitosti vrátane uvedenia a konkretizovania dôvodu, pre ktorý sa rozhodnutie odvolacieho súdu napáda dovolaním (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022, 1595 s.). Spísanie dovolania je náročným procesným úkonom vyžadujúcim právnické vzdelanie. Je veľmi pravdepodobné, že laik by nedokázal tento procesný úkon sformulovať a pripraviť tak, aby tým neutrpel ujmu na svojich právach (súd je napr. viazaný rozsahom dovolania a dovolacími dôvodmi, dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania).

31. Účelom právnej úpravy obsiahnutej v § 429 ods. 1 CSP je zabezpečenie odbornosti podaní (a to všetkých podaní dovolateľa, nielen dovolania) predkladaných v rámci konania o mimoriadnom opravnom prostriedku. Právna úprava explicitne vyžaduje spísanie dovolania advokátom, teda subjektom, ktorého úlohou je zabezpečiť požadovanú kvalitu podaní. Okolnosť, kto spísal dovolanie, však, prirodzene, nemožno overiť so 100 % istotou (nemožno napríklad vylúčiť, že na koncipovaní dovolania sa podieľal advokátsky koncipient), preto dostatočne spoľahlivým ukazovateľom, že dovolanie je výsledkom činnosti advokáta, je práve opatrenie dovolania podpisom advokáta, čím dochádza z jeho strany k prevzatíu

zodpovednosti za to, že dovolanie spĺňa atribúty odborného podania s cieľom naplniť účel § 429 ods. 1 CSP. Uvedenej úvahe nechýba prijateľná racionalita a logika v uvažovaní. Preto ju nemožno vyhodnotiť ako prejav svojvôle predstavujúcej pre ústavný súd podstatné kritérium pri testovaní ľudsko-právnej udržateľnosti právnych záverov a rozhodnutí všeobecných súdov.

32. Advokáti sú podľa § 821 ods. 3 zákona o súdoch povinní v konaní pred súdom doručovať podania do elektronickej schránky súdu a používať pri elektronickej komunikácii so súdom elektronicкую schránku aktivovanú na doručovanie, ktorej sú majiteľom. Kvalifikovaný elektronický podpis alebo kvalifikovaná elektronická pečať advokáta v zmysle § 23 zákona o e-Governmente predstavujú dostatočnú garanciu, že pôvodcom elektronickeho dokumentu (v tomto prípade dovolania) je advokát, ktorý je majiteľom elektronickej schránky, z ktorej bol dokument odoslaný, a teda že podmienka spísania dovolania advokátom podľa § 429 ods. 1 CSP je splnená. Právna úprava však nebráni tomu, aby dovolanie opatrené kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo pečaťou advokáta bolo z jeho elektronickej schránky odoslané zamestnancom advokáta, ktorému advokát oprávnenie na prístup a disponovanie s jeho elektronickou schránkou udelil v zmysle § 13 ods. 6 a 7 zákona o e-Governmente.

33. Znenie § 429 ods. 1 CSP je formulované jasne, jednoznačne, nevytvára priestor na vznik nejasností. Jeho uplatnenie spočíva v požiadavke, aby dovolanie odoslané z elektronickej schránky advokáta podpísal práve advokát, nie jeho splnomocnený zamestnanec, neobmedzuje neprimerane základné právo dovolateľa na súdnu ochranu. Povinnosť opatrenia dovolania kvalifikovaným elektronickým podpisom (resp. pečaťou) samotného advokáta nepredstavuje neodôvodnené a neprimerané sťaženie prístupu dovolateľa k súdu a je racionálnou požiadavkou zabezpečujúcou overenie totožnosti pôvodcu dovolania.

34. Po rekapitulácii a sumarizácii všetkých formulovaných dôvodov plénum ústavného súdu zjednotilo odlišné právne názory senátov ústavného súdu, tak ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

35. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripájajú k tomuto rozhodnutiu odlišné stanoviská sudcovia Robert Šorl, Martin Vernarský a Ivan Fiačan, ktoré sa týkajú výroku, ako aj odôvodnenia rozhodnutia.

Odlišné stanovisko sudcov Ivana Fiačana, Roberta Šorla a Martina Vernarského k uzneseniu č. k. PLz. ÚS 3/2025-8 z 23. júna 2025

1. Plénum ústavného súdu uznesením č. k. PLz. ÚS 3/2025-8 z 23. júna 2025 rozhodlo o zjednotení odlišných právnych názorov senátov ústavného súdu tak, že:

Odmietnutie dovolania odoslaného z elektronickej schránky, ktorej majiteľom je advokát dovolateľa, a autorizovaného kvalifikovaným elektronickým podpisom na to povereného zamestnanca advokáta v zmysle zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov pre nesplnenie náležitosti dovolania

vyžadovanej § 429 ods. 1 druhou vetou Civilného sporového poriadku neporušuje základné právo dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Nosnými dôvodmi zjednocovacieho rozhodnutia sú vzťah špeciality § 429 ods. 1 CSP k ustanoveniam zákona o advokácii a zákona o e-Governmente upravujúcim zastupovanie advokáta v elektronickej komunikácii, legitimita a nearbitrárnosť účelu obmedzenia prístupu k dovolacej súdnej ochrane vyplývajúceho z § 429 ods. 1 CSP, ako aj zrozumiteľnosť pravidla inkorporujúceho povinnosť spísania dovolania advokátom.

3. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripájame k uvedenému uzneseniu ústavného súdu odlišné stanovisko, a to k jeho výroku i odôvodneniu.

4. Metodika výkladu dotknutých relevantných ustanovení, ktorú použilo väčšinové rozhodnutie, nevykazuje iracionalitu, prípadne vnútornú rozpornosť. Interpretácia väčšiny je však len jednou z viacerých prichádzajúcich do úvahy. Sme toho názoru, že pri riešení spornej otázky bolo potrebné uprednostniť iný výklad.

5. Iný interpretačný prístup, a podľa nášho názoru rovnako racionálny a vnútorne harmonický ako prístup väčšiny pléna, môže byť založený na historickej metóde obohatenej o prvok komparatívny.

6. Civilný sporový poriadok v § 429 nahradil dovtedajší § 241 ods. 1 druhú vetu OSP, podľa ktorého *dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná*. Naň nadväzoval § 241 ods. 4 OSP, podľa ktorého bol súd povinný vyzvať stranu na *odstránenie nedostatkov, ak dovolanie nespĺňalo náležitosti podľa § 421 ods. 1 OSP*. V prípade, ak dovolateľ nebol zastúpený vôbec, postup dovolacieho súdu bol taký, že nedostatok tejto podmienky bolo možné odstrániť tým, že si dovolateľ zvolil v súdom stanovenej lehote kvalifikovaného zástupcu a plnomocenstvo pripojil k dovolaniu (pozri BAJÁNKOVÁ, J. In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S. a kol. Občiansky súdny poriadok I. diel, 2. vydanie, 2012, komentár k § 241). Potom ale platilo, že lehota na podanie dovolania sa v dôsledku tejto výzvy na splnenie podmienky povinného zastúpenia prakticky predĺžila. „*Pokiaľ v dovolaní nespĺnil dovolateľ podmienku povinného zastúpenia, plynie mu dovolacia lehota až do doby, ktorá mu bola určená súdom na zvolenie zástupcu*“ (WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní. Praha : Linde, 2004, s. 467). Argumentom podporujúcim tento názor je skutočnosť, že ak by tomu tak nebolo, poprel by sa význam účasti advokáta v konaní, pretože by fakticky neposkytol žiadnu právnu pomoc, došlo by len k podpísaniu dovolania, resp. k vyhláseniu, že s ním súhlasí. Zároveň bolo otáznе, či nie je problematické nájsť advokáta, ktorý by prijal zastupovanie v takomto konaní (BUREŠ, J., DRÁPAL, L. Dovolání podle Občanského soudního řádu. II. díl. In Právní rozhledy. 1993, č. 6, s. 200).

7. Tieto aplikačné problémy boli dôvodom, prečo zákonodarca do § 429 ods. 1 CSP doplnil druhú vetu *Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom* (pozri Bajánková, J., Gešková, K., In: Števíček, M., Fícová, S., Baricová, J., Mesiarkínová, S.,

Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s.1399).

8. Zmyslom druhej vety v § 429 ods. 1 CSP je eliminovanie už uvedených aplikačných problémov. Je potrebné ju preto vnímať ako *normovanie povinnosti byť zastúpený advokátom už v čase podania dovolania*. Na túto normu nadväzuje poučenie o povinnom zastúpení v dovolacom konaní v rozhodnutiach odvolacích súdov (§ 393 ods. 1 CSP), ktoré má zabezpečiť naplnenie tejto požiadavky a predísť výzvam na splnenie tejto podmienky, ako aj § 436 CSP, ktorý neumožňuje strane odstrániť tento nedostatok, pokiaľ bola riadne poučená. Zmyslom § 429 ods. 1 CSP však nie je (a nevyplýva to ani z odbornej literatúry alebo z dôvodovej správy) obmedziť možnosť podať dovolanie len na osobu advokáta ako na jedinú oprávnenú osobu na spísanie dovolania bez možnosti nechať sa pri tomto úkone zastúpiť. Tento záver by bol v rozpore s účelom § 429 ods. 1 CSP a nesvedčí mu ani systematický výklad tohto ustanovenia v spojení so všeobecnými ustanoveniami o zastúpení.

9. Podľa § 89 ods. 3 CSP *ak je strana zastúpená advokátom, zastupovanie iným zástupcom ako advokátom je vylúčené. Ustanovenia osobitného predpisu o advokácii tým nie sú dotknuté*. Možnosť advokáta dať sa zastúpiť podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon o advokácii, je prípustná. Podľa § 16 ods. 2 zákona o advokácii *pri jednotlivých úkonoch môže advokáta zastúpiť advokátsky koncipient alebo aj iný zamestnanec advokáta*.

10. Je teda zrejmé a z povahy vzťahu advokáta a jeho koncipienta, prípadne iného zamestnanca úplne prirodzené, ak advokát na jednotlivé úkony splnomocní svojho advokátskeho koncipienta alebo iného zamestnanca; zodpovednosť za kvalitu úkonov však nesie advokát sám. Za takýto samostatný úkon možno považovať aj podpísanie a podanie dovolania elektronickými prostriedkami. Použitie len pojmu *advokát* v § 429 ods. 1 CSP nemožno vykladať tak, že na podanie dovolania advokátom sa nevzťahujú ustanovenia o zastúpení podľa § 89 a nasl. CSP. Právna úprava dovolania a konania o ňom totiž použitie týchto ustanovení nevyklučuje.

11. Naznačený odlišný prístup je interpretačne prinajmenšom rovnako racionálny ako názor väčšiny pléna. Vedie však k výsledku, ktorý prístup k dovolacej súdnej ochrane šetrí v porovnaní s väčšinovým rozhodnutím pléna viac, pretože z poskytnutia dovolacej súdnej ochrany nevyklučuje dovolania podpísané elektronickým podpisom zamestnanca advokáta, ktorého dovolateľ na spísanie dovolania a na zastupovanie v dovolacom konaní splnomocnil. V popísanej situácii je nutné aktivovať stabilný postoj ústavnoprávnej doktríny, podľa ktorej ústavný súd uprednostní výklad právnej normy, ako aj súvisiacich právnych noriem, zabezpečujúci plnohodnotnú, respektíve plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv (IV. ÚS 96/06, II. ÚS 148/06).

12. Dokonca aj v prípade akceptácie doslovného výkladu § 429 ods. 1 druhej vety CSP ústiaceho do požiadavky, aby dovolanie priam fyzicky spísal práve a len advokát, svedčí praktická stránka uplatňovania dotknutej právnej úpravy v prospech väčšine konkurujúceho postoja. Väčšinové rozhodnutie správne uvádza že „*okolnosť, kto spísal dovolanie, ... nemožno overiť so 100 % istotou*“. Ani dovolanie podpísané elektronickým podpisom advokáta teda negarantuje absolútnu istotu o tom, že ho advokát skutočne spísal. Inými slovami, miera

neistoty o skutočnom autorstve nie je pri dovolaní formálne opatrenom elektronickým podpisom advokáta o nič menšia ako pri dovolaní formálne opatrenom elektronickým podpisom zamestnanca advokáta nekonajúceho vo vlastnom mene, ale práve v mene advokáta. Nástroje inkorporované v relevantných ustanoveniach zákona o advokácii a zákona o e-Governmente umožňujúcich zastúpenie advokáta preto garantujú naplnenie požiadavky podľa § 429 ods. 1 druhej vety CSP v miere porovnateľnej s prípadom, keď je dovolanie formálne opatrené elektronickým podpisom advokáta.

13. V popísaných okolnostiach bolo podľa nášho názoru potrebné presadiť meritórnú prejednatel'nosť dovolaní podpísaných elektronickým podpisom zamestnancov advokátov, a tým uprednostniť výkladový prístup, ktorý je k základnému právu dovolateľov na súdnu ochranu, ako aj k ich právu na spravodlivé súdne konanie v rovine prístupu šetrnejší.

K PREUKAZOVANIU PRAVOSTI SÚKROMNEJ LISTINY

V súlade so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je taký výklad rozloženia dôkazného bremena medzi strany civilného sporu, podľa ktorého pravosť súkromnej listiny preukazuje osoba, ktorá z nej vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky.

Preukázanie pravosti holografného závetu je priaznivé pre osobu, ktorá tvrdí, že holografný závet poručiťľa je pravý, a ktorá z neho vyvodzuje svoje postavenie závetného dediča.

Skutočnosť, že na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu bol dedičským súdom, resp. notárom, odkázaný zákonný dedič, na rozložení dôkazného bremena nič nemení.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 506/2024 zo 17. júla 2025)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov V. K., Y. X., a Y. R., zastúpených JUDr. Michalom Mudrákom, advokátom, Hurbanovo námestie 1, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/93/2022 z 30. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/93/2022 z 30. januára 2024 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/93/2022 z 30. januára 2024 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **1 331,33 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci**

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. mája 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorý žiadajú zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

2. Sťažovatelia sú dedičia X. Z. (ďalej len „žalobca“ alebo „predchodca sťažovateľov“), ktorý v konaní pred všeobecnými súdmi vystupoval v postavení žalobcu vo veci o určenie neplatnosti závetu, pričom na podanie žaloby bol odkázaný notárom v konaní o dedičstve

po poručiteľovi, ktorý bol jeho bratom. V konaní o dedičstve predložila družka poručiteľa holografný závet poručiteľa, ktorým jej poručiteľ odkázal svoj majetok. Predchodca sťažovateľov závet spochybnil a notár ho odkázal na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu. Predchodca sťažovateľov zomrel 26. marca 2024, teda po doručení napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a po nadobudnutí jeho právoplatnosti.

3. Sťažovatelia sú dedičmi pôvodného žalobcu (manželka a deti), čo v konaní preukazujú rodnými listami a sobášnym listom, pričom podávajú túto ústavnú sťažnosť ako právni nástupcovia pôvodného žalobcu v zmysle § 63 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

4. Okresný súd žalobu zamietol. Bol toho názoru, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Vo vzťahu k veci samej uviedol, že zo znaleckého posudku Mgr. Daniely Novosádovej a jeho doplnku vyplynul záver, že sporný podpis na záвете je vlastnoručným podpisom poručiteľa. To potvrdil aj súkromný znalecký posudok, ktorý súdu predložil žalobca a ktorý vypracoval Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline (ďalej len „ústav“). Ústav ďalej konštatoval, že sporný text obsiahnutý v záвете napísala totožná osoba, že nemožno potvrdiť ani vylúčiť, že sporné písmo v záвете napísal poručiteľ, ako aj to, že sporné písmo v záвете pravdepodobne nepísala žalovaná. Na námietku žalobcu, že skutočnosť, že poručiteľ listinu podpísal, neznamená zároveň, že poručiteľ listinu aj napísal, súd prvej inštancie uviedol, že predmetom konania bolo určenie, že listina obsahujúca závet poručiteľa je neplatná a túto skutočnosť žalobca v priebehu konania súdu nijako nepreukázal. Naopak, konanie žalobcu, ktorý sa pokúšal presvedčiť súd, že závet je neplatný, evokuje záujem žalobcu nadobudnúť majetok, ktorý poručiteľ odkázal žalovanej. Podľa súdu ide o konanie v rozpore s dobrými mravmi, pretože žalobca s poručiteľom nemali dobré vzťahy, mali medzi sebou súdny spor, ktorý trval takmer osem rokov, a žalobca vedel, že poručiteľ má družku, s ktorou žije v spoločnej domácnosti viac ako dvadsať rokov.

5. Krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil. Vo vzťahu k naliehavému právnenému záujmu uviedol, že tento je daný, pretože na podanie tejto žaloby bol žalobca odkázaný v dedičskom konaní. Vo vzťahu k veci samej krajský súd uviedol, že žalobca v žalobe tvrdil, že poručiteľ závet nenapísal ani nepodpísal. Žalobcu preto zaťažuje dôkazné bremeno na preukázanie jeho tvrdení. Pokiaľ to nepreukáže, musí znášať jemu nepriaznivé rozhodnutie vo veci. Tiež poukázal na rozhodnutie ústavného súdu, podľa ktorého dôkazné bremeno týkajúce sa skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky, ide teda o toho účastníka, ktorý existenciu takýchto skutočností tvrdí (II. ÚS 38/2015). V uvedenej veci znalecké dokazovanie viedlo k jednoznačnému záveru, že závet poručiteľa bol opatrený jeho vlastným podpisom. Znalecké dokazovanie ale nevedlo k jednoznačnému záveru o tom, či závet poručiteľ aj vlastnoručne napísal. Kategorický záver o tom, či pisateľom závetu bol alebo nebol poručiteľ (s výnimkou jeho podpisu), nebolo možné vysloviť z dôvodu, že znalci nemali k dispozícii dostatočné množstvo potrebného porovnávacieho materiálu. Táto neurčitosť záveru znaleckého dokazovania v otázke pisateľa závetu viedla žalobcu k presvedčeniu, že úspešne spochybnil identitu pisateľa závetu, z čoho následne vyvodzoval záver, že závet poručiteľa je neplatný, keďže nebolo preukázané, že poručiteľ závet vlastnoručne napísal. Krajský súd sa nestotožnil s názorom žalobcu, že je to žalovaná, ktorá z existencie závetu vyvodzuje pre seba priaznivé

právne dôsledky – že je jedinou dedičkou poručiťa, a preto je podľa žalobcu ona povinná v konaní preukázať, že pisateľom závetu bol poručiť. Podľa odvolacieho súdu dôkazné bremeno o neplatnosti závetu zaťažuje v konaní žalobcu. Je to predsa žalobca, kto pre seba z tvrdenej skutočnosti, že závet je neplatný (pretože ho poručiť vlastnoručne nenapísal), vyvodzuje priaznivé právne dôsledky – v podobe uplatnenia svojho zákonného dedičského práva. Tvrdenie žalobcu, že poručiť nenapísal vlastnoručne závet, je síce negatívnym skutkovým tvrdením, v danom prípade ale nespôsobuje prenesenie dôkazného bremena na žalovanú (že poručiť bol pisateľom predmetného závetu). V tomto prípade je totiž objektívne možné dokázať napr. využitím znaleckého dokazovania, či toto negatívne skutkové tvrdenie je pravdivé alebo nie. Závet v písomnej podobe ako listinný dôkaz predsa existuje – to, čo chýba, je nedostatok potrebného porovnávacieho (dôkazného) materiálu, porovnaním ktorého by mohli znalci dospieť k jednoznačnému záveru o tom, či poručiť bol alebo nebol pisateľom uvedeného závetu. Keďže žalobca nebol schopný poskytnúť dostatok potrebných porovnávacích podkladov, dostal sa do dôkaznej núdze a svoje tvrdenie nebol schopný v súdnom spore preukázať. Potom bolo nutné uzavrieť, že žalobca dôkazné bremeno v spore neunesol, čo viedlo k zamietnutiu žaloby.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia vo vzťahu k právnemu posúdeniu neplatnosti závetu, pochybenie v hodnotení dôkazov, resp. porušenie rovnosti strán, ak bola žaloba zmiatnutá z dôvodu neunesenia dôkazného bremena z dôvodu nedostatku porovnávacieho materiálu. Vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol právne otázky, ktoré odvolací súd mal posúdiť nesprávne: „1. *Spočíva na žalobcovi dôkazné bremeno preukázať nepravosť listiny, ktorej nepravosť žalobca tvrdí a z ktorej si žalovaný odvodzuje svoje právo? Podľa žalobcu dôkazné bremeno spočíva na tom, kto si z danej listiny odvodzuje svoje právo, teda žalovaná. 2. V sporovom konaní vyvolanom dedičským konaním podľa § 175k Občianskeho súdneho poriadku, resp. podľa § 194 ods. 1 CMP, ak je dedič odkázaný notárom na podanie žaloby na určenie spornej skutočnosti spočívajúcej v existencii platného holografného závetu, kto nesie dôkazné bremeno na preukázanie, že poručiť napísal a podpísal závet resp., že tak poručiť nespravil? Podľa žalobcu dôkazné bremeno spočíva na tom, kto si z danej listiny uplatňuje právo, teda žalovaná. A ďalej, ak vykonaným dokazovaním nie je možné prijať jednoznačný záver o tom, že závet napísal a podpísal poručiť, ani záver o tom, že tak nespravil, v koho neprospech táto situácia svedčí? Podľa žalobcu táto situácia by mala byť vyhodnotená v neprospech osoby, ktorá zo závetu odvodzuje svoje práva, teda žalovanej.*

7. Dovolací súd dovolanie napadnutým rozsudkom zamietol. Vo vzťahu k námietkam podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd uviedol, že vytýkané nedostatky nezistil, rozsudok je dostatočne odôvodnený a odvolací súd pri zisťovaní skutkového stavu a posudzovaní rozloženia dôkazného bremena nevybočil z prípustných medzí výkladu. Vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu uviedol, že dovolanie považuje za prípustné, avšak nie z dôvodu, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP], ale z dôvodu, že ide o otázku dosiaľ neriešenú [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Dovolací súd uviedol, že ak strana poprie pravosť súkromnej listiny, leží dôkazné bremeno týkajúce sa pravosti na tej strane, ktorá zo skutočností v listine uvedených vyvodzuje pre seba

priaznivé právne následky. Ak žalobca spochybnil závet, jeho potom zaťažovalo dôkazné bremeno na preukázanie týchto jeho tvrdení – že závet nespísal a nepodpísal poručiteľ. Dovolací súd bol takisto toho názoru, že žalobca mohol napadnúť uznesenie notára, ktorým bol odkázaný na podanie žaloby, a žiadať, aby súd túto povinnosť uložil domnejšiemu závetnej dedičke. V konkrétnej súdnej veci vykonané znalecké dokazovanie viedlo k záveru, že závet podpísal poručiteľ, avšak nevedelo k jednoznačnému záveru, že závet poručiteľ aj spísal, a teda v tejto otázke nastal aj podľa dovolacieho súdu stav *non liquet*. V prejednávanej veci je to na jednej strane žalovaná (družka poručiteľa), ktorá z predloženého holografného závetu vyvodzuje dedičské právo pre seba, a na druhej strane žalobca (brat poručiteľa), ktorý popiera platnosť závetu, a z tvrdenej skutočnosti (že závet je neplatný) vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky v podobe uplatnenia svojho zákonného dedičského práva. V situácii stavu *non liquet*, keď žalobca nebol schopný poskytnúť dostatok potrebných porovnávacích podkladov, dostal sa žalobca do dôkaznej núdze a svoje tvrdenie, že poručiteľ daný závet vlastnoručne nenapísal, nebol schopný v súdnom spore preukázať, a teda neunesol dôkazné bremeno. Dovolací súd považuje rozsudok odvolacieho súdu za správny a dovolanie zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľov

8. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti tvrdia, že napadnutý rozsudok je arbitrárny, v hrubom rozpore s početnou a stabilnou judikatúrou, je vnútorne rozporný, pretože nie je v súlade s literatúrou, ktorá je v ňom citovaná, a tým je ústavne neudržateľný. Podľa sťažovateľov súd zavádza akúsi prezumpciu pravosti súkromnej listiny, ktorá trvá, až pokiaľ žalobca nepreukáže opak. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku nesprávne rozložil dôkazné bremeno, čo má za následok arbitrárnosť rozhodnutia (IV. ÚS 35/2012). Najvyšší súd v rozpore s negatívnou dôkaznou teóriou a pravidlami rozloženia dôkazného bremena požadoval od žalobcu, aby preukázal, že poručiteľ závet nenapísal. Sťažovatelia sú toho názoru, že nie je dôležité, kto je žalobca a kto žalovaný, ale rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi účastníkmi v spore závisí na tom, ako vymedzuje právna norma práva a povinnosti účastníkov, odkazujúc na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/35/2019, 4Cdo/170/2021, 9Sžso/62/2016, 5Cdo/35/2019, 2Cdo/27/2017, 6Cdo/81/2010. Takisto poukazujú na judikatúru, podľa ktorej ak došlo k popretiu pravosti súkromnej listiny, leží dôkazné bremeno týkajúce sa pravosti listiny na tom účastníkovi, ktorý zo skutočností v listine uvedených vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/170/2021, 4Cdo/13/2009), ako aj na ďalšie súdne rozhodnutia, s ktorými je napadnutý rozsudok v rozpore (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. Cdo/13/2009, 3Obo/16/2019, 2Cdo/27/2017, 2Obdo/16/2021). Sťažovatelia sú toho názoru, že napadnutý rozsudok je vnútorne protirečivý a poukazujú na konkrétne body (19.5, 22.2, 22.3, 23.1, 23.5 a 26), ktoré sú v rozpore so stabilnou judikatúrou, ale aj s literatúrou, ktorú cituje samotný napadnutý rozsudok. Sú toho názoru, že právno-teoretické závery v ňom citované súd buď vôbec nevyužil, alebo ich použil nesprávne. Takisto podľa sťažovateľov najvyšší súd dospel k nesprávnemu záveru, že rozhodnutia (sp. zn. 4Cdo/13/2009, 6Cdo/81/2010 a 5Obo/52/2010), od ktorých sa mal dovolací súd odkloniť, sa spornej otázky netýkajú. Záver najvyššieho súdu, že žalobca sa mal brániť proti uzneseniu notára, ktorým mu bola uložená povinnosť podať žalobu, považujú sťažovatelia za absurdný z dôvodu, že notár nie je osoba,

od ktorého úsudku môže závisieť rozloženie dôkazného bremena. V tomto kontexte poukazujú aj na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 24 Cdo 2592/2021, podľa ktorého z postupu notára, ktorý odkáže účastníka dedičského konania na podanie žaloby, nemožno urobiť záver, že tento účastník je zaťažený dôkazným bremenom týkajúcim sa spornej skutočnosti.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

9. Najvyšší súd uvádza, že rozhodnutie dovolacieho súdu považuje za správne. Za dosiaľ neriešenú právnu otázku považoval otázku, koho zaťažuje povinnosť uniesť dôkazné bremeno v situácii, ak strana poprie pravosť súkromnej listiny. Dovodil, že dôkazné bremeno leží na tej strane, ktorá zo skutočností v listine uvedených vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky. Ak právny predchodca sťažovateľov ako žalobca spochybnil závet, jeho zaťažovalo dôkazné bremeno na preukázanie týchto jeho tvrdení – že závet nenapísal a nepodpísal poručiteľ. Najvyšší súd uviedol, že je to na jednej strane žalovaná (družka poručiteľa), ktorá z predloženého holografného závetu vyvodzuje dedičské právo pre seba, a na druhej strane je to žalobca (brat poručiteľa), ktorý popiera platnosť závetu, a z tvrdenej skutočnosti (že závet je neplatný) vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky v podobe uplatnenia svojho zákonného dedičského práva. Podľa najvyššieho súdu súdy správne konštatovali, že ak žalobca nebol schopný predložiť dostatok porovnávacích materiálov, dostal sa do dôkaznej núdze a nastal stav „non liquet“. Žalobca teda nebol schopný svoje tvrdenie preukázať, a teda neunesol dôkazné bremeno. Najvyšší súd poukazuje aj na to, že uvedené rozhodnutie bolo publikované aj v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 32/2024 s nasledovnou právnou vetou: *„V konaní o určení neplatnosti holografného závetu nedochádza k presunu dôkazného bremena na žalovanú stranu v situácii stavu non liquet, keď žalobca nebol schopný objektívne poskytnúť dostatok potrebných porovnávacích podkladov obsahujúcich vzorky písma poručiteľa z daného obdobia, čím sa dostal do stavu dôkaznej núdze.“*

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

10. Zúčastnená osoba ako žalovaná v spore pred všeobecnými súdmi poukazuje aj na ostatné okolnosti, ktoré tiež nasvedčujú záveru, že poručiteľ mal skutočnú vôľu odkázať jej svoj majetok ako svojej družke, najmä na dlhodobé, aj súdne spory medzi poručiteľom a právnym predchodcom sťažovateľov (bratom poručiteľa), ďalej na to, že sa roky nerozprávali a že jeho družka bola jedinou blízkou osobou poručiteľa. Brat poručiteľa poručiteľovo písmo vôbec nepoznal. Súhlasí s rozdelením dôkazného bremena tak, ako uviedol najvyšší súd. Poukazuje aj na skutočnosť, že má 75 rokov a právny predchodca sťažovateľov ju „ťahá“ po súdoch bez relevantných dôkazov.

III.3. Vyjadrenie sťažovateľov:

11. Sťažovatelia poukazujú na to, že najvyšší súd úplne ignoroval skutočnosť, že to bola len žalovaná, ktorá pre seba vyvodzovala zo závetu právo. Tiež namietajú, že súdy ich

právnemu predchodcovi uložili bremeno preukazovať negatívnu skutočnosť – že poručiteľ závet nespísal. Opätovne poukazujú na rozpor medzi závermi napadnutého rozhodnutia a v ňom uvádzanou literatúrou a judikatúrou. Tiež poukazujú na to, že dovolanie malo byť prejednané podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, poukazujúc na rozhodnutie sp. zn. 6Cdo/81/2010.

12. K vyjadreniu žalovanej sťažovateľa poukazujú na to, že bola počas celého konania procesne pasívna. Poukazujú aj na to, že väčšina jej vyjadrení pozostáva z osobných útokov, ktoré sa netýkajú právnej stránky veci. Sťažovateľa zotrvávajú na tom, že poručiteľ závet nikdy nenapísal, a poukazujú na závery v jednom zo znaleckých posudkov, kde sa uvádza, že písmo má viac spoločných znakov s písmom žalovanej ako s písmom poručiteľa. Poukazujú na to, že spor o rodičovský dom spôsobila žalovaná, pričom dovtedy bratia tento dom spoločne bezproblémovo užívali. Poukazujú aj na to, že žalovaná odmietala dohodu, resp. nikdy na návrh dohody neposkytla adekvátny protinávrh, čo nepovažujú za normálny postup.

IV.

Právne posúdenie ústavnej sťažnosti

13. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením ich základného práva na súdnu ochranu je založená na ústavnej neudržateľnosti a svojvoľnosti právneho posúdenia rozloženia dôkazného bremena pri posudzovaní pravosti holografného závetu, ktorý do dedičského konania predložila závetná dedička a ktorý spochybňuje dedič zo zákona. V tejto súvislosti je relevantnou otázkou, ktorá strana vyvodzuje z existencie závetu pre seba priaznivé dôsledky a ktorá strana má uniesť dôkazné bremeno o jeho pravosti.

14. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc všeobecných súdov ústavne konformným spôsobom interpretovať právne predpisy, a to za predpokladu, že táto interpretácia nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

15. Ústavný súd sa preto zaoberal otázkou, či pri posúdení rozloženia dôkazného bremena v konaní pred všeobecnými súdmi došlo k takému výkladu práva, ktorý je ústavne neudržateľný. V otázke delenia dôkazného bremena platí všeobecné pravidlo, že každú procesnú stranu zaťažuje dôkazné bremeno ohľadom skutkových predpokladov jej priaznivej právnej normy (pozri Lavický, P. Dôkazné bremeno v civilním soudním řízení, Leges, 2017, s. 144; Gešková, K. O dôkaznom bremene, Súkromné právo 3/2024). O tomto pravidle v zásade nebolo v konaní pochýb a zhodli sa na ňom sporové strany a aj súdy. Toto všeobecné pravidlo delenia dôkazného bremena sa uplatní vždy, pokiaľ sa neuplatní niektorá z výnimiek, ktorými môžu byť výslovná zákonná úprava, vyvrátiteľná právna domnienka alebo sudcovská tvorba práva; výnimky v tomto konaní identifikované neboli.

16. Otázkou je, ktoré skutkové predpoklady a ktorej normy sú pre sporové strany priaznivé a ktoré musia preukázať. Podľa § 461 ods. 2 Občianskeho zákonníka *ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona*. Podľa § 476a Občianskeho zákonníka *vlastnoručný závet musí byť napísaný a podpísaný vlastnou rukou, inak je neplatný*. Žalovaná v dedičskom konaní predložila závet, z ktorého vyvodzovala postavenie jedinej dedičky. Dedičskému právu žalovanej ako družke poručiteľa svedčila súkromná listina – holografný závet. Zákonný dedič spochybnil to, že závet napísal a podpísal poručiteľ. Pravosť závetu sa tak stala spornou skutočnosťou. V konaní bolo potrebné dokázať, že holografný závet je pravý, teda napísaný a podpísaný poručiteľom. Preukázanie pravosti holografného závetu je priaznivé pre žalovanú, pretože tým preukáže, že je platný a že je závetnou dedičkou. Preto podľa názoru ústavného súdu bolo dôkazné bremeno na žalovanej. Dedičskému právu predchodcu sťažovateľov (bratovi poručiteľa) svedčila skutočnosť vyplývajúca z verejnej listiny – z jeho rodného listu (že je brat poručiteľa), ktorý mal preukazovať, že predchodca sťažovateľov je zákonný dedič poručiteľa. Jeho dedičské právo nebolo spochybnené, avšak ak by sa preukázala pravosť závetu, zo zákona by po poručiteľovi nededil.

17. Uvedený záver možno všeobecne vyjadriť tak, že pravosť súkromnej listiny preukazuje osoba, ktorá z nej vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky. Uvedený záver je stabilne prijímaný aj v súdnej judikatúre, ktorá sa týka rozloženia dôkazného bremena pri dokazovaní pravosti a pravdivosti súkromnej listiny. Pravosť a pravdivosť sa pri súkromných listinách nepredpokladajú; dôkazné bremeno leží na tom účastníkovi, ktorý zo súkromnej listiny vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky (III. ÚS 120/2020, ZNaU č. 29/2020, III. ÚS 288/2016, 4Cdo/13/2009, 4Cdo/170/2021, 4Cdo/13/2009). Ak teda konajúce súdy prijali záver, že dôkazné bremeno bolo na žalobcovi, tento záver nie je správny a je aj v rozpore s ustálenou súdnou praxou. Pokiaľ sa chcel najvyšší súd od tejto praxe odchýliť, bolo potrebné vec predložiť veľkému senátu podľa § 48 CSP. Len na okraj možno uviesť, že tento názor sa presadil aj v rakúskej právnej praxi (rozhodnutie rakúskeho najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ob 549/95), aj v českej právnej praxi (NS ČR sp. zn. 3Cdon 103/96 alebo sp. zn. 22 Cdo 2727/99, publ. v Soubore civilních rozhodnutí a stanovisek NS pod č. 6/2001, sp. zn. 24 Cdo 2592/2021), ktorý našiel následne aj svoje legislatívne vyjadrenie v novom českom Občianskom zákonníku (§ 565), kde samotná pravosť ani pravdivosť súkromnej listiny prezumovaná nie je, a preto v prípade spochybnenia pravosti leží dôkazné bremeno na tej strane, ktorá sa súkromnej listiny dovoľáva.

18. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že v prípade, ak dôjde k popretiu pravosti súkromnej listiny, pravosť tejto súkromnej listiny sa stane spornou. Dokazovanie pravosti súkromnej listiny však nemusí byť nevyhnutne preukazovaná výlučne znaleckým dokazovaním, ale súd by mal využiť aj iné dôkazné prostriedky, napr. prihliadnuť na skutočnosť, že sa na základe uvedenej spornej listiny, napr. zmluvy, plnilo alebo že sa zmluva po určité obdobie rešpektovala, že podpísanie určitej listiny alebo zmluvy je zrejmé aj zo vzájomného kontextu vzťahov a bežnej praxe medzi stranami. Ak súd pristúpi k znaleckému dokazovaniu, prípadné bremeno poskytnutia dostatočného množstva porovnávacieho materiálu bude aj na osobe, ktorá pravosť popiera, ak je táto osoba objektívne spôsobilá tieto podklady poskytnúť, a preto súd môže jej prípadnú nesúčinnosť pri prekonaní informačného deficitu vyhodnotiť v jej

neprospech (*Macur, J., Vysvětlovací povinnost strany nezátížené důkazním bremenem v civilním soudním řízení. Právní rozhledy, 2000, č. 5; podobne aj Najvyšší soud České republiky v rozsudku sp. zn. 22 Cdo 883/2010*). Súd musí poskytovať súdnu ochranu spravodlivo, ale zároveň funkčne.

19. Skutočnosť, že na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu bol dedičským súdom, resp. notárom ako súdnym komisárom, odkázaný žalobca, na rozložení dôkazného bremena nič nemení. Ako vyplýva zo Správy občianskoprávneho kolégia NS ČSR sp. zn. Cpj 165/81 z 18. 6. 1989 (R 49/1982, s. 285), otázku, ktorá zo strán má povinnosť tvrdenia a dokazovania, musí súd riešiť v súlade s hmotnoprávnym vzťahom, o ktorý v konaní ide, teda nezávisle na tom, ktorej strane bolo uložené podanie žaloby. Hmotnoprávny vzťah je pritom taký, že ten, kto sa dovoľáva závetu, uplatňuje svoje subjektívne právo, preto v zmysle teórie noriem, na ktorú odkazuje aj sám najvyšší súd (body 23.2 a 23.3 napadnutého rozsudku), musí práve osoba dovoľávajúca sa existencie závetu preukázať splnenie podmienok, ktoré norma zakladajúca jej subjektívne právo (v tomto prípade § 461 ods. 1 OZ v spojení s § 476a OZ) vyžaduje na jeho vznik, teda aj podmienku, že tu je závet, a že závet napísal a podpísal porúčiteľ. Taktiež treba dodať, že nemožno od osoby, ktorej bola uložená povinnosť podať žalobu, žiadať, aby sa proti tomuto rozhodnutiu bránila (pozri bod 22.4 napadnutého rozsudku), pretože táto skutočnosť (komu súd uloží povinnosť podať žalobu) je pre posúdenie dôkazného bremena irelevantná.

20. Závery najvyššieho súdu sú výsledkom zjavne nesprávneho právneho posúdenia procesnej otázky rozloženia dôkazného bremena. Ako bolo uvedené, treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom interpretovať právne normy, no táto interpretácia nemôže byť nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd a svojoľná. Zamietnutie dovolania predchodcu sťažovateľa je výsledkom zjavnej chyby právneho posúdenia otázky dôkazného bremena, čo však neznamená, že po posúdení ostatných dôkazných prostriedkov, prihliadnutí na skutkové domnienky a všetko, čo v konaní vyšlo najavo, súdy dospeli k rovnakému záveru o platnosti závetu alebo k záveru opačnému. Spôsob a interpretácia práva, na základe ktorej dospeli k rozhodnutiu v napadnutom rozhodnutí a jemu predchádzajúcich rozhodnutiach, však nie sú ústavne udržateľné a mohli by byť negatívnym príkladom pre prípadné ďalšie súdne spory, preto ústavný súd pristúpil ku korekcii týchto záverov. Súdna ochrana nebola právnomu predchodcovi sťažovateľov najvyšším súdom poskytnutá v zákonom – Civilným sporovým poriadkom predpokladanej kvalite, čo viedlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

21. V uvedenom spore súd vykonal znalecké dokazovanie. Z výsledkov znaleckého dokazovania vyplynulo, že i) sporný podpis je pravým podpisom porúčiteľa, ii) sporné písmo obsiahnuté v závete napísala totožná osoba, iii) nemožno potvrdiť ani vylúčiť, že sporné písmo napísal porúčiteľ, iv) že sporné písmo pravdepodobne nenapísala žalovaná. Už z uvedených záverov sa dá vyvodiť určitá istota, že závet podpísal porúčiteľ a možná pravdepodobnosť, že závet porúčiteľ aj napísal. V konaní žalovaná tvrdila a preukázala ďalšie skutočnosti, ktoré mali svedčiť v prospech skutočnosti, že porúčiteľ napísal aj podpísal závet. Poukázala na dlhotrvajúci súdny spor medzi porúčiteľom a jeho bratom (právnym predchodcom sťažovateľov) o rodičovský dom, na skutočnosť, že sa porúčiteľ so svojím bratom roky spolu nerozprávali, ako aj na skutočnosť, že viac ako 20 rokov žila s porúčiteľom

v spoločnej domácnosti a je jeho jedinou blízkou osobou. Z týchto okolností odvodzovala to, že je zrejme, že práve jej porúčiteľ závetom odkázal svoj majetok a sú tu rozumné dôvody, pre ktoré by svoj majetok nechcel odkázať práve svojmu bratovi, ktorý by sa stal bez spísania závetu jeho zákonným dedičom. Sťažovatelia na druhej strane poukazujú na konštatovanie jedného zo znaleckých posudkov, z ktorého vyplýva, že sporné písmo má viac spoločných znakov s písmom žalovanej ako s písmom porúčiteľa.

22. Ústavný súd poznamenáva, že v našom právnom poriadku neplatí legálna dôkazná teória, zákon neurčuje, akým dôkazom sa má preukázať určitá sporná skutočnosť, a žiadnemu dôkazu sa nepredpisuje predpísaná zákonná sila ani vyššia alebo nižšia preukazná sila ako inému dôkazu. V uvedenej veci znalecký posudok nemusí byť jediným dôkazom, ktorý by mohol preukázať sporné skutočnosti v tomto spore, najmä v situácii, ak znalecký posudok nedáva jasné odpovede na všetky položené otázky. Avšak odpovede v znaleckom posudku môžu spolu s ďalšími dôkazmi preukázať v požadovanej miere (v požadovanom dôkaznom štandarde) tvrdené skutočnosti – že porúčiteľ napísal aj podpísal závet. V tomto kontexte je potrebné poukázať na význam skutkových domnienok pri dokazovaní [pozri Hlušák, M. Skutkové domnienky a úsudok na prvý pohľad (dôkaz *prima facie*), *Súkromné právo* 5/2023, s. 168 – 175, Macur, J. Právni a skutkové domnienky pri dokazovaní listinou v civilnom soudním řízení. Časť V. Právni rozhledy 2/2001]. *Skutkové domnienky sú úsudky založené na široko chápanej empirickej, životnej skúsenosti (založenej na ľudskej skúsenosti, pravidlách logiky, prírodných zákonoch či výsledkoch vedy), že ak je ustálený určitý skutok A (základ domnienky), tak sa možno domnievať, že nastala skutočnosť B (výsledok domnienky). Skutková domnienka teda uľahčuje preukázanie tvrdenej skutočnosti, a to tým, že obmedzuje dokazovanie len na dokazovanie základu domnienky, čím oslobodzuje súd od dodatočného potvrdenia výsledku domnienky a od vylúčenia hypotéz, ktoré sú s ním v rozpore. Podmienkou však je, aby bolo ustálené, že výsledok skutkovej domnienky zodpovedá životnej skúsenosti, teda že zodpovedá typickému priebehu skutkového deja. Zákonnú oporu pre skutkový úsudok založený na skutkovej domnienke možno pritom nájsť v princípe voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 ods. 1 CSP). Úsudok o existencii určitej skutočnosti vyvodený len zo skutkovej domnienky nie je totiž ničím iným než úsudkom vytvoreným v rámci procesu voľného hodnotenia dôkazov, v rámci ktorého súd musí starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.*

23. V prejednávanom spore súdy nijako nezohľadnili ostatné skutkové tvrdenia žalovanej, ktoré neboli sporné, a to tvrdenia o dlhodobých, aj súdnych sporoch medzi porúčiteľom a jeho bratom, tvrdenia o tom, že žalovaná s porúčiteľom žila posledných 20 rokov v spoločnej domácnosti a bola jeho jedinou blízkou osobou, čo môže viesť k záveru, že je pravdepodobné (všeobecný súd musí uviesť, či aj bez rozumných pochybností), že porúčiteľova vôľa bola prenechať svoj majetok osobe, s ktorou prežil viac ako 20 posledných rokov svojho života a že jeho vôľa je skutočne vyjadrená v závete. Z odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov, ako aj zo súdneho spisu je zrejme, že súd pri zisťovaní skutkového stavu prihliadal len na znalecký posudok, pričom súdy požadovali jednoznačné odpovede, teda 100 % mieru istoty. Takáto miera dôkazu však nie je nevyhnutná a neprímerane zaťažuje stranu, ktorá musí uniesť dôkazné bremeno. Bude úlohou súdov sa v ďalšom konaní vysporiadať s okolnosťami,

ktoré strany dosiaľ v konaní uvádzali a z ktorých by mohli vyplývať dôvody, ktoré by mohli preukázať, že porúčiteľ tento závet napísal alebo nenapísal.

24. Čo sa týka miery dôkazu, ide o pravidlo, ktoré určuje, kedy možno určitú skutočnosť považovať za preukázanú. Miera dôkazu (inak povedané aj dôkazný štandard) súvisí so sudcovým subjektívnym vnímaním presvedčivosti dôkazu, resp. dôkazov. Sudcovo vnútorné presvedčenie však musí byť objektivizované, teda musí byť v súlade s pravidlami logiky a prírodných zákonov, ako aj v súlade s bežnou ľudskou skúsenosťou. V našom právnom prostredí platí, že skutkové tvrdenie možno považovať za preukázané, pokiaľ je sudca vnútorne presvedčený o jeho pravdivosti, t. j. ak nemá o jeho pravdivosti rozumné pochybnosti. Treba preto pripustiť, že sudca môže byť vnútorne presvedčený o priebehu určitého deja (teda že miera dôkazu je naplnená) aj v prípade, ak stále určité pochybnosti má, avšak jeho pochybnosti nemôžu byť rozumné (vážne). Z uvedeného tiež vyplýva, že je prípustné, ak odlišný priebeh skutkového deja teoreticky nemožno vylúčiť. Uvedené súvisí s odmietnutím absolútnej (stopercentnej) istoty a pravdepodobnosti na hranici istoty (pozri Gešková, K. O stave non liquet a miere dôkazu, Súkromné právo 4/2024; Lavický, P. Dôkazné bremeno v civilnom súdnom řízení, Leges, 2017, s. 34 – 36). Takéto vnímanie môžeme nájsť aj v judikatúre ústavného súdu, napr. sp. zn. II. ÚS 716/2016 z 24. októbra 2017, ZNaU č. 37/2017 z 24. októbra 2017: *„Miera dôkazu o existencii príčinnej súvislosti medzi skúmanými javmi určená stupňom absolútnej istoty, a tým vylučujúca jej procesnoprávne poznanie na základe obvyklého priebehu určitého skutkového deja, o pravdivosti ktorého nie sú rozumné pochybnosti, aj keď alternatívne možnosti jeho iného priebehu nemožno teoreticky úplne vylúčiť, je z ústavnoprávneho hľadiska neprimeraná.“* (podobne aj II. ÚS 331/2023 z 28. novembra 2023 bod 36), I. ÚS 119/07 z 27. septembra 2007 (bod 12 a 13) alebo III. ÚS 331/04 zo 16. marca 2005. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že od strany nemožno požadovať, aby tvrdené skutočnosti strana preukázala s absolútnou, teda so stopercentnou istotou a bez akýchkoľvek pochybností (I. ÚS 689/2014 z 9. novembra 2026, bod 23): *Žiadne skutkové okolnosti, ktoré už odzneli, nemožno totiž následne ex post preukázať s absolútnou istotou. Vždy pôjde o otázku určitej miery pravdepodobnosti. Aktuálna istota je teda dôkazný štandard, ktorý nie je možné v civilnom konaní aplikovať, lebo by pri tom dôkazné bremeno prakticky nebolo možné uniesť.* Požiadavka na stopercentné preukázanie určitej skutočnosti je neprijateľná a prísna. Pokiaľ by bola miera dôkazu nastavená takto vysoko, bola by strana, ktorá nesie dôkazné bremeno, vystavená neprimeraným prekážkam pri domáhaní sa svojho práva na súde, čo by bolo aj v rozpore s právom na spravodlivé súdne konanie. Slovanmi ústavného súdu v náleze sp. zn. II. ÚS 716/2016 z 24. októbra 2017 stávalo by to stranu do „objektívne neprekonateľných problémov“. Takisto sa nemožno uspokojiť len s prevažujúcou pravdepodobnosťou, teda so zistením, že sa viac javí, že niečo sa stalo, ako že sa to nestalo. Takto nastavená miera dôkazu je nízka (platí len v osobitných situáciách, napr. pri osvedčení tvrdených skutočností v konaní o nariadenie neodkladných a zabezpečovacích opatrení).

25. Ústavný súd uznáva, že vyhodnotenie, ktorá skutočnosť tvrdená a dokazovaná v civilnom sporovom konaní je pre rozhodnutie vo veci samej významná a ktorá nie, je doménou rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Ústavnému súdu Slovenskej republiky však nemožno odňať právomoc kasačného zásahu do tohto hodnotenia vtedy, keď je v rozpore

so zásadou voľného hodnotenia dôkazov v miere spôsobilej postaviť konanie i jeho výsledok do pozície nespravodlivosti a neobjektívnosti. V opačnom prípade by sa právomoc ústavného súdu odôvodnená požiadavkou ochrany základných práv a slobôd uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy stala neúčinnou (m. m. III. ÚS 90/2015, ZNaU č. 39/2015). Ústavný súd sa už v minulej rozhodovacej činnosti vyslovil, že ak je hodnotenie dôkazov natoľko chybné a nelogické, tieto nedostatky v hodnotení dôkazov, ktoré vedú k nesprávnemu zisteniu skutkového stavu, vedú k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý môže byť preskúmaný v dovolacom konaní, ako aj v konaní o ústavnej sťažnosti (I. ÚS 6/2018, ZNaU č. 57/2018, III. ÚS 104/2022, III. ÚS 376/2024).

26. Ústavný súd si dovoľuje poznamenať, že ak by išlo o stav *non liquet*, súd sa musí so vznikom tohto stavu náležite vysporiadať. Stav *non liquet* predstavuje stav, kedy súd už vyčerpal všetky možnosti pre objasnenie skutkového stavu a napriek tomu sudca nenadobudol vnútorné presvedčenie o pravdivosti alebo nepravdivosti tvrdených skutočností, ktoré zodpovedá požadovanej miere dôkazu, teda nenadobudol požadovanú mieru vnútorného presvedčenia. Ak nastane stav *non liquet*, súd musí existenciu tohto stavu dôkladne odôvodniť. Musí sa zaoberať mierou dôkazu a odôvodniť, prečo nenadobudol vnútorné presvedčenie ani o pravdivosti, ale ani o nepravdivosti skutkových tvrdení, aké pochybnosti mal a prečo ich považoval za vážne. Možno povedať, že stav *non liquet* nie je v procesnom práve žiaduci, nemá ísť o bežný jav. Stav *non liquet* môže nastať aj v prípade, ak súd vykonal rozsiahle dokazovanie; ani rozsiahle dokazovanie nemusí vytvoriť u sudcu vnútorné presvedčenie o pravdivosti alebo nepravdivosti určitého tvrdenia.

27. Ústavný súd sa stotožňuje s námietkou sťažovateľov, že napadnutý rozsudok a jeho odôvodnenie sú vnútorne protirečivé, ak poukazujú na všeobecné tézy, ktoré vyznievajú v prospech predchodcu sťažovateľov, avšak sú na tento skutkový stav nesprávne aplikované. Týmto došlo tiež k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Možno oceniť snahu najvyššieho súdu dôsledne sa zaoberať závermi právnej vedy a judikatúry, avšak v okolnostiach tohto sporu dospel najvyšší súd k nesprávnym záverom.

28. Vychádzajúc z porušenia základných práv sťažovateľov napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ústavný súd tento rozsudok podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude nevyhnutné v zmysle už uvedených záverov posúdiť dovolanie a postup krajského súdu. Ústavný súd takto vyslovil porušenie práv a zrušil napadnutý rozsudok v časti rozhodnutia o dovolaní pre zmätočnosť, ako aj v časti rozhodnutia o dovolaní pre nesprávne právne posúdenie veci. Na okraj možno odporučiť vypustenie publikovanej právnej vety pod č. R 32/2024 zo Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Taktiež ústavný súd považuje za dôležité, aby bolo o uvedenej veci rozhodnuté prioritne, najmä s ohľadom na skutočnosť, že tento súdny spor začal v r. 2014, žalobca počas konania zomrel a žalovaná vo veku 75 rokov je neustále konfrontovaná s prebiehajúcim súdnym sporom.

V.

Trovy konania

29. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov odôvodňuje to, aby im najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur a v roku 2025 v sume 371 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur a za rok 2025 v sume 14,84 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) a jeden úkon právnej služby v roku 2025 (replika sťažovateľa). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty sumu 1 331,33 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

30. Ústavný súd s prihliadnutím na fakultatívnosť priznania náhrady trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznanú odmenu za poskytovanie právnych služieb primerane znížil. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom o jednej ústavnej sťažnosti, v ktorej sa argumentácia vzťahuje na všetkých sťažovateľov rovnako, v podstatnej miere boli znížené nároky na prípravu zastupovania a spísanie ústavnej sťažnosti (obdobne II. ÚS 467/2021, II. ÚS 136/2023, II. ÚS 590/2023, III. ÚS 537/2024, III. ÚS 661/2024).

POSTUP ODVOLACIEHO SÚDU PODĽA § 390 CIVILNÉHO SPOROVÉHO PORIADKU

Dikcia § 390 Civilného sporového poriadku ukladá odvolaciemu súdu povinnosť, aby sám rozhodol vo veci, ak je naplnená hypotéza tejto normy, podľa ktorej rozhodnutie súdu prvej inštancie už raz odvolací súd zrušil, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Aj v zmysle už ustálenej judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 379/2017, III. 727/2017, I. ÚS 227/2018, III. ÚS 5/2018, I. ÚS 548/2020, I. ÚS 407/2022) krajský súd nemá možnosť odkloniť sa od tohto ustanovenia. Ak aj v ostatnom čase ústavný súd pripustil výnimky z tohto zákonného imperatívu, išlo o špecifické situácie (IV. ÚS 215/2022, III. ÚS 570/2023), ktoré však na podstate § 390 Civilného sporového poriadku nič nemenia a ani neotvárajú priestor na jeho nerešpektovanie (I. ÚS 211/2023, IV. ÚS 439/2024, IV. ÚS 578/2024).

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 341/2025 zo 6. augusta 2025)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **JUDr. M. P. – správcu konkurznej podstaty úpadcu A. F.** zastúpeného ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA – Marek Piršel s.r.o., Kopčianska 10, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-14C/601/2015 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/107/2023 a jeho uzneseniu č. k. 4Co/107/2023-273 zo 6. decembra 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co/107/2023-273 zo 6. decembra 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-14C/601/2015 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/107/2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co/107/2023-273 zo 6. decembra 2024 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie a rozhodnutie.
4. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 341/2025 z 29. mája 2025 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú ústavnému súdu elektronickou formou 18. februára 2025 (doplnenou podaním doručeným 5. mája 2025, pozn.), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením krajského súdu č. k. 4Co/107/2023-273 zo 6. decembra 2024 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“), ako aj svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B3-14C/601/2015 [(ďalej len „napadnuté konanie“), pričom pasívne legitimovaný subjekt označil samotný sťažovateľ s prihliadnutím na časové hľadisko a tzv. reformu súdnej mapy v Slovenskej republike, avšak opomenul aktualizáciu spisovej značky konania, ktorú preto rozlišovacím znakom „B3“ doplnil ústavný súd (inštrukcia 19/2022 Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 19920/2022/100 z 26. augusta 2022 k vykonaniu reformy súdnej mapy v platnom znení)] a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/107/2023. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi priznal primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je ako správca konkurznej podstaty úpadcu žalobcom v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“), v ktorom krajský súd uznesením č. k. 4Co/127/2017-103 z 31. mája 2019 zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 14C/601/2015 z 23. augusta 2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne okresný súd rozsudkom sp. zn. 14C/601/2015 zo 7. decembra 2021 vyporiadal BSM a doplniacim rozsudkom z 24. februára 2022 doplnil výroky svojho rozsudku. Proti označeným rozhodnutiam okresného súdu podali sporové strany odvolanie a krajský súd napadnutým uznesením už v poradí druhý rozsudok okresného súdu zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že okresný súd z vlastnej iniciatívy bez akéhokoľvek procesného návrhu žalobcu alebo toho, kto by chcel na jeho miesto so súhlasom žalobcu vstúpiť, a bez akéhokoľvek rozhodnutia zrealizoval zmenu v subjekte žalobcu (ako žalobcu uviedol úpadkyňa, pozn.), čím porušil právo strán na spravodlivý proces v takej miere, že tento vytknutý nedostatok nemožno napraviť odvolacím súdom, a to vzhľadom na dvojinštančnosť civilného sporového konania, ako aj nemožnosť zámenny, resp. zmeny strán sporu v odvolacom konaní, a preto nepostupoval podľa § 390 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Sťažovateľ s uvedeným postupom nesúhlasí a akcentuje obsah § 390 CSP, ktorý odvolaciemu súdu ukladá jednoznačnú povinnosť vo veci rozhodnúť.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podľa sťažovateľa mal krajský súd vrátiť vec mestskému súdu na opravu rozhodnutia podľa § 224 CSP a po vykonaní nápravy mohol ďalej konať a rozhodnúť. Zároveň sa nevenoval otázke, či vzhľadom na celkovú dobu trvania napadnutého konania nebolo účelnejšie, aby vzniknutý nedostatok sám odstránil a vo veci rozhodol. Na podklade uvedeného a s dôrazom na celkové trvanie napadnutého konania odôvodnil zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, krajského súdu, vyjadrenie zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

4. Podpredseda mestského súdu uviedol podrobnú chronológiu napadnutého konania, podľa ktorej bola žaloba podaná okresnému súdu 25. septembra 2015, po niekoľkých pojednávaniach uznesením č. k. 14C/601/2015-75 z 3. augusta 2016 pripustil zmenu žaloby a na pojednávaní 23. augusta 2016 vyhlásil rozsudok č. k. 14C/601/2016-84 (správne zjavne sp. zn. 14C/601/2015-84, pozn.), ktorý na podklade odvolania žalovaného (podané 4. novembra 2016, pozn.) krajský súd uznesením č. k. 4Co/127/2017-103 z 31. mája 2019 zrušil (spis sa od 24. apríla 2017 do 3. júla 2019 nachádzal na krajskom súde, pozn.). Po vrátení veci na ďalšie konanie a opakovanej zmene zákonného sudcu (23. máj 2017, 7. november 2017, 24. august 2017 a 5. marec 2019, pozn.) okresný súd uznesením č. k. 14C/601/2025-120 (správne zjavne sp. zn. 14C/601/2015-120, pozn.) z 27. októbra 2020 vyzval v zmysle zrušujúceho uznesenia krajského súdu sťažovateľa na doplnenie petitu žaloby, na pojednávaní 7. decembra 2021 vyhlásil v poradí druhý rozsudok č. k. 14C/601/2015-161 a 24. februára 2022 vyhlásil dopĺňací rozsudok č. k. 14C/601/2015-176, proti ktorým podali sporové strany odvolanie. Súdny spis sa opakovane nachádzal na krajskom súde (od 10. januára 2023 do 1. februára 2023, od 20. februára 2023 do 2. marca 2023 a od 24. augusta 2023 do 30. decembra 2024, pozn.), ktorý uznesením č. k. 4Co/107/2023-273 zo 6. decembra 2024 zrušil odvolaním napadnuté rozhodnutia okresného súdu a vec vrátil mestskému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Stav právnej neistoty sťažovateľa stále trvá, keďže konanie v merite veci nie je právoplatne skončené, avšak posúdenie zásahu do namietaných práv ponecháva na zvážení ústavného súdu.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

5. Predseda krajského súdu sa stotožnil so stanoviskom predsedníčky senátu, podľa ktorej krajský súd uznesením č. k. 4Co/127/2017-103 z 31. mája 2019 zrušil prvý rozsudok okresného súdu č. k. 14C/601/2015-84 z 23. augusta 2016 z dôvodu jeho vecnej nesprávnosti (rozhodol materiálne nevykonateľným výrokom, pozn.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie so záväznými pokynmi pre ďalší procesný postup, ktorými sa ale neriadil a z vlastnej iniciatívy bez akéhokoľvek procesného návrhu žalobcu alebo toho, kto by chcel na jeho miesto vstúpiť, ako aj bez procesného rozhodnutia zrealizoval zmenu subjektu na strane žalobcu, čo viedlo k zrušeniu aj v poradí druhého rozsudku okresného súdu uznesením

krajského súdu č. k. 4Co/107/2023-273 zo 6. decembra 2024. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia zopakovala, že je nesprávnym procesnom postupom, ak súd prvej inštancie z vlastnej iniciatívy rieši nedostatok aktívnej legitímácie žalobcu v spore, keďže tento môže viesť len k neúspechu v spore. Z dôvodu porušenia práva strán sporu na spravodlivý súdny proces v miere nenapraviteľnej v odvolacom konaní išlo o výnimočný a individuálny dôvod, pre ktorý krajský súd nepostupoval podľa § 390 CSP, keď nemal žiadnu zákonnú procesnú možnosť napraviť procesné pochybenia okresného súdu. S odkazom na sťažovateľom zmieňovaný nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 570/2023 predsedníčka senátu akcentovala, že v prípade náležitého odôvodnenia je prípustná možnosť prelomenia zásady uvedenej v § 390 CSP, čomu zodpovedá celé odôvodnenie napadnutého uznesenia. Rozporuje aj názor sťažovateľa na postup podľa § 224 CSP, keďže opravným uznesením možno opraviť len chyby v písaní a počítaní a iné zrejme nesprávnosti, avšak takáto situácia nenastala, pretože okresný súd neuviedol na strane žalobcu nesprávny subjekt omylom, ale v záujme vlastného vysporiadania sa s aktívnou legitímáciou v spore.

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

6. Manžel úpadkyne ako zúčastnená osoba (v napadnutom konaní žalovaný, pozn.) prisvedčil tvrdeniu o viac ako 10 rokov trvajúcim súdnom spore a vyjadril presvedčenie, že celkovú dĺžku tohto konania ovplyvnil správca konkurznej podstaty, ktorý nerešpektoval spôsob vyporiadania BSM uvedený v uznesení krajského súdu č. k. 4Co/127/2017-103 z 31. mája 2019.

III.4. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ sa napriek výzve ústavného súdu k tvrdeniam predneseným označenými porušovateľmi jeho namietaných práv a zúčastnenej osoby nevyjadril.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.1. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu:

9. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keď krajský súd v rozpore s § 390 CSP napadnutým uznesením zrušil aj v poradí druhý rozsudok okresného súdu a za dôvod kasácie uviedol porušenie práva na spravodlivý súdny proces a dvojinštančnosť konania (body 2 a 5 tohto nálezu).

10. Opomenutie, resp. nerešpektovanie príkazu vyplývajúceho z § 390 CSP, ústavný súd vyhodnocuje nekompromisne ako procesný exces, s ktorým v príčinnej súvislosti konštatuje porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, resp. čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 570/2017, III. ÚS 379/2017, I. ÚS 227/2018, II. ÚS 531/2018,

III. ÚS 5/2018, I. ÚS 218/2019, I. ÚS 451/2022). Na uvedenom názore zotrval aj vo svojich recentných rozhodnutiach (IV. ÚS 439/2024, I. ÚS 294/2024, IV. ÚS 578/2024).

11. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej dikcia § 390 CSP ukladá odvolaciemu súdu povinnosť, aby sám rozhodol vo veci, ak je naplnená hypotéza tejto normy, podľa ktorej rozhodnutie súdu prvej inštancie už raz odvolací súd zrušil, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Krajský súd tak nemá možnosť odkloniť sa od tohto ustanovenia (II. ÚS 379/2017, III. 727/2017, I. ÚS 227/2018, III. ÚS 5/2018, I. ÚS 548/2020, I. ÚS 407/2022). Ak aj v ostatnom čase ústavný súd pripustil výnimky z tohto zákonného imperatívu, išlo o špecifické situácie (IV. ÚS 215/2022, III. ÚS 570/2023), ktoré však na podstate § 390 CSP nič nemenia a ani neotvárajú priestor na jeho nerešpektovanie (I. ÚS 211/2023, IV. ÚS 439/2024, IV. ÚS 578/2024).

12. Súčasne ústavný súd dáva do pozornosti odbornú právnickú literatúru, v ktorej je výslovne zdôraznené, že ak sa súd prvej inštancie aj druhým rozhodnutím, resp. konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, dopustí takých procesných pochybení, ktoré by inak boli dôvodom na zrušenie v poradí druhého rozhodnutia (§ 389 CSP), musí ich odvolací súd sám odstrániť alebo napraviť v odvolacom konaní. To znamená, že bude jeho povinnosťou preskúmať splnenie procesných podmienok, napraviť prípadné nedostatky v procesnom postupe, ktorým súd porušil právo strany na spravodlivý proces, či doplniť alebo zopakovať dokazovanie (pozri v Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1475.). Podľa označeného komentára všetky „nové“ povinnosti zavedené do Civilného sporového poriadku (napríklad tzv. zásada jedenkrát a dosť podľa § 390 CSP, kontradiktórnosť civilného sporového konania či procesná diligencia sporových strán, pozn.) by mali aj odvolací súd viesť k tomu, aby prvoinštančné rozhodnutia nepreskúmaval iba formálne (tamtiež, s. 1443).

13. Odôvodnenie krajského súdu, ktorý v poradí druhý rozsudok okresného súdu zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP, *„keďže súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom spočítvajúcim v pochybeniach vo vyššie uvedenom smere porušil právo strán sporu na spravodlivý súdny proces v takej miere, že tento vytknutý nedostatok nemožno napraviť odvolacím súdom, a to vzhľadom na dvojinštančnosť civilného sporového konania, vzhľadom na nemožnosť zámeny, resp. zmeny strán sporu v odvolacom konaní, neposúdil a nevysvetlil v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku aktívnu legitímáciu v danom spore, ako hmotnoprávnej skutočnosti podstatnej pre úspech alebo neúspech v spore.“* (bod 38 napadnutého uznesenia, pozn.), však z hľadiska ústavnej udržateľnosti neobstojí. Krajský súd s porozumením neaplikoval ním zmieňované ustanovenia, keďže tieto zakladajú dôvod zrušenia rozhodnutia súdu prvej inštancie len ak nedostatok nesprávneho procesného postupu nemožno napraviť v odvolacom konaní [§ 389 ods. 1 písm. b) CSP] alebo ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom [§ 389 ods. 1 písm. c) CSP]. Je preto úlohou odvolacieho súdu posúdiť závažnosť každého porušenia, a pritom môže niektoré menej závažné pochybenie napraviť svojím postupom (pozri v Števček, M., Ficová, S., Baricová, J.,

Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1469 a 1470.).

14. Kategoricky zákonom nastavené procesné parametre nemôže vyvážiť argumentácia, že okresný súd z vlastnej iniciatívy bez akéhokoľvek procesného návrhu a rozhodnutia zrealizoval zmenu v subjekte žalobcu, a tým sa mal vysporiadať s otázkou aktívnej legitímácie (body 37 a 38 napadnutého uznesenia a body 2 a 5 tohto nálezu, pozn.). V posudzovanom prípade je totiž esenciálne, že rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, a tým došlo k splneniu podmienky podľa § 390 písm. a) CSP. Odvolací súd tak bol v rámci druhého odvolacieho konania povinný vynaložiť maximálne úsilie, aby v prejednávanej veci sám rozhodol. Tým by rešpektoval aj právnu povahu príkazu obsiahnutého v § 390 CSP, podľa ktorého „*odvolací súd sám rozhodne vo veci*“. Z textácie právnej úpravy totiž zrozumiteľne vyplýva, že odvolací súd je *de iure* povinný sám preskúmať predložený spisový materiál, podľa potreby vykonať dokazovanie a vo veci rozhodnúť. *Ipsa facto*, ide o „nové“ samostatné rozhodnutie odvolacieho súdu podľa § 390 CSP, ktoré je v prejednávanej veci konečným (v rovine využitia riadnych opravných prostriedkov, pozn.).

15. Pokiaľ ide o argumentáciu krajského súdu o dvojstupňovosti konania, z ústavnoprávneho hľadiska súdne konanie nie je povinne dvojinštančné s výnimkou vecí trestných, pri ktorých táto požiadavka vyplýva z čl. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ani čl. 6 dohovoru samotné právo na odvolanie na súde vyššej inštancie negarantuje a dvojinštančnosť, ako vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“); napr. *Le Compte, Van Leuven a De Meyere* proti Belgicku z 23. 6. 1981, *Adolf* proti Rakúsku z 26. 3. 1982, *Feldbrugge* proti Holandsku z 29. 5. 1986], nie je všeobecnou zásadou civilného súdneho konania (III. ÚS 152/2017, I. ÚS 50/2020, I. ÚS 407/2022).

16. Navyše, v prípade sťažovateľa bolo potrebné zvážiť skutočnosť, či k zámene úpadkyne za žalobkyňu (správne je žalobcom správa konkurznej podstaty, pozn.) nedošlo len z dôvodu chyby na strane okresného súdu, pričom týmto aspektom sa krajský súd v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal a vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti dokonca prípadný omyl okresného súdu úplne vylúčil, a tým diskvalifikoval eventuálnu aplikáciu § 224 CSP. Pritom zo samotného odôvodnenia zrušeného rozsudku okresného súdu vyplýva rozporuplné označovanie, keď okresný súd raz za žalobcu a s tým súvisiace procesné práva označuje správcu konkurznej podstaty (body 3, 4, 6, 8, 28, 31, 38, 39 tohto rozsudku, pozn.) a v iných častiach (body 1, 28, 30, 31, 32, 38 tohto rozsudku, pozn.) považuje úpadkyňu za žalobkyňu.

17. Kým pojmy „chyby v písaní“, resp. „chyby v počítaní“ sú pomerne jednoznačné, pojem „iná zrejma nesprávnosť“ je relatívne neurčitým pojmom. Už vzhľadom na systematickú právnu úpravu nápravy inej zrejmej nesprávnosti spolu s chybami v písaní a počítaní je zrejmé, že na jednej strane môže ísť len o také chyby, ktoré sú podobného druhu ako chyba v písaní alebo počítaní, na druhej strane musí ísť svojím obsahom o iné než písárske alebo počtárske chyby, ak k ich vzniku došlo okamžitým zlyhaním mechanickej alebo duševnej činnosti osoby, ktorá sa zúčastnila na vyhlásení alebo vyhotovení rozhodnutia (porov. Rc 37/1969). Za zrejmu nesprávnosť tak treba považovať rozpor medzi obsahom

verejnomočenskej autoritatívnej vôle, ktorú súd svojím rozhodnutím v okamihu jeho vyhlásenia (vydania) prejavil chcel a ktorej obsah je z dôvodov rozhodnutia bezpečne poznateľný, a obsahom samotného rozhodnutia ako prejavom tejto verejnomočenskej (autoritatívnej) vôle. Musí ísť o chybu súdu, nie účastníkov konania, a preto súd nemôže postupom podľa § 224 CSP odstraňovať nedostatky podaní účastníkov, ktoré zapríčinili nesprávnosť rozsudku (m. m. II. ÚS 570/2018, III. ÚS 67/2019).

18. Využitie inštitútu opravy chýb spočívajúcich v inej zrejmej nesprávnosti podľa § 224 CSP si preto primárne vyžaduje posúdiť skutkové okolnosti prejednávanej veci a na podklade ich osobitostí odlíšiť, či ide o takúto inú zrejmu nesprávnosť, ktorá je úplne zjavná, alebo, naopak, o vecnú vadu či nesprávne právne posúdenie, ktoré už nemožno takto dodatočne opraviť. Pri skúmaní „úplnej zrejmosti“ inej nesprávnosti je nutné vychádzať zo samotného súdneho rozhodnutia (obsahujúceho možnú inú nesprávnosť, pozn.), a to v kontexte, či si jeho obsahové náležitosti odporujú, prípadne ako často sa v ňom iná nesprávnosť vyskytuje. Súčasne je nutné reflektovať aj na všetky skutočnosti vyplývajúce zo súdneho spisu (podania, procesné rozhodnutia, dôkazy a pod.), ako aj to, či určitú otázku (v rámci ktorej sú pochybnosti o jej správnosti alebo nesprávnosti) výslovne neupravuje niektorý právny predpis. Za kumulatívneho splnenia dichotomického obsahu rozhodnutia, existencie skutočností majúcich oporu v súdnom spise a prípadnej právnej normy potom možno ustáliť, že ide o inú nesprávnosť, je zrejma a dá sa opraviť s odôvodnením, že „len“ v dôsledku duševnej či mechanickej činnosti osoby, ktorá vyhlásila alebo vyhotovila písomné rozhodnutie súdu, došlo k chybe, ktorá má povahu inej nesprávnosti.

19. Ak by krajský súd v rámci odvolacieho konania venoval väčšiu pozornosť štúdiu súdneho spisu, zistil by skutočnosti odôvodňujúce záver, že úpadkyňa ako žalobcu okresný súd označil práve v dôsledku okamžitého zlyhania, t. j. ako zrejmej nesprávnosti. Konkrétne, táto mohla vzniknúť v dôsledku nesprávneho označovania úpadkyne za žalobcu v doplnení žaloby z 11. novembra 2020 (č. 1. 136 súdneho spisu mestského súdu, pozn.), čo sa následne prejavilo aj v rozporuplnom označovaní osoby žalobcu, keď aj v zápisnici zo súdneho pojednávania uskutočneného 7. decembra 2021 (č. 1. 155 – 159 súdneho spisu mestského súdu, pozn.) je na prvej strane správne označenie správca konkurznej podstaty ako žalobcu, na druhej strane už okresný súd chybné uvádza „*nedostavila sa úpadkyňa (žalobkyňa)*“ alebo „*Predstúpila zástupkyňa žalobkyne*“, hoci je zrejme, že zastúpená nebola úpadkyňa, ale žalobca, ktorého právny zástupca sa nechal na tomto pojednávaní zastúpiť na základe substitučného splnomocnenia.

19.1. Zároveň odporuje logike veci, keď krajský súd v predloženej vyjadrení k ústavnej sťažnosti striktne odmieta možný omyl na strane mestského súdu (predtým okresného súdu), avšak v bode 40 napadnutého uznesenia sám konštatuje: „... *v spore však súd prvej inštancie zmätočne označil za žalobcu úpadcu napriek podaniu žaloby správcom konkurznej podstaty*“. Popritom aj z odôvodnenia označeného uznesenia disponoval vedomosťou, že ustanovený správca konkurznej podstaty úpadcu podľa § 53 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je oprávnený vykonať vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov zaniknutého vyhlásením konkurzu namiesto úpadcu vrátane podania návrhu na vyporiadanie BSM príslušným súdom, a tým vystupuje v procesnom postavení žalobcu.

20. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorý nerešpektoval § 390 CSP, predstavuje ústavne neakceptovateľný zásah do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, pretože koliduje s jeho obsahom v záruke postupu podľa platnej a účinnej procesnej normy. Preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. Na tomto základe ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu). Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze a jeho úlohou bude v ďalšom priebehu odvolacieho konania postupovať tak, že vo veci sám rozhodne (§ 390 CSP) a svoje rozhodnutie náležite odôvodní.

IV.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) a krajského súdu:

22. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) a krajského súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, a nie na jednotlivé fázy konania (pozri napr. rozsudky ESĽP vo veciach *Bubláková proti Slovenskej republike* z 15. 2. 2011, *Čičmanec proti Slovenskej republike* z 28. 6. 2016, ako aj judikatúru ústavného súdu, napr. I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019, IV. ÚS 81/2019). Súčasne zohľadnil svoju konštantnú judikatúru, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, I. ÚS 407/2022).

23. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 38/2025).

24. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESĽP vo veci *Frydlender v. Francúzsko* z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci *Záborský a Šmáriková v. Slovensko* zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

25. Z hľadiska povahy veci ústavný súd konštatuje, že konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (I. ÚS 239/2021, III. ÚS 643/2024). V správaní sťažovateľa neboli zistené skutočnosti majúce zásadný vplyv na celkovú dĺžku napadnutého konania, avšak priebeh konania čiastočne ovplyvnili jeho opakované zmeny nepresne formulovaného žalobného návrhu, ktoré okresný súd pripustil na pojednávaniach 7. júna 2016 a 28. júla 2016, ako aj neskôr po výzve okresného súdu z 27. októbra 2020, keď nepresný petit opravil až v predĺženej lehote 11. novembra 2020.

26. Bez potreby podrobných analýz jednotlivých úkonov v napadnutom konaní je pre ústavný súd podstatné, že okresný súd po odoslaní uznesenia krajského súdu č. k. 4Co/127/2017-103 z 31. mája 2019 sporovým stranám 4. júla 2019 zostal viac ako jeden rok absolútne nečinný, keď zákonný sudca až 18. septembra 2020 vydal pokyn na vyzvanie sťažovateľa ako žalobcu na úpravu nepresne formulovaného petitu žaloby. Nesústredenosť okresného súdu sa prejavila aj v potrebe vyhlásenia doplnacieho rozsudku 24. februára 2022, ako aj opakovaným predkladaním súdneho spisu krajskému súdu v rámci druhého odvolacieho konania, keďže na základe prvej predkladacej správy z 2. januára 2023 síce súdny spis predložil krajskému súdu 10. januára 2023, z ktorého sa ale 1. februára 2023 vrátil ako predčasne predložený, pretože podľa krajského súdu zápisnica z vyhlásenia doplnacieho rozsudku nebola podpísaná a odvolanie žalobkyne – úpadcu (správne má byť odvolanie žalobcu – správcu konkurznej podstaty, pozn.) nebolo doručené žalovanému na vyjadrenie. Následne okresný súd spis 20. februára 2023 predložil opätovne krajskému súdu aj s podpísanou zápisnicou, ale 2. marca 2023 mu bol vrátený späť, keďže neboli odstránené všetky vytýkané vady. Okresný súd 13. marca 2023 zaslal odvolanie žalobcu na vyjadrenie žalovanému, na ktoré tento reagoval podaním doručeným 30. marca 2023 a jeho vyjadrenie zaslal správcovi 12. mája 2023, pričom odvoláciu repliku zo 17. mája 2023 okresný súd prípisom z 29. júna 2023 zaslal na vyjadrenie žalovanému a svoju dupliku predložil 17. júla 2023.

27. Pokiaľ ide o postup krajského súdu v napadnutom konaní, ústavný súd v opätovnom zrušení a vrátení veci okresnému súdu v rozpore s procesným právom (časť IV.1. tohto nálezu, pozn.) vzhľadom aj porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 2 výroku nálezu), keďže zvolený neefektívny postup nesmeroval k nastoleniu účinnej a rýchlej právnej istoty sťažovateľa, ale práve naopak, jej dosiahnutie spomalil (m. m. I. ÚS 407/2022). Dĺžku napadnutého konania krajský súd ovplyvnil aj pri rozhodovaní o prvom riadnom opravnom prostriedku, keď po predložení súdneho spisu 24. apríla 2017 o odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 14C/601/2015 z 23. augusta 2016 rozhodol až po viac ako dvoch rokoch, a to uznesením č. k. 4Co/127/2017-103 z 31. mája 2019, ktoré okresnému súdu doručil 3. júla 2019.

28. Nad rámec uvedeného krajský súd pri opakovanom vrátení súdneho spisu mohol vtedy okresný súd vyzvať aj na opravu zrejmej nesprávnej spočívajúcej v zámene úpadkyne za žalobcu (body 16, 19, 19.1. tohto nálezu, pozn.).

29. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

30. Sťažovateľ sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie v celkovej sume 5 000 eur, bez špecifikácie presnej sumy vo vzťahu k jednotlivým porušovateľom jeho práv. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť mestského súdu (predtým okresného súdu) a krajského súdu, ako aj ich nesústreďený postup, zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj správanie sťažovateľa, majú na pamäti, že cieľom priznania finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľovi finančné zadost'učinenie 3 000 eur od mestského súdu a 1 000 eur od krajského súdu a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 4, 5 a 6 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

31. Dikcia § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) vytvára koncept, podľa ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takého konania a len v odôvodnených (i) prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesov (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie). Ústavný súd tak disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021). V prejednávanvej veci nie je odôvodnené, aby sťažovateľovi bola priznaná náhrada trov konania (bod 6 výroku tohto nálezu). Sťažovateľ vystupujúci v napadnutom konaní ako správca konkurznej podstaty úpadkyne je zároveň advokátom, ktorý prostredníctvom svojej advokátskej kancelárie zastupuje sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, a teda *de facto* zastupuje sám seba. Ústavný súd reflektuje povinnosť právneho zastúpenia v konaní pred ústavným (§ 34 zákona o ústavnom súde), podľa ktorého sa výnimka z tejto povinnosti vzťahuje na prípady, ak je sťažovateľ sám advokát, čo sa na sťažovateľa za danej skutkovej situácie nevzťahuje, a teda musel byť povinne zastúpený. Na druhej strane rozhodnutie sťažovateľa dať sa zastúpiť svojou advokátskou kanceláriou (hoci samo osebe ani advokátovi nie je možné uprieť takéto právo, pozn.) v konaní pred ústavným súdom, v ktorom namieta porušenie svojich práv, nemožno považovať za hospodárne a účelné z pohľadu nákladov konania (m. m. III. ÚS 617/2023, I. ÚS 680/2023, I. ÚS 12/2024). Predmetné sa odôvodňuje najmä tým, že od sťažovateľa ako právne kvalifikovanej osoby (správca a advokáta) bolo dôvodné očakávať schopnosť spísať ústavnú sťažnosť, ak v konaniach pred všeobecnými súdmi, v ktorých vystupuje ako účastník konania, došlo k porušeniu jeho namietaných práv,

avšak tomu tak nebolo, keď v petite ústavnej sťažnosti úplne absentovalo výslovné označenie namietaných práv a nedostatočne špecifikované bolo aj súdne rozhodnutie krajského súdu, ktorého zrušenia sa domáhal, a tak ústavný súd musel pristúpiť k výzve na odstránenie týchto nedostatkov.

NULITNÝ INDIVIDUÁLNY PRÁVNY AKT A ZRUŠENIE INDIVIDUÁLNEHO PRÁVNEHO AKTU

Nulitný je individuálny právny akt (akt aplikácie práva), ktorý je vydaný mimo legálnej právomoci orgánu, ktorý ho vydal (čl. 2 ods. 2 ústavy). Ak však o taký prípad nejde a vydaný akt nadobudne procesný atribút svojej právoplatnosti, platí prezumpcia správnosti individuálneho právneho aktu a tento akt vyvoláva s ním spojené právne účinky až dovtedy, kým nie je zrušený v príslušnom prieskumnom konaní. Na vykonanie takého prieskumu však musia byť (opäť v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy) splnené zákonom ustanovené podmienky.

Bez splnenia kasačnej podmienky uvedenej v prvej vete predchádzajúceho odseku in fine nie je možné riešiť (tvrdený) vzájomný obsahový nesúlad rozhodnutí (individuálnych právnych aktov) vydaných v rôznych konaniach na základe konštatácie nulitnosti niektorého z nich.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 462/2025 zo 16. septembra 2025)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **P. L.**, zastúpeného URBÁNI & Partners s.r.o., Skuteckého 17, Banská Bystrica, proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Ssk/45/2025 z 30. apríla 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci**

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. júla 2025 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 35, čl. 36 ods. 1 písm. b) a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho správneho súdu (ďalej aj „kasačný súd“) sp. zn. 6Ssk/45/2025 z 30. apríla 2025. Sťažovateľ sa domáha zrušenia napadnutého rozhodnutia, vrátenia veci na ďalšie konanie najvyššiemu správne súdu, ako aj náhrady trov konania. Sťažovateľ tiež žiada, aby senát ústavného súdu podal návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy o súlade právnych predpisov.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti.

3. Správny súd v Bratislave uznesením sp. zn. 6 S 83/2024 z 13. januára 2025 odmietol žalobu sťažovateľa, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti personálneho rozkazu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 129 z 25. júna 2014, ktorým bol sťažovateľ podľa § 192 ods. 1 písm. e) zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru,

Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 73/1998 Z. z.“) prepustený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru z dôvodu, že svojím konaním porušil služobnú prísahu zvlášť hrubým spôsobom a jeho ponechanie v služobnom pomere príslušníka Policajného zboru by bolo na ujmu dôležitých záujmov štátnej služby. Správny súd svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na znenie § 98 ods. 1 písm. a), d) a g) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“).

4. V odôvodnení svojho rozhodnutia správny súd uviedol, že sťažovateľovi bol doručený 26. júna 2014 personálny rozkaz, proti ktorému podal rozklad. O jeho rozklade rozhodol minister vnútra Slovenskej republiky rozhodnutím č. KM-OLVS-55/2014/OPK z 10. septembra 2014, ktorým zamietol rozklad sťažovateľa a potvrdil personálny rozkaz. Rozhodnutie o rozklade bolo sťažovateľovi doručené 19. septembra 2014, pričom lehota na podanie správnej žaloby mu uplynula 19. novembra 2014. Keďže správna žaloba bola podaná na správnom súde 28. augusta 2024 bola podaná po zákonom ustanovenej lehote. Podľa správneho súdu na danom stave nič nemení ani to, že sťažovateľ označil personálny rozkaz za nulitný správny akt s poukazom na to, že skutok, pre ktorý bol personálnym rozkazom prepustený zo služobného pomeru, bol následne rozsudkom Okresného súdu Zvolen sp. zn. 1 T 116/2015 zo 7. augusta 2017 (v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorým zamietol sťažnosť prokurátora) oslobodený spod obžaloby z dôvodu, že nebolo preukázané, že sa stal skutok uvedený v obžalobe.

5. Správny súd ďalej konštatoval, že personálny rozkaz už bol predmetom správneho súdneho prieskumu, pričom sťažovateľova žaloba podaná proti ministerstvu bola správnymi súdmi zamietnutá, a to rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 S 223/2014 z 15. januára 2016, ktorý bol potvrdený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžo 23/2016 z 19. apríla 2017, a preto dospel k záveru, že správnu žalobu sťažovateľa je potrebné odmietnuť aj podľa § 98 ods. 1 písm. a) SSP.

6. Neprípustnosť správnej žaloby správny súd odôvodnil tým, že predmetom správneho súdneho prieskumu nie sú prvostupňové rozhodnutia, proti ktorým je prípustný opravný prostriedok v administratívnom konaní, ale len rozhodnutia, ktorými bola vec právoplatne rozhodnutá po vyčerpaní riadneho opravného prostriedku [§ 98 ods. 1 písm. g) SSP v spojitosti s § 7 písm. a) SSP]. Správny súd ďalej uviedol, že spôsobilým predmetom správneho súdneho prieskumu by mohlo byť až rozhodnutie ministra o rozklade. S ohľadom na konštatovanú oneskorenosť podania správnej žaloby, ako aj prekážku už rozhodnutej veci správny súd už z dôvodu ekonomie vedenia konania nepristúpil k odstráneniu nedostatkov správnej žaloby v zmysle ustálenia predmetu prieskumu v konaní pred ním.

7. Sťažovateľ nespokojný s výsledkom správneho súdneho konania podal proti uzneseniu správneho súdu kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší správny súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol. Najvyšší správny súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia po podrobnej rekapitulácii priebehu správneho súdneho konania detailne vyhodnotil námietky sťažovateľa, ktorými reagoval na závery vyplývajúce z uznesenia správneho súdu, a dospel k záveru o ich nedôvodnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti najvyššiemu správne súdu vyčíta, že doterajší postup správnych orgánov a rozhodnutia týkajúce sa prieskumu považoval za prekážku svojho ďalšieho prieskumu, pričom nereflektoval na podstatné tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého *„prieskum podľa aktuálnej žaloby prebieha po právoplatnom oslobodení žalobcu spod obžaloby...“*. Sťažovateľ konkrétne namieta, že okolnosť jeho následného oslobodenia spod obžaloby (z dôvodu, že nebolo preukázané, že sa stal skutok uvedený v obžalobe) za ten istý skutok, za ktorý bol personálnym rozkazom prepustený zo služobného pomeru, spôsobila, že personálny rozkaz sa stal nulitným správne aktom. Sťažovateľ zastáva názor, že z uvedeného dôvodu by mal byť personálny rozkaz opätovne preskúmateľný bez ohľadu na skutočnosť, že už v minulosti bol predmetom prieskumu v správne súdne konaní.

9. Za arbitrárne považuje sťažovateľ aj posúdenie *„nedodržania lehoty na preskúmanie rozhodnutia...“*, keďže práve jeho oslobodenie spod obžaloby vylučuje existenciu iného deliktu majúceho povahu, či už disciplinárne, alebo pracovnoprávne, previnenia. Práve táto okolnosť otvára možnosti prieskumu personálneho rozkazu aj mimo rámca zákonom ustanovenej lehoty na podanie správne žaloby. Za nesprávne považuje aj názor najvyššieho správne súdu, podľa ktorého prieskumu personálneho rozkazu bráni procesná prekážka už rozhodnutej veci, keďže personálny rozkaz a na neho nadväzujúce rozhodnutie o rozklade už bolo predmetom správne súdne prieskumu. Sťažovateľ konštatuje, že v okolnostiach danej veci ide *„o ťažké pokrivenie spravodlivosti, ak je prieskum rozhodnutia odmietnutý za situácie, kedy žalobca je spod obžaloby oslobodený, ale následky obvinenia zotrávajú – teda nie je obnovený služobný pomer príslušníka policajného zboru...“*.

10. Spolu s ústavne sťažnosťou podal sťažovateľ návrh, aby senát ústavne súdu podal návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy. Označeným návrhom sa sťažovateľ domáha vyslovenia nesúlady § 245 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z., podľa ktorého návrh na obnovu konania sa podáva do troch mesiacov odo dňa, keď sa policajt alebo nadriadený dozvedel o dôvodoch obnovy konania, najneskôr však do troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Tento svoj návrh odôvodňuje s poukazom na svoje právoplatné oslobodenie spod obžaloby, ktoré nastalo až po lehote uvedenej v § 245 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. Čo v jeho ponímaní znamená, že argumentácia správne súdov pri nereflektovaní nulitného správne aktu vo svetle rozhodujúcich skutočností spôsobuje, že ustanovenie lehoty na obnovu konania ho oberá o možnosť obnovy tohto konania. Za referenčné ustanovenia, s ktorými má byť § 245 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. v nesúlade, sťažovateľ označil čl. 36 ods. 1 písm. b) a čl. 50 ods. 5 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavne sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv podľa ústavy a dohovoru uznesením najvyššieho správne súdu:

11. Predmetom konania o ústavne sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie sťažovateľa uvedenej v bodoch 8 až 10 tohto uznesenia.

12. Najvyšší správny súd zamietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa, keď po rekapitulácii doterajšieho priebehu konania, námietok sťažovateľa uvedených v kasačnej sťažnosti a odcitovaní ustanovení na vec sa vzťahujúcich všeobecne záväzných právnych predpisov v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval jej nedôvodnosť.

13. V reakcii na podstatnú časť argumentácie sťažovateľa, ktorou namietal, že v jeho prípade došlo k paralelnému konaniu o tom istom skutku, ktorého sa mal v zmysle obžaloby dopustiť, a to najprv v rovine správno-právneho deliktu a následne v trestnom konaní, v ktorom bol oslobodený spod obžaloby, a preto považuje personálny rozkaz za nulitný správny akt a žiada ho zrušiť, kasačný súd poukázal na viaceré rozhodnutia vydané v obdobných otázkach v rámci správneho súdneho prieskumu a tiež rozhodnutia ústavného súdu, podľa ktorých sankciu za porušenie služobnej povinnosti nemožno stotožňovať s trestnoprávnou zodpovednosťou, keďže porušenie služobnej prísahy, resp. služobnej povinnosti nemusí nutne dosahovať intenzitu trestného činu. Preto ani prípadný právoplatný oslobodzujúci rozsudok ešte neznamená, že policajt sa nedopustil porušenia služobnej disciplíny, keďže rozsah disciplinárnej zodpovednosti je širší než trestnoprávnej.

14. Tieto východiská boli následne určujúce pre konštatovanie, že sťažovateľom označený oslobodzujúci rozsudok nie je skutočnosťou, ktorá by bez ďalšieho vytvárala z personálneho rozkazu nulitný správny akt. Označený záver bol pre najvyšší správny súd rozhodujúci pre posúdenie uznesenia správneho súdu v časti ním posudzovaného splnenia procesných podmienok konania, pričom dospel k záveru o jeho vecnej správnosti (body 32 až 35 napadnutého rozhodnutia).

15. Ústavný súd už konštatoval, že účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná (m. m. III. ÚS 502/2015).

16. Z obsahu ústavnej sťažnosti jednoznačne vyplýva, že argumentácia sťažovateľa je len opakovaním jeho predchádzajúcej argumentácie, ktorou sa domáhal ochrany svojich práv pred najvyšším správnym súdom, v rámci ktorej polemizoval s právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení uznesenia správneho súdu, a svojou podstatou je výlučne výrazom jeho odlišného právneho hodnotenia veci, aké zastávali správne súdy, do ktorého posúdenia ústavný súd nie je ani oprávnený, ani povinný vstupovať (m. m. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010).

17. Na základe už uvedeného ústavný súd konštatuje, že najvyšší správny súd poskytol odpovede na všetky pre rozhodnutie vo veci podstatné námietky. Sťažovateľom namietané uznesenie je presvedčivé a racionálne odôvodnené, pričom z neho vyplývajú všetky úvahy, ktoré najvyšší správny súd viedli k záveru o nedôvodnosti kasačnej sťažnosti sťažovateľa. V žiadnom prípade preto jeho závery z pohľadu námietok, ktoré sťažovateľ proti nemu uplatnil, nemožno vnímať ako neprimerané (excesívne), a preto sťažovateľom uplatnené námietky nemôžu byť základom toho, aby jeho záležitosť bolo možné posunúť do roviny meritórneho ústavno-súdneho prieskumu.

18. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

19. Ústavný súd tak dospel k záveru, že sťažovateľom uplatnené námietky porušenia ním označených práv podľa ústavy a dohovoru nesignalizujú žiadnu možnosť priamej príčinnej súvislosti s ich možným porušením. Záver o zjavnej neopodstatnenosti je potrebné prijať aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práv hmotnoprávneho charakteru, a to vzhľadom na obsahovú prepojenosť rozhodovania správnych súdov o týchto právach sťažovateľa. To je vyjadrené aj tým, že porušenie hmotných práv sťažovateľ odvíja od porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

20. Nad uvedený rámec ústavný súd dodáva, že nulitosť správneho aktu nemôže byť v danom prípade vyvolaná výsledkom trestného konania, a to bez ohľadu na vecné úvahy najvyššieho správneho súdu orientované na rozdiely medzi trestnou a disciplinárnou zodpovednosťou, resp. možnosťou jej paralelného uplatnenia vo vzťahu k dotknutej veci (skutku). Účinky individuálneho právneho (tu správneho) aktu, ak nebol zrušený v príslušnom prieskumnom/opravnom konaní, ostávajú zachované a platí aj prezumpcia jeho správnosti (nulitný je len právny akt vydaný mimo právomoci kompetentného orgánu, napríklad ak by sobášiaci orgán rozviedol manželstvo namiesto súdu alebo naopak). Tejto konštrukcii zodpovedajú procesné dôvody, ktoré sú podstatou pre sťažovateľa negatívneho rozhodnutia správnych súdov a ktoré sú týmito súdmi v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy neprekročiteľné v ich prezentovanom rozsahu, primárne pokiaľ ide o prekážku *res iudicata*. Na relevantnú revíziu pôvodného rozhodnutia najvyššieho súdu o napadnutom (identickom) správnom akte (odsek 5 tohto odôvodnenia) nebol najvyšší správny súd oprávnený, rovnako ako nemôže ústavný súd revidovať svoje skoršie rozhodnutie o prieskume rozhodnutia označeného v odseku 5 tohto odôvodnenia (č. k. II. ÚS 495/2017-11 z 3. augusta 2017).

III.2. K návrhu sťažovateľa, aby senát ústavného súdu podal návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy o súlade právnych predpisov:

21. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že jednou z podmienok vyhovenia návrhu podľa čl. 127 ods. 5 ústavy je, že tento musí byť osobitne odôvodnený z hľadiska splnenia podmienky prejudiciality [§ 123 ods. 4 písm. d) zákona o ústavnom súde (m. m. IV. ÚS 151/2025)].

22. Z obsahu ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by sťažovateľ preukázal splnenie požiadavky prejudiciality, keďže nepopisuje, ako by prípadné vyhovenie jeho návrhu malo prispieť k opačnému (pre ústavnú sťažnosť pozitívnemu) záveru na rozdiel od alternatívneho nevyhovenia (odmietnutia) ústavnej sťažnosti, a to v konkrétnych vecných, ale aj intertemporálnych súvislostiach eventuálnej normatívnej zmeny vyvolanej derogačným nálezom ústavného súdu.

23. Inými slovami, sťažovateľ síce namieta nesúlad § 245 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. (s ním označenými referenčnými článkami ústavy), avšak tento z hľadiska jeho vecnej podstaty reguluje podmienky, za ktorých splnenia možno obnoviť administratívne konanie. V konaní pred ústavným súdom sa sťažovateľ domáha prieskumu uznesenia najvyššieho správneho súdu, ktorého predmetom posudzovania bolo to, či ním podaná správna žaloba proti personálnemu rozkazu je dôvodnou, resp. posudzovanie otázky zákonnosti uznesenia správneho súdu o jej odmietnutí. Keďže predmetom prieskumu v rámci správneho súdneho konania neboli otázky súvisiace s možnou obnovou administratívneho konania po právoplatnom oslobodení sťažovateľa spod obžaloby v trestnom konaní (skutočnosť, ktorá by mohla otvárať prípadnú úvahu o možnej prejudicialite sťažovateľom namietaného súladu § 245 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z.), tak zároveň nemožno zmysluplne uvažovať o možnej procesnej využiteľnosti ústavným súdom vysloveného derogačného nálezu orientovaného na nesúlad § 245 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. s referenčnými článkami ústavy.

24. Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd konštatuje, že taký deficit odôvodnenia návrhu podľa čl. 127 ods. 5 ústavy vyvoláva konzekvencie obsahovo zodpovedajúce § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, ktoré sa premietli do nevyhovenia podanému návrhu.

25. Ústavný súd ďalej považuje za podstatné, že návrh podľa čl. 127 ods. 5 ústavy je sťažnostnou námietkou spojenou s osobitným spôsobom jej vybavenia senátom ústavného súdu (v prípade konštatácie nesúladu právnych predpisov), platia pre ňu štandardné podmienky konania o ústavnej sťažnosti. Ide predovšetkým o požiadavku subsidiarity, teda predmetná námietka, ak bola uplatniteľná v konaní predchádzajúcom konaniu o ústavnej sťažnosti, mala by v zásade byť v skoršom konaní uplatnená, aby bola v konaní o ústavnej sťažnosti prípustná, pretože ústavný súd použitú argumentáciu zásadne neposudzuje ako prvý v poradí (ak v takom poradí nie je na báze svojej primárnej legálnej pôsobnosti), ale preskúmava spôsob vysporiadania sa s ňou orgánom verejnej moci, ktorý má byť podľa ústavnej sťažnosti porušovateľom práv podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Tomu zodpovedá potreba uplatnenia argumentu o nesúlade právnych predpisov sťažovateľom v konaní pred všeobecným súdom, ktorý disponuje návrhovým oprávnením podľa čl. 144 ods. 2 ústavy (kontextuálne nadriadený súd pri rozhodovaní o opravných prostriedkoch nemôže prinútiť súd nižšej inštancie podať návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, môže však námietke uplatnenej v riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku vyhovieť a návrh podať sám). Až následne v prípade neakceptovania návrhu sťažovateľa na využitie oprávnenia podľa čl. 144 ods. 2 ústavy všeobecným súdom možno uplatniť návrh spolu s ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 5 ústavy (m. m. IV. ÚS 151/2025 – publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 14/2025).

26. Z obsahu ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených taktiež nevyplýva, že by sťažovateľ v konaní pred správnym súdom alebo najvyšším správnym súdom uplatnil argument o nesúlade právnych predpisov [s prípadnou procesnou konzekvenciou podľa § 100 ods. 1 písm. b) SSP]. Nedostatok popísanej procesnej aktivity sťažovateľa v jej námietkovom ponímaní vyvoláva následky obsahovo zodpovedajúce § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde, ktoré sa premietli do nevyhovenia podanému návrhu.

27. Z už uvedených dôvodov ústavný súd návrhu sťažovateľa, aby senát ústavného súdu podal návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, nevyhovel a svoj záver odôvodnil v tomto uznesení (body 21 až 26), a to bez potreby osobitného výroku o tejto otázke (rozhodnutie označené v bode 25 *in fine*).

28. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

ZMLUVA O ZÁKONU ODPORUJÚCEJ BUDÚCEJ ZMLUVE

Vo všeobecnej rovine, ak odporuje zákonu realizačná zmluva, odporuje mu aj jej predobraz v podobe zmluvy o budúcej zmluve, a to bez ohľadu na okolnosť, že by v tejto súvislosti rovnako obstála téza o obchádzaní zákona, čo však nie je z hľadiska výsledkovej spravodlivosti podstatné, keďže by to viedlo k rovnakému výsledku o neplatnosti zmluvy o budúcej zmluve.

Ak kogentnému ustanoveniu § 149 Občianskeho zákonníka odporuje vykonanie zmluvného vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov pred jeho zánikom (a dovoľená je len predmetná dispozícia ex post), odporuje tomuto ustanoveniu aj právna fixácia takého obsahovo predčasného a zakázaného riešenia prostredníctvom zmluvy o budúcej zmluve, teda na báze formálnej eliminácie materiálneho účelu dotknutého zákonného inštitútu.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 461/2025 zo 16. septembra 2025)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **I. J.**, zastúpeného advokátom Mgr. Martinom Hurtišom, Matice slovenskej 17, Prievidza, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/60/2023 z 30. apríla 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci**

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. júla 2025 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/60/2023 z 30. apríla 2025. Sťažovateľ sa domáha zrušenia napadnutého rozhodnutia, vrátenia veci na ďalšie konanie najvyššiemu súdu, ako aj náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní vedenom pred Okresným súdom Prievidza pod sp. zn. 8 C 32/2021 po zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“) domáhal uloženia povinnosti žalovanej uzavrieť dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov na podklade zmluvy o budúcej zmluve uzatvorenej počas jeho trvania. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 8 C 32/2021

z 25. augusta 2022 žalobu sťažovateľa zamietol a súvisiacim výrokom o trovách konania priznal žalovanej proti sťažovateľovi ich náhradu v plnom rozsahu. V odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že zmluvu o budúcej dohode o vyporiadaní BSM uzatvorenú počas trvania manželstva a pred zánikom BSM ako zmluvu upravujúcu majetkové vzťahy medzi manželmi nemožno podriaďiť pod žiadnu z dohôd obsiahnutých v § 143a Občianskeho zákonníka. Keďže výpočet týchto dohôd je taxatívny, žiadna iná dohoda medzi manželmi týkajúca sa majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov nie je prípustná. Zmluvu o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov považoval za právny úkon, ktorý svojím obsahom a účelom odporuje § 143a Občianskeho zákonníka a navyše sa prieči dobrým mravom. Ďalej uviedol, že dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva možno platne uzatvoriť až po jeho zániku, pričom takéto dohody uzatvorené pred zánikom bezpodielového spoluvlastníctva manželov ako rozporné so zákonom je potrebné neakceptovať aj v prípade, ak by boli uzatvárané s odkladacou podmienkou nadobudnutia účinnosti až po zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

3. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, namietajúc nesprávne skutkové a právne zistenia a nedostatok odôvodnenia rozsudku okresného súdu. O predmetnom odvolaní rozhodol Krajský súd v Trenčíne rozsudkom sp. zn. 19 Co 87/2022 zo 14. decembra 2022, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil a sťažovateľa zaviazal náhradou trov odvolacieho konania. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, že uzavretie zmluvy o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov v čase, keď toto nezaniklo ani nebolo zákonným spôsobom zrušené, je v rozpore so zákonom a aj s dobrými mravmi. V odôvodnení svojho rozsudku ďalej uviedol, že zmluva o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov uzavretá ešte počas jeho existencie je v priamom rozpore s § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa vyporiadanie vykonáva až po jeho zániku. Súčasne predstavuje obchádzanie zákonom ustanovených modifikácií bezpodielového spoluvlastníctva podľa § 143a ods. 1 a 2, § 146 ods. 2, § 148 ods. 1 a 2, § 148a ods. 2 Občianskeho zákonníka. S poukazom na závery okresného súdu konštatoval, že výpočet jeho možných modifikácií v § 143a Občianskeho zákonníka je taxatívny (tzv. *numerus clausus*), rovnako ako výpočet dôvodov jeho zániku, ide o kogentné právne normy, v dôsledku čoho nie je prípustná žiadna iná dohoda medzi manželmi týkajúca sa majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva.

4. Sťažovateľ nespokojný s výsledkom odvolacieho konania sa obrátil na najvyšší súd s dovolaním, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľ odôvodnil najmä prekvapivosťou rozsudku krajského súdu, keďže aplikoval iné ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri rozhodovaní okresného súdu neboli použité (§ 146 ods. 2 a § 148a ods. 2 Občianskeho zákonníka).

5. Sťažovateľ odôvodňoval prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP tým, že sa krajský súd svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít, podľa ktorej zmluvu o budúcej zmluve možno použiť na budúce zmluvy pomenované, ako aj nepomenované, pričom podstatné je iba to, aby boli dodržané náležitosti zmluvy o budúcej zmluve podľa § 50a Občianskeho zákonníka a aby takáto zmluva obsahovala aspoň podstatné náležitosti budúcej zmluvy. Tento svoj názor

odôvodňoval na pozadí rozhodnutí najvyššieho súdu (m. m. 5 Cdo 42/2007, 2 Cdo 274/2004, 4 Cdo 146/99, 1 Cdo 180/2009, 1 ObdoV 23/2007, 1 Cdo 109/2004) a ústavného súdu (m. m. I. ÚS 242/07).

6. Nesprávne právne posúdenie podľa dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľ identifikoval pri riešení otázky možnosti uzatvorenia zmluvy o budúcej zmluve počas trvania BSM na účely jeho vyporiadania alebo jeho modifikácie. Bol toho názoru, že zmluva o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov bola platná. Rozpor zmluvy s § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka neexistoval, pretože išlo len o predbežnú zmluvu, ktorá nevyporiadavala majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve pred jeho zánikom. Zároveň nebola ani v rozpore s dobrými mravmi ako pravidlami správania, keďže dokazovanie na vynucovanie dohody nebolo vykonané a zmluva bola uzatvorená na základe slobodnej vôle strán. Sťažovateľ argumentoval aj tým, že uzatvorená zmluva neobchádzala ani zákon v už uvedených ustanoveniach, keďže nešlo o zmluvu o modifikácii bezpodielového spoluvlastníctva manželov ani neriešila jeho zánik. Riešila len povinnosť uzatvoriť budúcu dohodu o vyporiadaní po jeho zániku, teda kontraktnú povinnosť smerujúcu k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

7. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľa zamietol. Z obsahu odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že dovolanie v časti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP bolo vyhodnotené ako neprípustné a v časti dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako nedôvodné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v rámci svojej sťažostnej argumentácie označil závery najvyššieho súdu za nesprávne a neúplné, a tým porušujúce ním označené práva podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu. Sťažovateľ nesúhlasí s tým, ako najvyšší súd reagoval na jeho námietku o prekvapivosti rozsudku krajského súdu a tiež na ním namietanú neúplnosť a zmätočnosť rozhodnutí všeobecných súdov vydaných v jeho záležitosti, najmä pokiaľ ide o konštatovanie neplatnosti zmluvy o budúcej dohode o vyporiadaní BSM pre (i) rozpor so zákonom, (ii) pre jej obchádzanie zákona, ako aj jej (iii) rozpor s dobrými mravmi. Sťažovateľ ďalej namieta, že najvyšší súd pri posudzovaní dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nesprávne reagoval na ním označené rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu, od ktorých sa svojím rozsudkom odklonil krajský súd. V závere svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ vyslovil nesúhlas s tým, ako najvyšší súd posúdil ním uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v rámci čoho polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu, podľa ktorých zmluva o budúcej dohode o vyporiadaní BSM uzatvorená počas jeho trvania je neplatným právnym úkonom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie sťažovateľa, ktorou namieta neúplnosť a nesprávnosť záverov vyplývajúcich z rozsudku najvyššieho súdu.

10. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd posudzoval rozsudok krajského súdu predovšetkým z hľadiska tzv. procesnej nearbitrárnosti [§ 420 písm. f) CSP (dodržania štandardov odôvodnenia)], pričom rozsudok krajského súdu z pohľadu referenčnej normy (§ 393 ods. 2 CSP) vyhodnotil za taký, ktorý bol riadne odôvodnený.

11. Najvyšší súd po rekapitulácii dovtedajšieho priebehu konania, zisteného skutkového stavu a jeho právneho posúdenia v reakcii na dovolacie námietky sťažovateľa podrobne analyzoval odôvodnenie rozsudku krajského súdu, pričom dospel k záveru, že sťažovateľ dostal adekvátne odpovede na ním uplatňované námietky v priebehu celého súdneho konania. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ďalej vyplýva, že najvyšší súd aj formou citácií prebratých z odôvodnenia rozsudku krajského súdu podrobne reagoval na všetky námietky sťažovateľa, ktoré uplatnil v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, pričom od najvyššieho súdu dostal adekvátne a racionálne odpovede, prečo jeho námietky neboli spôsobilé zvrátiť meritórne závery rozsudku krajského súdu (body 19.3 až 19.5 napadnutého rozhodnutia). Ústavný súd sa preto nestotožňuje s kritikou sťažovateľa namierenou proti konštatovanej neprípustnosti jeho dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP najvyšším súdom. Je totiž zrejmé, že krajský súd dal odpovede na otázky podstatné pre poskytnutie súdnej ochrany v predmetnom súdnom konaní.

12. Keďže sťažnostná argumentácia sťažovateľa sa obsahovo prekrýva s tou, ktorá ním už bola uplatnená v jeho dovolaní (sťažovateľ duplicitne uplatňuje svoju dovoláciu argumentáciu a od ústavného súdu očakáva jej dodatočné prehodnotenie), ako aj s poukazom na vyčerpávajúce odpovede najvyššieho súdu na tieto námietky ústavný súd nepovažuje za účelné poskytnúť tie isté odpovede (hoc vyjadrené inými slovami), ktoré sťažovateľ už dostal od najvyššieho súdu.

13. Z obsahu napadnutého rozhodnutia ďalej vyplýva, prečo najvyšší súd nevyhodnotil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP za prípustný, keď po podrobnej analýze sťažovateľom označenej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu a ústavného súdu, od ktorej sa mal odkloniť krajský súd, dospel k záveru, že predmetná rozhodovacia činnosť sa týkala odlišných skutkových a právnych otázok, pretože žiadne z týchto rozhodnutí neriešilo sťažovateľom položenú otázku, „[č]i je možné zmluvu o budúcej zmluve uzavrieť aj v oblasti úpravy BSM, či už na modifikáciu BSM, alebo na budúce vyporiadanie BSM.“.

14. Ústavný súd najmä s ohľadom na komplexnosť a precíznosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia považuje za dostačujúce formou jednoduchého odkazu na príslušné časti napadnutého rozhodnutia (body 27 až 27.5 napadnutého rozhodnutia) poukázať na jeho úvahy podrobne analyzujúce judikatúru, od ktorej odklon sťažovateľ namietal. Nad rámec už uvedeného je potrebné ďalej konštatovať, že len samotná skutočnosť, že sťažovateľom označené rozhodnutia riešili všeobecné otázky týkajúce sa problematiky zmluvnej autonómie a jej limitov, ktoré však priamo nesúviseli s inštitútom bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorý nepochybne predstavuje špecifickú a právnou úpravou aj osobitne regulovanú oblasť spoločenských vzťahov, nemôže bez ďalšieho generovať relevantnú bázu rozhodovacej činnosti, ktorá by bola určujúca pre jeho následnú rozhodovaciu činnosť

a v prípade jej nerešpektovania pre konštatovanie relevantného judikatúrneho odklonu zakladajúceho dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

15. Pokiaľ ide o posúdenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, najvyšší súd podstatnú právnu otázku, od ktorej posúdenia záviselo rozhodnutie krajského súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola dosiaľ vyriešená, identifikoval takto: „*či v konkrétnych okolnostiach danej veci došlo k správne právnemu posúdeniu Zmluvy o budúcej dohode o vysporiadaní BSM uzavretej manželmi počas trvania BSM ako neplatnej pre rozpor so zákonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka.*“ A dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľa v tejto časti nie je dôvodné.

16. Najvyšší súd v tomto smere vychádzal z premisy, že ak strany uzavreli za trvania manželstva a bezpodielového spoluvlastníctva zmluvu o budúcej dohode o jeho vyporiadaní, uzatvorili budúcu dohodu o veciach a majetkových hodnotách, ktoré v dobe uzavretia tvoria ich bezpodielové spoluvlastníctvo. Tým sa vytvoril predpoklad na konštatovanie, že uzatváranie zmluvy o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva počas jeho trvania pod podmienkou, že dôjde k jeho zrušeniu, by viedlo účastníkov takejto dohody k presvedčeniu, že vyporiadanie spoločných vecí a majetkových hodnôt je vyriešené bez zreteľa na ďalej trvajúce majetkové spoločenstvo a že predmetom dohody sú tie veci a majetkové hodnoty, ktoré boli spoločné v čase uzatvorenia dohody. Podľa najvyššieho súdu iný výklad rozširujúci možnosť zmluvy o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov aj na vyporiadanie pred jeho zánikom je v rozpore s kogentnou úpravou § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Reflektujúc princíp zmluvnej voľnosti a primeranosti jeho obmedzenia, sa najvyšší súd následne zaoberal otázkou, či kolízia zmluvy o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov s § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka je subsumovateľná pod znenie § 39 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd dospel k záveru, že rozpor takejto dohody s § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyvoláva právny následok v podobe absolútnej neplatnosti tohto právneho úkonu (§ 39 Občianskeho zákonníka).

17. Z už uvedených dôvodov považoval najvyšší súd za nadbytočné analyzovať ďalšie námietky nastolené sťažovateľom v jeho dovolaní orientované najmä na posúdenie (ne)platnosti zmluvy o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov aj z iných dôvodov, ako je (i) obchádzanie zákona a (ii) rozpor s dobrými mravmi, prípadne osobitne reagovať na námietky smerujúce proti jej vnímaniu ako zmluvy modifikujúcej bezpodielové spoluvlastníctvo.

18. S týmito závermi najvyššieho súdu nesúhlasí sťažovateľ v tom smere, že zmluva o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva nie je samotnou dohodou o vyporiadaní, a preto nemôže byť v rozpore s § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom tvrdí, že takýto zmluvný konštrukt smeruje výlučne k právom dovolenému konaniu. Ďalej namieta správnosť záveru najvyššieho súdu, podľa ktorého vyporiadanie spoločných vecí a majetkových hodnôt je zmluvou o budúcej zmluve vyriešené bez zreteľa na ďalej trvajúce majetkové spoločenstvo, pretože tento dôsledok z jej obsahu vôbec nevyplýva, keďže vyžaduje ešte uzatvorenie hlavnej zmluvy. Sťažovateľ tiež zastáva názor, že zmluva o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva nie je nástrojom

obchádzania § 143a ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 148 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a § 148a ods. 2 Občianskeho zákonníka, pretože nemá s týmito ustanoveniami žiadnu súvislosť, keďže smeruje jedine k budúcemu vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva, nie k jeho modifikácii počas jeho trvania.

19. V širšom kontexte najvyšším súdom naznačených súvislostí ústavný súd konštatuje, že bezpodielové spoluvlastníctvo manželov predstavuje nosný inštitút súčasnej právnej úpravy majetkových práv manželov. Jeho súčasťou je aj regulácia jeho vyporiadania, ktorá bezpochyby prináša isté výkladové komplikácie, a to aj pomerne jasne formulovaných zákonných ustanovení. Tieto výkladové zložitosti sú mnohokrát determinované zložitou a komplexnosťou vzťahov, ktoré počas trvania bezpodielového spoluvlastníctva medzi manželmi vznikajú.

20. Základným účelom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov je určenie, komu budú po jeho zániku patriť jeho jednotlivé súčasti, ktoré dovtedy boli spoločné pre oboch manželov. Aktuálna právna úprava uznáva tri dôvody jeho vyporiadania, za ktoré možno považovať (i) dohodu (ide o preferovaný inštitút vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva), (ii) rozhodnutie súdu a (iii) zákonnú nevyvrátiteľnú domnienku jeho vyporiadania. Zo súčasnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vyplýva, že tieto tri právne dôvody vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov môžu byť vzájomne kombinované spôsobom, podľa ktorého jeho rôzne súčasti môžu byť vyporiadané odlišnými právnymi dôvodmi. Problematickou otázkou ostáva, či počas trvania bezpodielového spoluvlastníctva možno uzatvoriť zmluvu o budúcej dohode o jeho vyporiadaní. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou rozhodovacou činnosťou zdôrazňuje, že jeho primárnou úlohou nie je interpretovať podústavné právne predpisy, prípadne odstraňovať nejasnosti generované viacerými možnými interpretačnými alternatívami, ale právne problémy tohto typu je potrebné prioritne riešiť na úrovni všeobecného súdnictva využitím zjednocujúcich mechanizmov v situácii rozchádzajúcej sa rozhodovacej činnosti alebo z pozície autority najvyššieho súdu nasmerovaním ďalšej judikatúry všeobecných súdov nižšej inštancie v prípadoch dosiaľ nevyriešenej právnej otázky.

21. Vo všeobecnej rovine možno konštatovať, že zmluvu možno chápať ako *ex ante* pôsobiaci konsenzuálny nástroj usmernenia ľudského konania orientovaného na realizáciu určitého účelu. Prostriedkom pôsobenia na vôľu tej-ktorej zmluvnej strany je zmluvou ustanovená povinnosť vyjadriteľná ako miera nutnosti jej správania v zmluvných (svojou povahou prevažne majetkových) vzťahoch. V oblasti súkromného práva predstavuje zmluva najčastejší samostatný právny dôvod vzniku práv a povinností. Výnimkou nie je ani zmluva o budúcej zmluve s tým rozdielom, že táto je prioritne konštruovaná ako kontraktný záväzok (povinnosť) uzatvoriť budúcu (realizačnú) zmluvu, ktorej uzatvorením dochádza k priamemu založeniu právneho vzťahu (vzniku práv a povinností) z realizačnej zmluvy. Pre účely dovŕšenia právneho pomeru (t. j. súboru práv a povinností, ku ktorým vzniku smeruje vôľa zmluvných strán) je potrebné, aby k zmluve o budúcej zmluve pristúpila aspoň jedna právna skutočnosť v podobe dvojstranného právneho úkonu (realizačnej zmluvy), pričom v okolnostiach danej veci do tejto schémy kontraktného procesu vstupuje (pred fázou uzatvorenia realizačnej zmluvy) ešte rozhodnutie súdu (iná právna skutočnosť) vyvolávajúce zánik bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Celý právny pomer, t. j. súbor práv

a povinností, ku ktorému smeruje kontraktácia, tak vzniká na základe zloženej právnej skutočnosti pozostávajúcej z právneho úkonu (zmluvy o budúcej zmluve), rozhodnutia súdu o zrušení bezpodielového spoluvlastníctva manželov a nadväzujúceho právneho úkonu (realizačnej zmluvy). Z už uvedeného vyplýva, že zmluva o budúcej zmluve už v čase svojho vzniku ustanovuje práva a povinnosti smerujúce k uzatvoreniu realizačnej zmluvy, ako aj tie práva a povinnosti, ktoré majú byť po uzatvorení budúcej zmluvy pre jej strany záväzné.

22. Z formálnoprávneho hľadiska možno so sťažovateľom súhlasiť, pokiaľ tvrdí, že uzatvorením zmluvy o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva v čase jeho trvania ešte nedochádza k jeho vyporiadaniu (práva a povinnosti z budúcej zmluvy ešte nepôsobia). Sťažovateľ však opomína, že podstatou a účelom zmluvy o budúcej zmluve (vrátane tej, prostredníctvom ktorej má dôjsť k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva) je dovŕšenie celého zmluvného procesu v podobe uzatvorenia realizačnej zmluvy, z čoho vyplýva, že právny pomer konštruovaný zmluvou o budúcej zmluve je potrebné chápať v jeho organickej jednote (napriek tomu, že vznik práv a povinností z neho vyplývajúcich je viacstupňovo podmienený), a teda aj v kontexte s povinnosťami v budúcnosti vyplývajúcimi z realizačnej zmluvy. Spätosť zmluvy o budúcej zmluve s realizačnou zmluvou spočíva v tom, že zmluva o budúcej zmluve vytvára pre oprávnenú stranu silnú hmotnoprávnu pozíciu (vynútitel'nú aj prostredníctvom orgánov verejnej moci) na dovŕšenie vzniku právneho vzťahu z realizačnej zmluvy, ako aj následnej vynútitel'nosti práv vyplývajúcich z budúcej zmluvy. Inými slovami (a reagujúc na námietku proti záveru najvyššieho súdu o vyriešení vyporiadania spoločného majetku zmluvou o budúcej zmluve), realizačná zmluva je len dovŕšením procesu predpokladaného a s právnou záväznosťou predpísaného (pre prípad splnenia podmienky zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov) zmluvou o budúcej zmluve. Uvedenú tézu koncentrovane vyjadril najvyšší súd aj tézou: „[a]k... strany sporu uzavreli za trvania manželstva a za trvania BSM Zmluvu o budúcej dohode o vyporiadaní BSM, uzatvorili budúcu dohodu o veciach a majetkových hodnotách, ktoré v dobe uzavretia tvorí ich spoločné BSM.“ (bod 46 napadnutého rozhodnutia).

23. Následne výkladom znenia § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka dospel najvyšší súd k záveru, podľa ktorého vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva možno vykonať až po jeho zániku. Tento právny záver možno nepochybné pri zachovaní jeho pôvodného významu preformulovať aj spôsobom, že § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka z hľadiska účinkov jeho pôsobenia bráni takému zmluvnému dojednaniu (okrem zákonom ustanovených výnimiek modifikácie rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov počas jeho trvania), ktorým sa počas trvania bezpodielového spoluvlastníctva manželov vytvárajú zmluvné pravidlá, ktorými alebo prostredníctvom ktorých dochádza (môže dôjsť) k jeho vyporiadaniu, resp. kategoricky a bezvýnimočne platí, že pravidlá vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (v širšom zmysle) si možno dohodnúť až po jeho zániku. Premisy o normatívnej a obsahovej spätosti zmluvy o budúcej zmluve s realizačnou zmluvou a časovom obmedzení pri vytváraní pravidiel o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov boli určujúce pre záver najvyššieho súdu o rozpore zmluvy o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov uzatvorenej počas jeho trvania so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka).

24. Inými slovami, bolo konštatované, že ak kogentnému ustanoveniu § 149 Občianskeho zákonníka odporuje vykonanie zmluvného vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov pred jeho zánikom (a dovolená je len predmetná dispozícia *ex post*), odporuje tomuto ustanoveniu aj právna fixácia takého obsahovo predčasného a zakázaného riešenia prostredníctvom zmluvy o budúcej zmluve, teda na báze formálnej eliminácie materiálneho účelu dotknutého zákonného inštitútu (čo je v nadväznosti najmä na odsek 22 tohto odôvodnenia aj reakciou na námietku o absencii odporovania aj zmluvy o budúcej zmluve označenému ustanoveniu, keďže nie je samotnou dohodou o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov). Vo všeobecnej rovine možno uzavrieť, že ak odporuje zákonu realizačná zmluva, odporuje mu aj jej predobraz v podobe zmluvy o budúcej zmluve, a to bez ohľadu na okolnosť, že by v tejto súvislosti rovnako obstála téza o obchádzaní zákona, čo však nie je z hľadiska výsledkovej spravodlivosti podstatné, keďže by to viedlo k rovnakému výsledku o neplatnosti zmluvy o budúcej zmluve.

25. V naznačených súvislostiach ústavný súd, reflektujúc spôsob odôvodnenia napadnutého rozhodnutia v kontexte sťažnostných námietok, konštatuje, že citované závery vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu predstavujú dostačujúce odpovede (bez známok interpretačného excesu alebo prvkov zjavnej neodôvodnenosti) na nosnú argumentáciu sťažovateľa, ktorou spochybňoval právne posúdenie svojej záležitosti najvyšším súdom, keď tento konštatoval absolútnu neplatnosť zmluvy o budúcej dohode o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov uzatvorenej počas jeho trvania.

26. V závere je potrebné ďalej uviesť, že argumentácia sťažovateľa je len bežnou právnou polemikou na úrovni zákona orientovanou na posúdenie otázky (ne)platnosti právneho úkonu bez reflexie okolnosti, že ústavný súd nie je odvolacím ani dovolacím súdom a na žiadnom článku inštančnej postupnosti nenahrádza všeobecné súdy, nerieši teda „kauzu“, ale posudzuje „len“ ústavnú udržateľnosť ich rozhodnutí, ktorá sa odvíja od ústavnoprávne relevantného odôvodnenia (námietok) ústavnej sťažnosti. Polemika (len) na úrovni zákona nemôže bez ústavnoprávnej dimenzie (intenzity) zásahu do základných práv arbitrárnym alebo zjavne neodôvodneným rozhodnutím vyvolať vyhovenie ústavnej sťažnosti.

27. Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nemožno považovať za také, ktoré by bolo zmätočné, prípadne zjavne neprimerané (excesívne), a to aj z pohľadu hodnotenia odôvodnenia rozsudku krajského súdu, a preto, berúc do úvahy aj limitovaný ústavnosúdny prieskum (ústavný súd nie je bežnou opravnou inštanciou), nemôžu byť označené námietky sťažovateľa základom toho, aby jeho záležitosť bolo možné posunúť do roviny meritórneho ústavnosúdného prieskumu.

28. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného

základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

29. Z už uvedených dôvodov ústavný súd postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú, pretože medzi namietaným porušením označených práv a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nebola zistená kauzálna súvislosť.

30. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

OBNOVA TRESTNÉHO KONANIA NA ZÁKLADE PRÁVNÝCH (INÝCH NEŽ SKUTKOVÝCH) OKOLNOSTÍ

I. Dôvodom na obnovu konania na základe právnych (iných než skutkových) okolností je podľa § 394 ods. 4 písm. a), b) Trestného poriadku len rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva konštatujúce v konkrétnej veci porušenie ľudských práv alebo slobôd obvineného (keďže tento súd nie je kasačným súdom a obmedzí sa len na konštatáciu dotknutého porušenia práv), ako aj zmena zákona v dôsledku derogačného nálezu ústavného súdu (ostatne uvedený dôvod výlučne v súvislosti s neústavným podkladom pre skoršie rozhodnutie a v kontexte následného využitia účinkov čl. 50 ods. 6 ústavy v novom konaní). Dôvodom na obnovu konania teda nie je zmena zákona v otázke podstatnej pre pôvodné rozhodnutie, ktorá bola vykonaná po jeho právoplatnosti v bežnom legislatívnom procese.

II. Aktuálna judikatúra Súdneho dvora Európskej únie predstavovaná rozsudkom C-544/23 z 1. augusta 2025 (ak by bola použiteľná ako argument na vykonanie prieskumu už právoplatných rozhodnutí v trestných veciach, a ak áno, tak na vykonanie prieskumu ich určitého okruhu na základe spojenia s prvkom výkonu európskeho práva) by mohla byť takto použitá len vo vzťahu k prieskumu pôvodného právoplatného meritórneho rozhodnutia v dovolacom konaní podľa Trestného poriadku (a to pri kvalifikačnom použití zákona zmeneného po právoplatnosti dotknutého rozhodnutia). To však neplatí o konaní o obnove trestného konania (relevantné a výlučné dôvody povolenia obnovy konania, ktoré sú právnej povahy, sú popísané v predchádzajúcom odseku).

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 503/2025 z 30. septembra 2025)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **B. D.**, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 8Nt/12/2024 zo 7. apríla 2025 v spojení s postupom a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4Tos/74/2025 z 3. júla 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e.**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa**

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. augusta 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 49 ústavy, čl. 50 ods. 6 ústavy a čl. 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a čl. 3 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením okresného súdu sp. zn. 8Nt/12/2024 zo 7. apríla 2025 v spojení s postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 4Tos/74/2025 z 3. júla 2025. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje vysloviť porušenie označených článkov ústavy a charty napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, vrátiť vec na nové konanie krajskému súdu a ustanoviť mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom z dôvodu nemajetnosti.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že bol rozsudkom Okresného súdu Brezno sp. zn. 4 T 31/2013 z 2. septembra 2013 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 116/2013 z 23. októbra 2013 uznaný vinným zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol aj s použitím § 47 ods. 2 Trestného zákona uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 22 rokov so zaradením do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Zároveň mu okresný súd uložil ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou, ako aj ochranný dohľad na 3 roky. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 6 Tdo 59/2014 z 27. novembra 2014 odmietol sťažovateľom podané dovolanie.

3. Sťažovateľ brojil proti svojmu odsúdeniu vo veci vedenej Okresným súdom Brezno pod sp. zn. 4 T 31/2013 aj podaním návrhu na obnovu konania, keď o jeho návrhu z 5. marca 2019 rozhodol Okresný súd Brezno svojím uznesením sp. zn. 4 Nt 8/2019 z 15. júla 2019 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tos 88/2019 z 19. septembra 2019 tak, že návrh na povolenie obnovy konania zamietol. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 168/2020-37 zo 16. februára 2021 rozhodol, že uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tos 88/2019 z 19. septembra 2019 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 168/2020-37 zo 16. februára 2021 krajskému súdu vytkol, že sa dostatočným spôsobom nevyrovnal s námietkou sťažovateľa o jeho nelátkovej závislosti od hracích automatov, teda o tzv. gamblerstve a jeho vplyve na jeho konanie v čase spáchania skutku lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona oproti jeho námietke o nevierohodnosti výpovede svedka – poškodeného, s ktorou sa, naopak, vysporiadal dostatočne, teda ústavne konformne. Argument sťažovateľa o súvislosti medzi jeho konaním v čase spáchania skutku lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona a tzv. gamblerstvom bol krajským súdom zamietnutý argumentáciou, podľa ktorej vykonané znalecké skúmanie v pôvodnom konaní neodhalilo prejavy takejto závislosti a jej vplyv na konanie sťažovateľa. Naproti tomu podľa ústavného súdu z obsahu uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tos 88/2019 z 19. septembra 2019 nevyplývalo, či predmetom znaleckého posudzovania v pôvodnom konaní vôbec bolo také skúmanie osobnosti sťažovateľa, ktoré by bolo spôsobilé vyvrátiť tvrdenie o súvislosti trestnej činnosti a istej formy závislosti. Krajský súd v nadväznosti na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 168/2020-37 zo 16. februára 2021 svojím uznesením sp. zn. 5 Tos 88/2019 z 3. júna 2021 zrušil uznesenie Okresného súdu Brezno sp. zn. 4 Nt 8/2019 z 15. júla 2019 a uložil mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

4. Okresný súd (v čase po náleze vo veci sp. zn. III. ÚS 168/2020) ďalším uznesením sp. zn. 4 Nt 8/2019 zo 6. marca 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tos 58/2023 z 1. júna 2023 opätovne zamietol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania v jeho

právoplatne skončenej trestnej veci vedenej na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 4 T 31/2013.

5. Ústavný súd v uznesení č. k. I. ÚS 405/2023-14 z 18. júla 2023 odmietol sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť smerujúcu proti uzneseniu Okresného súdu Brezno sp. zn. 4 Nt 8/2019 zo 6. marca 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tos 58/2023 z 1. júna 2023 z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

6. Ústavný súd v uznesení č. k. I. ÚS 405/2023-14 z 18. júla 2023 (bod 22) konštatoval, že Okresný súd Brezno na verejnom zasadnutí opätovne vypočul znalcov a následne poukazom na v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 31/2013 vypracované znalecké posudky, ktoré u sťažovateľa nezistili prejavy akejkoľvek duševnej poruchy alebo závislosti, ktorá by mohla ovplyvniť jeho konanie, uzavrel, že aj prípadná zistená závislosť od hracích automatov nemá vplyv na schopnosť človeka vo všeobecnosti ovládať jeho konanie alebo rozpoznať jeho protiprávnosť. Teda aj v prípade preukázanej závislosti od hracích automatov, tzv. gamblerstva môžu byť ovládacie schopnosti človeka znížené len výlučne na hranie na automatoch, ale nie na konanie, ktoré vykonáva v snahe získať peniaze (na hranie na automatoch). Okresný súd Brezno tak nepovažoval námietku sťažovateľa o nedostatočnom zohľadnení jeho závislosti od hracích automatov pri spáchaní stíhaného skutku lúpeže ako dôvodnú a spôsobilú na záver o povolení obnovy konania vo veci vedenej pod sp. zn. 4 T 31/2013.

7. V nadväznosti na tento záver potom ústavný súd v bode 23 uznesenia č. k. I. ÚS 405/2023-14 z 18. júla 2023 uzavrel, že „Po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu možno podľa ústavného súdu dospieť k záveru, že nedostatky pôvodných rozhodnutí vo veci sťažovateľa, na ktoré ústavný súd poukázal vo svojom náleze sp. zn. III. ÚS 168/2020 zo 16. februára 2021, boli v odôvodnení napadnutých uznesení odstránené. Vyriešením otázky prípadnej závislosti sťažovateľa od hracích automatov a jej dopadu na jeho trestnú zodpovednosť sa dosiahla náprava v podobe ochrany jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, konkrétne jeho práva na dostatočné a zrozumiteľné odôvodnenie rozhodnutia o jeho návrhu na povolenie obnovy jeho trestného konania.“

8. Sťažovateľ opätovne podal návrh na povolenie obnovy konania v jeho právoplatne skončenej trestnej veci vedenej pod sp. zn. 4 T 31/2013, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 8Nt/12/2024 zo 7. apríla 2025 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 4Tos/74/2025 z 3. júla 2025 tak, že ho zamietol.

9. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti, po rekapitulácii svojej trestnej veci a predošlých konaní o povolení obnovy konania, rozporuje závery napadnutých uznesení okresného súdu a krajského súdu, z ktorých obsahu podľa jeho názoru nevyplýva, či znalecké skúmanie v pôvodnom konaní bolo zamerané aj na posúdenie jeho osobnosti s cieľom potvrdenia alebo vyvrátenia súvislosti medzi vznikom istej formy závislosti a stíhanej/spáchanej trestnej činnosti, v dôsledku čoho ich považuje za arbitrárne. Tento záver je podľa sťažovateľa umocnený aj primárne neochotou okresného súdu pristúpiť k vykonaniu ďalšieho

dokazovania, a to mimo rámca už vykonaného znaleckého skúmania, nezávislým znalcom, ktorý by posúdil „či som v čase spáchania trestnej činnosti trpel nelátkovou závislosťou na hracích automatoch, čo mohlo mať vplyv na moju trestnú zodpovednosť a moju závislosť na hracích automatoch.“. Sťažovateľ poukázal aj na to, že sa sám pokúšal zabezpečiť znalecký posudok z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria, ale všetci ním oslovení znalci to odmietli a vo veci konajúce súdy odmietajú nových znalcov pribrať. Takýto postup okresného súdu a krajského súdu je podľa sťažovateľa v rozpore s jeho základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

10. V druhej rovine sťažovateľ spochybňuje výšku uloženého trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený v trvaní 22 rokov (za použitia § 47 ods. 2 Trestného zákona), nielen z hľadiska jeho účelu, ale aj zákonnosti, keďže poukazom na ostatnú novelizáciu Trestného zákona zákonom č. 40/2024 Z. z. s účinnosťou od 6. augusta 2024 (posudzovanú ústavným súdom v jeho náleze sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024) zvýraznil, že zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona bol v právnej kvalifikácii jeho naposledy stíhaného skutku vypustený z taxatívneho výpočtu trestných činov uvedených v § 47 ods. 2 Trestného zákona, v dôsledku čoho by mu tak nebol uložený trest odňatia slobody v trvaní 22 rokov, ale trest odňatia slobody vo výmere 3 až 8 rokov. Sťažovateľ považuje postup vo veci konajúcich súdov, ktoré odmietajú povoliť obnovu konania v jeho pôvodnej trestnej veci sp. zn. 4 T 31/2013, s ohľadom aj na skutočnosť, že v dôsledku zmeny právnej úpravy Trestného zákona aj v § 47 ods. 2 Trestného zákona vypustením z jeho obsahu pôvodne tam nachádzajúceho sa § 188 ods. 1 Trestného zákona došlo k výraznému zníženiu trestnej sadzby (z 22 rokov na maximálne 8 rokov odňatia slobody), za postup porušujúci jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 49 a čl. 50 ods. 6 ústavy a čl. 49 ods. 1 charty. Sťažovateľ poukazuje aj na § 2 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný, pričom ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší. Práve takáto situácia nastala aj v jeho prípade, keď v dôsledku novelizácie Trestného zákona zákonom č. 40/2024 Z. z. došlo k výraznému zníženiu trestných sadzieb, čo v jeho prípade vypustením zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona z taxatívneho výpočtu trestných činov uvedených v § 47 ods. 2 Trestného zákona znamená, že mu musí byť v obnovenom konaní uložený trest odňatia slobody maximálne 8 rokov z pôvodnej výšky 22 rokov. Sťažovateľ považuje trest odňatia slobody vo výmere 22 rokov, ktorý mu bol uložený za neľudský trest spĺňajúci parametre neľudského zaobchádzania a trestania podľa čl. 3 dohovoru, a to oproti trestu, ktorý mu podľa novej právnej úpravy reálne hrozí v trvaní maximálne 8 rokov. Postup všeobecných súdov spočívajúci v nepovolení obnovy konania aj vo vzťahu k trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený, je podľa sťažovateľa aj porušením zásady *lex posterior mitius* vyjadrenej aj v čl. 49 ods. 1 charty a rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie vyjadrenej rozsudkom C-544/23 z 1. augusta 2025, podľa ktorého je povinnosťou všeobecného súdu zohľadniť v konaní aj po jeho právoplatnom skončení priaznivejšiu právnu úpravu (v danom prípade týkajúcu sa trestania za spáchanú trestnú činnosť).

11. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ namietol aj skutočnosť, že v konaní o povolenie obnovy konania nebol senát okresného súdu, ktorý rozhodoval, v kompletnom zložení, keď prítomným na verejnom zasadnutí mal byť len samotný predseda senátu, a nie aj prísediaci členovia senátu.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 49 ústavy, čl. 50 ods. 6 ústavy a čl. 49 ods. 1 charty postupom a napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, ktoré zamietli jeho návrh na povolenie obnovy konania v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 4 T 31/2013 napriek tomu, že (i) nevykonali sťažovateľom navrhované dokazovanie pribratím ďalšieho znalca z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria na posúdenie vplyvu jeho závislosti od hracích automatov na spáchanie stíhanej trestnej činnosti a (ii) nezohľadnili priaznivejšiu zmenu právnej úpravy Trestného zákona, ku ktorej došlo zákonom č. 40/2024 Z. z. s účinnosťou od 6. augusta 2024 (posudzovaným ústavným súdom v jeho náleze sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024), na podklade ktorej by mu bol za spáchanie stíhanej trestnej činnosti uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 až 8 rokov namiesto 22 rokov odňatia slobody, a tento postup bol/mal byť v rozpore so zásadou *lex posterior mitius* a trest odňatia slobody vo výmere 22 rokov, ktorý aktuálne vykonáva, je trestom neľudským podľa čl. 3 dohovoru. Postup vo veci konajúcich súdov nezohľadnil ani aktuálnu rozhodovaciu činnosť Súdneho dvora Európskej únie C-544/23 z 1. augusta 2025. Sťažovateľ namietol aj neprítomnosť prísediacich ako členov senátu na verejnom zasadnutí senátu okresného súdu, keď prítomným na verejnom zasadnutí mal byť len samotný predseda senátu, a nie aj prísediaci členovia senátu.

13. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy alebo iné orgány verejnej moci. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

15. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 8Nt/12/2024 zo 7. apríla 2025 riadny opravný prostriedok, a to sťažnosť podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 4Tos/74/2025 z 3. júla 2025 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol, a vzhľadom na to ústavný súd nedisponuje právomocou na posúdenie tejto časti sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čomu by v prípade podľa zákona obligatórneho zastúpenia sťažovateľa v konaní o ústavnej sťažnosti zodpovedal dôvod jej odmietnutia podľa § 56 ods. 2 písm. a), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. Ústavný súd východiskovo poukazuje na to, že inštitút obnovy konania predstavuje zásah do právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím vo veci, keďže umožňuje príslušnému orgánu verejnej moci znovu konať a rozhodovať vo veciach, ktoré už boli právoplatne rozsúdené. Obnova konania slúži predovšetkým na nápravu nesprávnych skutkových zistení na základe nových skutočností, rozhodnutí alebo dôkazov, ktoré nebolo možné v pôvodnom konaní použiť (II. ÚS 161/2012, IV. ÚS 578/2020).

17. V konaní o povolenie obnovy konania (*iudicium rescindens*) podľa Trestného poriadku príslušný všeobecný súd nepreskúmava zákonnosť a odôvodnenosť pôvodného rozhodnutia, ale posudzuje otázku, či nové skutočnosti alebo dôkazy skôr neznáme v spojení s dôkazmi už vykonanými môžu odôvodniť iné rozhodnutie vo veci, než ktoré bolo skôr vydané. Rovnako tak nie je účelom konania o povolenie obnovy konania posudzovať vinu odsúdeného (III. ÚS 406/2014, II. ÚS 111/2015).

18. Konanie o povolenie obnovy konania teda pozostáva zo skúmania prípustnosti návrhu a skúmania odôvodnenosti návrhu. Súd tak najskôr skúma formálne náležitosti návrhu na povolenie obnovy konania (§ 399 ods. 1 Trestného poriadku), ďalej sa musí zaoberať tým, či navrhovateľ vo svojom návrhu tvrdí Trestným poriadkom predpokladané dôvody na povolenie obnovy konania, a konečne skúma odôvodnenosť návrhu, t. j. či sú uvádzané skutočnosti a dôkazy spôsobilé na to, aby bolo v obnovenom konaní možné dosiahnuť iné rozhodnutie vo veci (§ 394 Trestného poriadku; II. ÚS 111/2015). Pri posudzovaní odôvodnenosti návrhu na povolenie obnovy konania príslušný súd skúma, či sú navrhovateľom označené nové skutočnosti alebo dôkazy spôsobilé zabezpečiť mu v obnovenom konaní priaznivejšie rozhodnutie. Potenciál takto novo predkladaných skutočností alebo dôkazov nemožno hodnotiť izolovane, ale je potrebné ich hodnotiť vo vzťahu ku skutočnostiam a k dôkazom, na základe ktorých súd ustálil skutkové zistenia v pôvodnom konaní. Podmienkou na povolenie obnovy konania nie je absolútna istota, že novo tvrdené skutočnosti alebo dôkazy nepochybne povedú ku skutkovým zisteniam odlišným od pôvodného konania (III. ÚS 406/2014). Zároveň v konaní o povolení obnovy konania nie je povinnosťou konajúcich súdov *a priori* prijať sťažovateľom ponúknuté dôkazy a osvojiť si ich vyhodnotenie z pohľadu sťažovateľa, povinnosť konajúcich súdov sa obmedzuje len na posúdenie závažnosti, resp. kvality týchto dôkazov a následnú formuláciu odpovede, prečo tieto dôkazy považujú/nepovážujú za také, ktoré by spĺňali parametre tzv. nového dôkazu predvídaného § 394 ods. 1 Trestného poriadku (I. ÚS 202/2015, IV. ÚS 578/2020, IV. ÚS IV. ÚS 118/2022, IV. ÚS 395/2022).

19. Krajský súd k námietke sťažovateľa týkajúcej sa nariadenia znaleckého dokazovania poukázal na obsah predošlého uznesenia krajského súdu sp. zn. 5Tos/58/2023 z 1. júna 2023, ktoré v primeranom rozsahu reagovalo na obsah nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 168/2020 zo 16. februára 2021, keď *„Dokazovaním, a to opätovným výsluchom znalcov, ktorí vypracovali znalecké posudku týkajúce sa tak vierohodnosti výpovede svedka poškodeného, ako aj vyšetrenia duševného stavu odsúdeného, ktoré na verejnom zasadnutí vykonal, vysporiadajúc sa aj s námietkou vplyvu prípadnej závislosti na hracích automatoch, ktorá u vyšetrovaného nebola zistená, si vytvoril dostatočný skutkový základ pre rozhodnutie, že v prípade odsúdeného neboli splnené podmienky pre povolenie obnovy konania v predmetnej trestnej veci, keďže neboli zistené také nové skutočnosti, ktoré by boli súdu skôr neznáme resp. ktoré by boli svojím obsahom tak zásadné, že by samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôvodmi súdu skôr známymi odôvodňovali iné rozhodnutie o vine. Z uvedeného je teda zrejmé, že odsúdeným podaný návrh v tejto časti je iba opakovaním jeho predchádzajúcej žiadosti, s ktorým sa dostatočným spôsobom vysporiadal tak prvostupňový súd. ako aj súd sťažnostný.“*

20. K uvedenej námietke sťažovateľa ústavný súd poukazuje na obsah uznesenia č. k. I. ÚS 405/2023-14 z 18. júla 2023, v ktorom ústavný súd posudzoval ústavnú konformnosť právnych záverov k predmetnej otázke, tak ako ich predostrel krajský súd v uznesení sp. zn. 5 Tos 58/2023 z 1. júna 2023, so záverom ich ústavnej udržateľnosti, keď konštatoval, že *„nedostatky pôvodných rozhodnutí vo veci sťažovateľa, na ktoré ústavný súd poukázal vo svojom náleze sp. zn. III. ÚS 168/2020 zo 16. februára 2021, boli v odôvodnení napadnutých uznesení odstránené.“*. Tento názor ďalej podporil úvahou, podľa ktorej *„Vyriešením otázky prípadnej závislosti sťažovateľa od hracích automatov a jej dopadu na jeho trestnú zodpovednosť sa dosiahla náprava v podobe ochrany jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, konkrétne jeho práva na dostatočné a zrozumiteľné odôvodnenie rozhodnutia o jeho návrhu na povolenie obnovy jeho trestného konania.“*. Z uvedeného je zrejmé, že sa skôr konajúce súdy aj ústavný súd už raz venovali námietkam sťažovateľa tvoriacim predmet aj aktuálne podanej ústavnej sťažnosti, ktorá je len ich opakovaním na účel dosiahnuť pre sťažovateľa priaznivé rozhodnutie. To znamená, že rozhodnutie krajského súdu je ústavne udržateľné, a pokiaľ ide o jeho odkaz na predchádzajúce rozhodnutie krajského súdu rovnakej povahy (nepovolenie obnovy konania), ústavný súd nemôže opätovne hodnotiť krajským súdom predostretú názorovú líniu, ktorú už raz hodnotil a na ktorú sa aj krajský súd v napadnutom uznesení odvoláva, keďže by tak konal v obsahovom rozpore s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, odrážajúcim zásadu *ne bis in idem* (nie dvakrát o tom istom).

21. Krajský súd k námietke sťažovateľa o povinnosti aplikácie zásady *lex posterior mitius* v zmysle § 2 ods. 1 Trestného poriadku ako zákonného odrazu čl. 50 ods. 6 ústavy poukázal na to, že skutok sťažovateľa bol pri uznaní jeho viny a následnom uložení trestu odňatia slobody právne kvalifikovaný v súlade s Trestným zákonom, čo okresný súd vo veci sp. zn. 4 T 31/2013 aj sťažovateľovi náležite ozrejmil. Na podklade toho tak krajský súd, aj s poukazom na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 587/2024 zo 7. novembra 2024, uzavrel, že *„použitie retroaktivity v trestnom konaní je síce v súlade s ústavnou zásadou v čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky v prospech páchatel'a povinné, avšak moment, ktorý jej aplikáciu ohraničuje, je vynesenie rozsudku vo veci samej.“*. Keďže v prípade

sťažovateľa v časovom úseku medzi spáchaním trestného činu a vyhlásením rozsudku súdom prvého stupňa nedošlo k zmene zákonných ustanovení vo vzťahu k posúdeniu trestnosti spáchaného trestného činu a najmä ukladania trestu, krajský súd konštatoval, že „*nejde o situáciu, ktorú upravuje druhá veta ust. § 2 ods. 1 Tr. zák.*“.

22. K predmetnej názorovej polemike sťažovateľa týkajúcej sa porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 50 ods. 6 ústavy a čl. 49 ods. 1 charty sa ústavný súd už vyjadroval, keď okrem už spomínaného uznesenia sp. zn. III. ÚS 587/2024 zo 7. novembra 2024, vo svojom ostatnom uznesení č. k. IV. ÚS 449/2025-6 z 26. augusta 2025 uzavrel, že „*právny názor konajúcich súdov o tom, že zmena hmotnoprávnej úpravy, v danom prípade Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 (zákon č. 40/2024 Z. z.) nie je takou skutočnosťou, ktorá by odôvodňovala obnovu konania, keďže aplikácia pre páchatel'a priaznivejšej právnej úpravy (§ 2 ods. 1 Trestného zákona, čl. 50 ods. 6 ústavy) je možná len do právoplatného skončenia trestnej veci, zodpovedá ustálenej rozhodovacej praxi ako všeobecných súdov, tak aj ústavného súdu. Dôvodom obnovy konania podľa § 394 ods. 4 písm. b) Trestného poriadku je len tzv. derogačný nález ústavného súdu, keď je autoritatívne konštatovaný nesúlad hmotnoprávnych predpisov, podľa ktorých sa rozhodlo v už právoplatne skončenej trestnej veci dotknutej osoby (ako to bolo napr. pri ukladaní výšky trestu odňatia slobody podľa asperačnej zásady posúdenej ako ústavnokonformnej nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011, v dôsledku ktorého došlo k strate účinnosti príslušnej časti Trestného zákona). Obnova konania v prípade rozhodnutia podľa čl. 125 ods. 3 ústavy je pritom prípustná len vtedy, ak bolo takým rozhodnutím ústavného súdu pokryté výlučne alebo aj ustanovenie (ustanovenia), ktoré viedlo k odsúdeniu páchatel'a (obdobne § 93 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Zmena Trestného zákona v rámci bežného legislatívneho procesu (nie na základe derogačného nálezu) teda nie je na obnovu konania použiteľná bez ohľadu na okolnosť, že je pre páchatel'a priaznivá, ak je jeho odsúdenie už v čase jej vykonania (nadobudnutia účinnosti) právoplatné (v opačnom prípade sa aplikácie použije na prvotné meritórne rozhodovanie).“.* Na tomto základe je námietka sťažovateľa zjavne neopodstatnená v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, čo by sa do výroku tohto uznesenia premietlo v prípade, ak by bol právne zastúpený.

23. Poukaz na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-544/23 z 1. augusta 2025 sťažovateľ uplatnil až v podanej ústavnej sťažnosti, keď krajskému súdu v čase vydania jeho uznesenia 3. júla 2025 ani nemohol byť známy, a tak (aj v dôsledku absencie príslušnej námietky sťažovateľa) sa ním zaoberať nemohol. Preto nemôže byť v tomto kontexte napadnuté uznesenie krajského súdu konfrontované s námietkou sťažovateľa preskúmateľnou ústavným súdom, ktorý nie je ďalšou inštanciou prieskumu v rámci všeobecného súdnictva a posudzuje „*len*“ ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia a jeho záverov. Námietka by tak musela byť uplatnená osobitným návrhom, ktorým by sa všeobecné súdy zaoberali v rámci inštančnej postupnosti ich rozhodovania, a až potom by ich závery mohli byť predmetom prieskumu ústavného súdu, inak je predmetná argumentácia mimo takého prieskumu, a to s konzekvenciou (v prípade právneho zastúpenia sťažovateľa v tomto konaní) nedostatku právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde

24. Nad rámec primárnych dôvodov tohto rozhodnutia k tomu ústavný súd uvádza, že podstatou obnovy konania podľa § 394 ods. 1 až 3 Trestného poriadku je vyvolanie opätovného rozhodovania na základe novoobjavených skutočností alebo dôkazov, ktoré ak by boli známe už v pôvodnom konaní, mohli odôvodniť iné rozhodnutie v pôvodnom právoplatne ukončenom konaní (viest' k takému záveru). Nejde teda o prieskum pôvodného rozhodnutia a predchádzajúceho mu konania v opravnom procesnom móde zisťovania skutkových alebo právo aplikačných (hmotnoprávných alebo procesných) nesprávností, ktorému v trestnom konaní zodpovedá riadny opravný prostriedok (odvolanie alebo sťažnosť) a mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie). V prípadoch popísaných v predchádzajúcej vete teda (oproti obnove konania) nejde o dodatočné zistenie niečoho (skutočnosti alebo dôkazu), čo ak by bolo známe už v čase pôvodného rozhodovania (pred jeho právoplatnosťou), rozhodlo by sa inak. Inými slovami, účel oboch mimoriadnych opravných prostriedkov je rozdielny, pričom pri obnove konania ide o opravu rozhodnutia, nie však o opravu jeho chýb.

25. Určité špecifické výnimky oproti uvedenej, obsahovo rozdielnej charakteristike oboch procesných inštitútov sú pre obnovu konania zo špecifických dôvodov ustanovené v § 394 Trestného poriadku, avšak len taxatívne a bez možnosti ich výkladového rozširovania. Týkajú sa síce určitej skutočnosti, ktorá nastala až po právoplatnom ukončení pôvodného konania, avšak nemá faktickú povahu (nejde o skutočnosť alebo dôkaz v zmysle § 394 ods. 1 až 3 Trestného poriadku), ale povahu právnu (aplikačnú a normatívnu).

26. Dôvodom na obnovu konania na základe právnych (iných než skutkových) okolností je podľa § 394 ods. 4 písm. a), b) Trestného poriadku len rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva konštatujúce v konkrétnej veci porušenie ľudských práv alebo slobôd obvineného (keďže tento súd nie je kasačným súdom a obmedzí sa len na konštatáciu dotknutého porušenia práv), ako aj zmena zákona v dôsledku derogačného nálezu ústavného súdu (ostatne uvedený dôvod výlučne v súvislosti s neústavným podkladom pre skoršie rozhodnutie a v kontexte následného využitia účinkov čl. 50 ods. 6 ústavy v novom konaní). Dôvodom na obnovu konania teda nie je zmena zákona v otázke podstatnej pre pôvodné rozhodnutie, ktorá bola vykonaná po jeho právoplatnosti v bežnom legislatívnom procese.

27. Sťažovateľom označená judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (ak by bola použiteľná ako argument na vykonanie prieskumu už právoplatných rozhodnutí v trestných veciach, a ak áno, tak na vykonanie prieskumu ich určitého okruhu na základe spojenia s prvkom výkonu európskeho práva) by mohla byť takto použitá len vo vzťahu k prieskumu pôvodného právoplatného meritórneho rozhodnutia v dovolacom konaní podľa Trestného poriadku (a to pri kvalifikačnom použití zákona zmeneného po právoplatnosti dotknutého rozhodnutia). To však neplatí o konaní o obnove trestného konania (relevantné a výlučné dôvody povolenia obnovy konania, ktoré sú právnej povahy, sú popísané v predchádzajúcom odseku).

28. Sťažovateľom uplatnená námietka je preto mimo možnosti prieskumu ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiu vydanému v konaní o obnove konania, v dôsledku čoho je kontextuálne (a ako vyplýva zo skoršej časti odôvodnenia, len pri jej zástupnom hodnotení) zjavne neopodstatnená [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde]. To by v prípade, ak by bol

sťažovateľ právne zastúpený, čo je zákonnou náležitosťou ústavnej sťažnosti, vyvolalo konzekvenciu jej odmietnutia.

29. Sťažovateľ atakoval porušenie čl. 3 dohovoru, a to v súvislosti s výškou uloženého trestu odňatia slobody vo výške 22 rokov, ide však o námietku proti pôvodnému právoplatnému rozsudku, teda nie proti napadnutému uzneseniu, ktorým nebola v tejto veci povolená obnova konania na základe dôvodov na také rozhodnutie podľa Trestného poriadku. Je teda mimo predmetu ústavnej sťažnosti a vo vzťahu k odsudzujúcemu rozsudku je (zjavne) oneskorená v zmysle § 124, § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

30. Napokon k námietke sťažovateľa o tom, že v konaní o povolenie obnovy konania nebol senát okresného súdu, ktorý rozhodoval, v kompletnom zložení, keď prítomným na verejnom zasadnutí mal byť len samotný predseda senátu, a nie aj prísediaci členovia senátu, ústavný súd uvádza, že obsah zápisnice z verejného zasadnutia z 3. februára 2025 vypovedá o opaku, pričom ústavný súd nemá dôvod pochybovať o tom, či obsah zápisnice korešponduje aj s obsahom a priebehom verejného zasadnutia, a to o to viac, že sa ho zúčastnil aj obhajca sťažovateľa, ktorý mal a mohol tento nedostatok rozporovať už pred začatím verejného zasadnutia.

31. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ústavný súd môže rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ak sú súčasne kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti a táto nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená (I. ÚS 60/2019, IV. ÚS 67/2023, IV. ÚS 408/2023, IV. ÚS 431/2024).

32. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd uvádza, že takýmto žiadosťiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

33. Vzhľadom na skôr uvedené okolnosti je zřejmé, že sťažovateľ si *a priori* bezúspešne uplatňuje nárok na ochranu ústavnosti podaním ústavnej sťažnosti proti postupu a uzneseniu okresného súdu sp. zn. 8Nt/12/2024 zo 7. apríla 2025 v spojení s postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 4Tos/74/2025 z 3. júla 2025 a tento nedostatok nie je odstrániteľný ani prostredníctvom právneho zástupcu. V dôsledku toho ústavný súd ani nepristúpil k preverovaniu majetkových pomerov sťažovateľa a jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhovel (bod 1 výrok tohto uznesenia).

34. Na podklade uvedeného ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde, keďže s nevyhovením žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu také rozhodnutie zákon obligatórne spája (výrok 2 tohto uznesenia).

LIMITY ÚČELNOSTI TROV PRÁVNEHO ZASTÚPENIA

Právo strany sporu zvoliť si advokáta podľa svojho uváženia automaticky neznamená, že v prípade jej úspechu v spore bude strane priznaná náhrada všetkých trov právneho zastúpenia.

Pokiaľ relevantné okolnosti prípadu (mimoriadna komplikovanosť a právna náročnosť sporu) nevyžadujú zúženie okruhu do úvahy prichádzajúcich advokátov v miere opodstatňujúcej voľbu právneho zástupcu „z opačného konca republiky“, priznanie cestovného a náhrady za stratu času vo výške bližšie sa odmene za úkony právnej služby presahuje účelnosť v zmysle § 251 Civilného sporového poriadku a môže v konečnom dôsledku nadobudnúť podobu neprímeranej sankcie za iniciovanie sporu, čím dôjde k porušeniu princípu spravodlivosti.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 363/2025 z 24. septembra 2025)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **S. D.**, zastúpenej Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom Rožňavská 2, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Senica sp. zn. SI-2Cpr/4/2014 zo 14. januára 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Senica sp. zn. SI-2Cpr/4/2014 zo 14. januára 2025 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Okresného súdu Senica sp. zn. SI-2Cpr/4/2014 zo 14. januára 2025 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Senica na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Senica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav**

1. Uznesením č. k. II. ÚS 363/2025-15 z 11. júna 2025 ústavný súd prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky, doručенú ústavnému súdu 1. marca 2025, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením okresného súdu sp. zn. SI-2Cpr/4/2014 zo 14. januára 2025, ktoré navrhuje zrušiť, vrátiť vec na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola žalobkyňou v individuálnom pracovnoprávnom spore o neplatnosť odvolania z funkcie riaditeľky základnej školy

a o náhradu funkčného platu, vedenom pred Okresným súdom Senica pod sp. zn. SI-2Cpr/4/2014.

3. Sťažovateľka bola uznesením Okresného súdu Skalica č. k. 2Cpr/4/2014-348 z 18. októbra 2022 (súd príslušný pred zmenou tzv. súdnej mapy, pozn.) ako neúspešná strana zaviazaná zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 13 347,76 eur, ktoré bolo na základe sťažnosti žalobkyne zmenené uznesením Okresného súdu Skalica č. k. 2Cpr/4/2014-360 z 20. marca 2023 tak, že žalobkyňa bola povinná žalovanému zaplatiť trovy konania 13 022,38 eur v mesačných splátkach 360 eur. Z náhrady trov pripadlo na odmenu za úkony právnej služby 6 758,90 eur, na náhradu za stratu času stráveného cestou 3 520,56 eur a na cestovné náklady 3 158,29 eur (ďalej len „prvé uznesenie o výške trov konania“).

4. Na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 49/2024-25 z 27. júna 2024 zrušil prvé uznesenie o výške trov konania a vec vrátil na ďalšie konanie (ďalej aj „kasačný nález ústavného súdu“ alebo „predchádzajúce zrušujúce rozhodnutie ústavného súdu“).

5. Po vrátení veci Okresný súd Senica ústavnou sťažnosťou napadnutým rozhodnutím čiastočne vyhovel sťažnosti sťažovateľky a napadnuté uznesenie zmenil tak, že sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 12 119,66 eur v mesačných splátkach 340 eur, pričom z celkovej náhrady trov pripadlo na odmenu za úkony právnej služby 6 130,30 eur, na náhradu za stratu času stráveného cestou 3 152,16 eur a na cestovné náklady 2 837,18 eur.

6. Sťažovateľka uvádza, že v napadnutom rozhodnutí okresný súd nerešpektoval záväzný právny názor vyslovený ústavným súdom v bodoch 15 až 20 kasačného nálezu a vôbec sa nezaoberal účelnosťou vzniknutých trov konania. Zvýrazňuje najmä časť nálezu, v ktorej ústavný súd uviedol, že *„možnosť zvoliť si akéhokoľvek advokáta však automaticky neznamená, že v prípade úspechu v spore bude strane nevyhnutne priznaná náhrada všetkých trov právneho zastúpenia, ktoré strana vynaložila, keďže v zmysle zákona (CSP) sa nahrádzajú iba tie trovy, ktoré boli v konaní vynaložené účelne“*.

7. Sťažovateľka okresnému súdu vytýka aj nezohľadnenie nadpriemernej spotreby motorového vozidla právneho zástupcu žalovaného, ako aj skutočnosť, či advokát skutočne použil motorové vozidlo, osvedčenie o evidencii ktorého predložil okresnému súdu, a to s poukazom na údaje dostupné na webstránke Slovenskej kancelárie poisťovateľov (www.skp.sk), z ktorých sťažovateľka dedukuje predaj daného vozidla 2. novembra 2017 a zdôrazňuje, že za obdobie po tomto dátume si žalovaný uplatnil cestovné náklady za 4 pojednávania z celkovo 10 uskutočnených v danom spore.

8. Sťažovateľka uzatvára, že v prejednávanej veci nešlo o mimoriadny spor či odborne náročný spor vyžadujúci si angažovanie právneho zástupcu až z Košíc, čím táto voľba právneho zástupcu žalovaného nebola účelnou o to viac, že zvolený advokát sa špecializuje na inú právnu oblasť, ako bol predmet prejednávaneho sporu.

9. Z pohľadu sťažovateľky sa okresný súd dopustil formalistického posúdenia otázky výšky trov konania, keď rezignoval na požiadavku spravodlivosti, ktorého dôsledkom je neprímeraná tvrdosť a zjavná nespravodlivosť jeho rozhodnutia v neprospech sťažovateľky.

Účelnosť výdavkov vynaložených na právne zastúpenie advokátom žalovaného z druhého konca republiky nie je v prejednávanej veci daná.

10. Napadnuté rozhodnutie tak podľa sťažovateľky predstavuje len nepatrné zníženie výšky náhrady trov konania, ktorú je sťažovateľka povinná zaplatiť, a nezodpovedá intenciam právneho názoru ústavného súdu vysloveného v predchádzajúcom kasačnom náleze, čím opätovne došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu.

11. V nadväznosti na už uvedené sťažovateľka navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

12. Okresný súd k ústavnej sťažnosti zaujal stanovisko podaním sp. zn. Spr 276/25 zo 17. júla 2025. V stanovisku po stručnej genéze priebehu sporu uvádza, že viazaný právnym názorom v kasačnom náleze ústavného súdu zmenil svoje rozhodnutie tak, že sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 12 119,66 eur v mesačných splátkach 340 eur.

13. Okresný súd zdôrazňuje, že sa v sťažnosťou napadnutom rozhodnutí účelnosťou trov konania zaoberal a vysporiadal, a to najmä v bodoch 36 až 43 napadnutého rozhodnutia, ktoré sa týkajú aspektu voľby advokáta žalovaným, jeho špecializácie na oblasť správneho práva, jednotlivých sporov, v ktorých daný advokát žalovaného zastupoval, a ich výsledku, výšky cestovných náhrad či vhodnosti použitia motorového vozidla zvoleným advokátom.

14. Otázkou účelnosti sa okresný súd zaoberal individuálne vo vzťahu ku všetkým úkonom právnej služby, čím podľa názoru predsedníčky okresného súdu okresný súd postupoval v intenciách záväzného názoru ústavného súdu. Uvedenému svedčí aj to, že účasť právneho zástupcu protistrany na vyhlásení rozsudku 28. marca 2018 posúdil ako neúčelne vynaložené trovy a v sťažnosťou napadnutom rozhodnutí ich nepriznal. Ostatné trovy konania, ktoré si žalovaný uplatnil, zákonná sudkyňa považovala za účelne vynaložené pri dosahovaní legitímneho cieľa, ktorým bolo efektívne uplatňovanie a bránenie subjektívneho práva žalovaného v danom spore.

15. V závere okresný súd konštatuje, že sťažnosťou napadnutým uznesením nebolo porušené základné právo sťažovateľky.

II.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

16. Mesto Gbely ako zúčastnená osoba vo svojom vyjadrení zo 4. júla 2025 uviedlo, že po predchádzajúcom náleze ústavného súdu okresný súd presne a v rozsahu intencií kasačného nálezu doplnil dokazovanie v zákonom rozsahu, pričom prihliadol na všetky relevantné okolnosti a skutočnosti. Z popísaných dôvodov považuje sťažnosťou napadnuté rozhodnutie za zákonné a správne a namieta, že sťažovateľka účelovo uvádza skutočnosti, ktoré mohli a mali byť uplatnené v rámci predchádzajúcich konaní na všeobecných súdoch.

17. K náročnosti sporu zúčastnená osoba uvádza, že jeho predmetom síce bola neplatnosť výpovede, avšak v spojení s požiadavkou na úhradu ušlej mzdy a pracovnoprávných nárokov spojených s miestom riaditeľky v rozpočtovej organizácii presahujúcich 100 000 eur a s osobitným poukazom na špecifické okolnosti (výkon činnosti zriaďovateľa mesta Gbely voči samostatnému právnomu subjektu a jej riaditeľovi so všetkými z toho vyplývajúcimi špecifikami – rada školy, rozhodovanie samosprávnych orgánov, postupy zriaďovateľa a pod.) bol tento spor v súhrne zložitý a komplikovaný, s možným finančným dopadom na mesto.

18. Ďalej zúčastnená osoba zdôrazňuje, že práve vďaka kvalifikovanej právnej pomoci sa jej podarilo ušetriť zjavne neoprávnené nároky uplatnené sťažovateľkou. Zastáva názor, že hoci časť výšky uloženej povinnosti nahradiť trovy konania pripadá na cestovné a náhradu straty času a k tomu prislúchajúcu DPH, náhradu trov nemožno považovať za neprimeranú sankciu za iniciovanie sporu, ale musí prevážiť ochrana verejných prostriedkov mesta Gbely nad snahou jednotlivca obohatiť sa na jeho úkor za stavu, keď v celom priebehu konania nevie ani vymedziť predmet a obsah uplatneného nároku.

19. K námietke o motorovom vozidle, ktorého vlastníkom právny zástupca od roku 2017 nebol, mesto Gbely uvádza, že uvedené malo byť procesnou obranou v skoršom štádiu konania a na túto skutočnosť už nie je možné v konaní o ústavnej sťažnosti prihliadať, pričom právny zástupca disponuje viacerými vozidlami rovnakej kategórie na výkon činnosti nielen advokáta, ale aj jeho zamestnancov.

20. Zúčastnená osoba následne uvádza, že keďže rozhodujúcou skutočnosťou je posúdenie účelnosti trov konania, je potrebné vyvažovať nárok úspešnej strany na náhradu trov konania a účelnosť vynaložených trov obmedzenú na ústavné požiadavky arbitrárnosti rozhodovania. Zúčastnená osoba poukazuje na to, že ústavný súd vstupuje do otázky rozhodnutia o trovách konania len výnimočne, v prípade arbitrárnosti a ústavnej neudržateľnosti rozhodnutia.

21. Ďalej poukazuje na to, že výkon činnosti advokáta je podnikanie, ktoré tvorí zdroj jeho príjmov, pričom predvídateľnosť trov konania (nároku a výšky) musí mať rovnakú váhu ako nároky iných účastníkov konania (potreba vyvažovania viacerých ústavných práv). V tomto kontexte zúčastnená osoba poukazuje na § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) slúžiaci ako výnimka zo základného pravidla.

22. Zúčastnená osoba následne namieta hodnotenie ústavného súdu v otázke nadpriemernej spotreby motorového vozidla či výšky náhrady za stratu času, ktoré neurčuje advokát zúčastnenej osoby, ale ich výpočet je daný vyhláškou, resp. údaj vyplýva z technického osvedčenia motorového vozidla.

23. Mesto Gbely poukazuje na rozsiahlu judikatúru tak ústavného súdu, ako aj najvyššieho súdu k účelnosti trov konania, pričom zúčastnená osoba pripomína, že predchádzajúce rozhodnutie ústavného súdu si všíma len jednu stránku veci, a to výber právneho zástupcu a opomína spôsob vedenia konania a prístup sťažovateľky a jej vtedajšieho právneho zástupcu. Osobitne zúčastnená osoba poukazuje na to, že až pred posledným pojednávaním dlhoročného sporu došlo k ustáleniu skutkovej špecifikácie nároku a jeho presnej výšky.

24. Podľa mesta Gbely sa okresný súd dôsledne zaoberal cestovným na jednotlivé pojednávania, zohľadnením aj možností existujúcich iných dopravných prostriedkov, ktoré by znamenali navýšenie nákladov aj na ubytovanie, čo svedčí o efektívnosti využitia vlastného motorového vozidla tak, ako to skonštatoval okresný súd v napadnutom rozhodnutí.

25. Zúčastnená osoba uzatvára, že na výške trov sa nepodpísala voľba advokáta, ale práve sťažovateľka, ktorá konanie iniciovala, dlhodobo uvádzala právne neakceptovateľné vyjadrenia a účelovo predlžovala súdne konania žiadosťami o odročenie nariadených pojednávanií či doložením ďalších dôkazov. Zúčastnená osoba trvá na celkovom vyčíslení trov.

II.3. Replika sťažovateľky:

26. Sťažovateľka v replike k vyjadreniu okresného súdu a zúčastnenej osoby uvádza, že v konaní o ústavnej sťažnosti je rozhodujúcou výlučne otázka, či okresný súd v sťažnosťou napadnutom rozhodnutí rešpektoval záväzný právny názor vyslovený v skoršom rozhodnutí ústavného súdu, ku ktorému sa ani okresný súd, ani zúčastnená osoba podľa jej názoru nevyjadřili.

27. Sťažovateľka zdôrazňuje, že nenamieta právo účastníka konania zvoliť si advokáta, to však neznamená, že mu budú hradené akékoľvek náklady právneho zastúpenia, ale len účelne vynaložené, pričom podmienku účelnosti je potrebné vykladať v konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci tak, ako to konštatoval ústavný súd v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí. Je toho názoru, že uvedené sa okresnému súdu ani na druhýkrát naplniť nepodarilo.

28. Zhodnotenie pracovnoprávneho sporu z pohľadu náročnosti, ktorú zúčastnená osoba konštatuje vo svojom vyjadrení, sťažovateľka považuje za dramatizáciu a konštatáciu závažnosti finančného dopadu sporu na mesto (pri porovnaní výšky žalovanej sumy a ročného rozpočtu mesta Gbely) za prehnajú.

29. K použitiu sporného motorového vozidla a spotrebe podľa technického osvedčenia sťažovateľka poukazuje na predchádzajúci zrušujúci nález ústavného súdu, v ktorom ústavný súd považoval použitie motorového vozidla so spotrebou 10.7 litra na 100 km za neúčelné.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

30. Podstatou argumentácie sťažovateľky je porušenie označeného základného práva napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bolo opätovne rozhodnuté o sťažnosti sťažovateľky proti výške trov konania, keď okresný súd nerešpektoval záväzný právny názor ústavného súdu vyslovený v predchádzajúcom zrušujúcom náleze.

31. Ústavný súd v úvode zdôrazňuje, že nie je ďalšou opravnou inštanciou všeobecných súdov, preto mu neprináleží preskúmať a hodnotiť správnosť záverov všeobecných súdov, pokiaľ neatakujú ústavnoprávnu rovinu. Do pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by

malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

32. Ústavný súd konštantne judikuje, že k posudzovaniu rozhodnutí o trovách konania sa stavia rezervovane a k zrušeniu výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne (porovnaj m. m. IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, IV. ÚS 583/2018). Tento prístup vychádza z toho, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek citeľne sa môže účastníka konania dotknúť.

33. V posudzovanom prípade je rozhodujúcim posúdenie otázky, či v napadnutom rozhodnutí okresný súd pri svojom opätovnom rozhodnutí o výške trov konania, ktorých zaplatenie sťažovateľke v prospech žalovaného uložil, rešpektoval záväzný právny názor vyslovený ústavným súdom v predchádzajúcom zrušujúcom náleze.

34. Na markantnom navýšení trov konania sa podpísali cestovné a náhrada straty času (tvoriace viac ako polovicu z celkovej výšky trov konania), keďže úspešnú stranu zastupoval advokát, ktorého sídlo bolo od sídla okresného súdu vzdialené 414 kilometrov. Ústavný súd v kasačnom náleze v bode 18 zdôraznil, že v žiadnom prípade nepopiera právo strany zvoliť si advokáta podľa svojho výberu a uváženia, táto možnosť však automaticky neznamená, že v prípade jej úspechu v spore bude strane priznaná náhrada všetkých trov právneho zastúpenia, ktoré strana vynaložila, keďže Civilný sporový poriadok pripúšťa náhradu len tých trov konania, ktoré boli vynaložené účelne. V nadväznosti na uvedené v bode 19 svojho rozhodnutia ústavný súd vzhladol nesúlads princípom spravodlivosti tým, že sťažovateľke bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania žalovanému 13 022,38 eur so zdôraznením skutočnosti, že z tejto sumy viac ako polovica pripadá na cestovné a náhradu stratu času (s DPH), čo v konečnom dôsledku nadobúda podobu neprimeranej sankcie za iniciovanie sporu. Z odôvodnenia kasačného nálezu vyplýva, že porušenie princípu spravodlivosti vzhladol ústavný súd v tom, že pri výpočte výšky priznanej náhrady trov okresný súd nezohľadnil účelnosť vynaložených trov vzhladom na predmet konania, charakter sporu a právne otázky súvisiace s predmetom sporu, ktoré bolo potrebné zodpovedať na jednej strane, a účelnosť (za už uvedených okolností) výberu právneho zástupcu žalovaného so sídlom značne vzdialeným od sídla okresného súdu.

35. Tento záver ústavný súd vyslovil po komplexnom zohľadnení jedinečných kritérií prejednávanej veci. Medzi tieto patria (i) výška cestovného a náhrada straty času daná výberom advokáta, ktorého sídlo je vzdialené 414 km od sídla všeobecného súdu, (ii) nadpriemerná spotreba motorového vozidla právneho zástupu žalovaného, ako úspešnej strany sporu (aspekt namietaný sťažovateľkou aj v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania), ktorá evokuje dôvodné pochybnosti o účelosti ich vynaloženia, v spojení s tým, že (iii) právny zástupca žalovaného sa vo svojej praxi špecializuje na inú oblasť práva (správne právo). Ústavný súd v tejto súvislosti konštatoval, že okolnosti sporu ani vyjadrenia právneho zástupcu žalovaného v rámci konania pred okresným súdom nenasvedčujú záveru, že išlo o mimoriadne komplikovaný a právne náročný spor, ktorý by si u žalovaného vyžadoval zúženie okruhu do úvahy prichádzajúcich

advokátov v miere opodstatňujúcej voľbu právneho zástupcu z úplne opačného konca republiky.

36. Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd sa pri posudzovaní účelnosti voľby advokáta zameral na dĺžku obdobia zastupovania žalovaného daným advokátom (vrátane informácie o jednotlivých sporoch a ich výsledku) a na potenciálnu výšku cestovného a náhrady straty času pri využití iných prostriedkov dopravy na pojednávanie. Následne sa okresný súd zameral na účelnosť jednotlivých úkonov právnej služby a dospel k záveru o neúčelnosti jedného úkonu právnej služby (účasť právneho zástupcu na verejnom vyhlásení rozsudku), v nadväznosti na čo za tento úkon nepriznal náhradu. Tieto úvahy okresného súdu však nereagujú na podstatu právneho názoru ústavného súdu vysloveného v jeho predchádzajúcom kasačnom náleze.

37. Úlohou okresného súdu pri opätovnom rozhodovaní po prvom kasačnom zásahu ústavného súdu bolo zamerať sa cez kritérium účelnosti na výšku cestovného a náhrady za stratu času (ako zložiek trov konania, ktoré mali na ich celkovej výške významný vplyv v dôsledku voľby advokáta zo vzdialenej časti republiky v spojení s neprimerane vysokou spotrebou motorového vozidla), a tú časť cestovného a náhrady za stratu času, ktorá vzhľadom na výšku trov za uznané úkony právnej služby „presahuje“ účelnosť v zmysle § 251 CSP, krátiť. Zjednodušene povedané, okresný súd mal prvotne určiť účelnú výšku týchto náhrad cez kritérium síce slobodnej voľby advokáta vzdialeného viac ako štyristo kilometrov, avšak v kontexte individuálnych okolností danej veci neopodstatnenej, a takto zistenú výšku cestovného a náhrady za stratu času ešte sekundárne posúdiť cez prizmu neprimerane vysokej spotreby motorového vozidla tak, ako bolo konštatované predchádzajúcim kasačným nálezom.

38. Uvedené však okresný súd pri svojom opätovnom rozhodnutí nezohľadnil, keď sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 12 119,66 eur, pričom z celkovej náhrady trov pripadlo na odmenu za úkony právnej služby 6 130,30 eur, na náhradu za stratu času stráveného cestou 3 152,16 eur a na cestovné náklady 2 837,18 eur. Cestovné a náhrada straty času tak opätovne predstavujú približne polovicu z celkovej výšky trov konania, ktoré má sťažovateľka žalovanému nahradiť, ku ktorej (výške) dospel okresný súd výpočtom vychádzajúcim zo skutočnej vzdialenosti sídla advokáta od sídla konajúceho súdu napriek tomu, že v kasačnom náleze ústavný súd konštatoval neopodstatnenosť tejto voľby. Nevysporiadajúc sa dostatočne s predchádzajúcim kasačným nálezom ústavného súdu a právnym názorom v ňom vyjadreným, okresný súd opätovne porušil sťažovateľkou označené základné právo (bod 1 výroku nálezu).

39. Argumentáciu sťažovateľky a dôkaz o predaji motorového vozidla advokáta v priebehu trvania sporu na súde prvej inštancie ústavný súd nebral do úvahy, keďže boli použité až v konaní o ústavnej sťažnosti.

40. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

41. Po vrátení veci bude úlohou okresného súdu opätovne posúdiť sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu o výške trov konania, rešpektujúc právne závery vyslovené v prvom kasačnom náleze, doplnené o ich interpretáciu a vlastné právne závery ústavného súdu, vyslovené v tomto náleze (predovšetkým body 34 až 38 odôvodnenia tohto nálezu).

IV.

Náhrada trov konania

42. Ústavný súd priznal sťažovateľke [§ 73 ods. 3 zákona č. 14/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o ústavnom súde“)] náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 771,68 eur (bod 3 výroku nálezu).

43. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (režijný paušál) je 14,84 eur. Ústavný súd sťažovateľke priznal náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo spolu s režijným paušálom predstavuje náhrada trov 771,68 eur. Za úkon právnej služby (repliku) sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal, keďže v nej nevzhladol iné argumenty ako tie, ktoré sťažovateľka produkovala v ústavnej sťažnosti. Náklady na konverziu 2,15 eur požadované právnym zástupcom sťažovateľky z dôvodu nepreukázania vynaloženia tohto výdavku v konaní nepriznal.

44. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Spracovanie a jazyková korektúra:

Bc. Gadušová Beáta, PaedDr. Ondrejková Marta, Mgr. Maďarošová Žofia, Mgr. Bokorová
Marcela

(vyjadrenia účastníkov konania neprechádzajú jazykovou korektúrou)

Právna spolupráca: JUDr. Babják Miloslav

© Ústavný súd Slovenskej republiky Košice 2025

ISSN 2989-3720